

DZIENNIK USTAW

POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

Warszawa, dnia 14 sierpnia 1980 r.

Nr 17

TREŚĆ:

Poz.:

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

- 61 — z dnia 28 lipca 1980 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad organizacji urzędów terenowych organów administracji państwowej 173

ROZPORZĄDZENIA:

- 62 — Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 3 lipca 1980 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki 173
- 63 — Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 1 sierpnia 1980 r. w sprawie okresów polowań na zwierzęta łowne 211

61

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 28 lipca 1980 r.

zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad organizacji urzędów terenowych organów administracji państwowej.

Na podstawie art. 96 ust. 1 pkt 2 i art. 97 pkt 2 ustawy z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych (Dz. U. z 1975 r. Nr 26, poz. 139, z 1977 r. Nr 11, poz. 44 i z 1978 r. Nr 14, poz. 61 oraz Nr 31, poz. 130) zarządza się, co następuje:

§ 1. W § 14 ust. 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 maja 1979 r. w sprawie zasad organizacji urzędów

terenowych organów administracji państwowej (Dz. U. z 1979 r. Nr 14, poz. 92 i z 1980 r. Nr 5, poz. 10) po wyrazach: „W odniesieniu do podatków i opłat” dodaje się wyrazy: „oraz spraw pośrednictwa pracy”.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1980 r.

Prezes Rady Ministrów: E. Babiuch

62

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ADMINISTRACJI, GOSPODARKI TERENOWEJ I OCHRONY ŚRODOWISKA

z dnia 3 lipca 1980 r.

w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki.

Na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 24 października 1974 r. — Prawo budowlane (Dz. U. Nr 38, poz. 229) zarządza się, co następuje:

DZIAŁ 1

Przepisy ogólne.

§ 1. — 1. Rozporządzenie ustala warunki techniczne, jakim powinny odpowiadać budynki ze względu na konieczność zapewnienia przy ich projektowaniu, budowie i utrzymaniu wymagań, o których mowa w art. 5 ust. 1 Prawa budowlanego.

2. Przepisy rozporządzenia stosuje się również do przeznaczonych na pobyt ludzi pomieszczeń, znajdujących się w obiektach budowlanych nie będących budynkami.

§ 2. Przepisy rozporządzenia stosuje się także przy odbudowie, przebudowie, rozbudowie i połączonym z modernizacją lub wymianą elementów remontie:

- 1) w całości — w stosunku do nowo budowanych części budynków i urządzeń,

- 2) w zakresie związanym z koniecznością usunięcia zagrożenia bezpieczeństwa ludzi i mienia oraz poprawą warunków zdrowotnych, ochrony środowiska i warunków pracy — w stosunku do istniejących części budynków i urządzeń,

- 3) w miarę technicznych możliwości — w stosunku do nowych elementów zastosowanych w istniejących budynkach lub urządzeniach.

§ 3. Przepisy rozporządzenia nie dotyczą:

- 1) budynków istniejących w dniu wejścia w życie rozporządzenia, nie odpowiadających jego przepisom, jeżeli zostały zbudowane zgodnie z przepisami obowiązującymi w czasie ich wznoszenia i nie zagrażają bezpieczeństwu ludzi i mienia, z uwzględnieniem przepisów § 2,
- 2) projektów budynków typowych, obowiązujących w dniu wejścia w życie rozporządzenia,
- 3) innych projektów niż wymienione w pkt 2, włączonych do obowiązujących zestawów projektów przed wejściem w życie rozporządzenia,

- 4) budynków objętych założeniami techniczno-ekonomicznymi (dokumentacją uproszczoną) inwestycji, zatwierdzonymi przed wejściem w życie rozporządzenia.

§ 4. 1. Ilekroć w przepisach rozporządzenia jest mowa o:

- 1) budynku — rozumie się przez to zarówno sam budynek, jak i związane z nim zewnętrzne i wewnętrzne instalacje oraz urządzenia, umożliwiające użytkowanie budynku zgodnie z jego przeznaczeniem i zagospodarowanie terenu związanego z budynkiem, z wyjątkiem urządzeń, o których mowa w art. 1 ust. 3 Prawa budowlanego,
- 2) budynkach mieszkalnych — rozumie się przez to budynki przeznaczone do celów mieszkalnych: wielorodzinne, jednorodzinne i związane z gospodarstwami rolnymi,
- 3) budynkach zamieszkania zbiorowego — rozumie się przez to budynki przeznaczone do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych związanych z okresowym pobytem poza stałym miejscem zamieszkania, jak hotele, motele, pensjonaty, domy wypoczynkowe, schroniska turystyczne, hotele robotnicze, internaty, domy studenckie, hotele asystenckie, a także domy rencistów i domy dziecka,
- 4) budynkach użyteczności publicznej — rozumie się przez to budynki służące celom administracji, wymiaru sprawiedliwości, kultury, kultu religijnego, oświaty, nauki, służby zdrowia, opieki społecznej, handlu, gastronomii, usług dla ludności, turystyki, sportu, komunikacji w zakresie obsługi pasażerów w transporcie kolejowym, drogowym, lotniczym i wodnym, poczty i telekomunikacji i innym podobnym celom,
- 5) budynkach tymczasowych — rozumie się przez to budynki nie połączone w sposób trwały z gruntem, skonstruowane jako rozbieralne, jak baraki, kioski, obiekty o konstrukcji pneumatycznej i typu namiotowego lub budynki określone w przepisach jako tymczasowe,
- 6) obiektach i urządzeniach uciążliwych — rozumie się przez to obiekty budowlane i urządzenia, które mogą powodować pogorszenie stanu środowiska oraz warunków życia ludzi ze względu na zanieczyszczenie ziemi, wody, powietrza atmosferycznego, a także hałas, wibracje i promieniowanie,
- 7) wymiarze w świetle — rozumie się przez to wymiar zawarty między zewnętrznymi powierzchniami wykonanych elementów budowlanych, łącznie z ewentualną osłoną w postaci np. tynków, okładzin, ościeżnic itp.

2. Piwnice, sutereny oraz poddasza w budynkach nie stanowią kondygnacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia.

3. Suterena w rozumieniu rozporządzenia jest pomieszczenie, w którym poziom podłogi ze wszystkich stron znajduje się poniżej powierzchni przyległego terenu, na głębokości nie większej niż 0,9 m.

§ 5. 1. Pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi dzielą się na:

- 1) pomieszczenia przeznaczone na stały pobyt, w których przebywanie tych samych osób w ciągu doby trwa dłużej niż 4 godziny,
 - 2) pomieszczenia przeznaczone na czasowy pobyt, w których przebywanie tych samych osób w ciągu doby trwa od 2 do 4 godzin.
2. Jeżeli łączny czas przebywania tych samych osób w pomieszczeniu jest krótszy niż 2 godziny w ciągu doby, a wykonywane czynności mają charakter dorywczy

bądź też praca polega na krótkotrwałym przebywaniu w pomieszczeniu związanym z obsługą maszyn i urządzeń lub utrzymaniem czystości i porządku, pomieszczenia takiego nie uważa się za przeznaczone na pobyt ludzi.

§ 6. 1. Wysokość budynku w rozumieniu rozporządzenia liczy się od poziomu terenu lub dojazdu przy najniższym położonym wejściu do budynku — do górnej płaszczyzny stropu nad ostatnią kondygnacją, zawierającą pomieszczenia przeznaczone na stały pobyt ludzi oraz służące celom technologicznym, magazynowym i innym, związane z działalnością podstawową wykonywaną w budynkach.

2. Poziom górnej płaszczyzny stropu liczy się do jego wierzchu łącznie z ociepleniem albo do wierzchu stropodachu nie wentylowanego wraz z konstrukcją, ociepleniem i pokryciem.

3. W razie występowania stropów pochylonych lub łukowych przyjmuje się ich średnią wysokość.

DZIAŁ 2

Warunki i wymagania obowiązujące przy sytuowaniu budynków.

§ 7. 1. Budynki, w których znajdują się pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi, powinny być sytuowane w sposób zapewniający tym pomieszczeniom wymagany dostęp światła dziennego i słońca.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli ze względów technologicznych jest wymagane inne rozwiązanie.

§ 8. Budynki należy sytuować w sposób umożliwiający zachowanie wymagań określonych w przepisach dotyczących obrony cywilnej.

§ 9. Wykonywanie mieszkań dla 3 i więcej osób w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych z oknami wyłącznie od strony północnej jest zabronione.

§ 10. 1. Budynki mieszkalne i inne budynki, w których znajdują się pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi, oraz budynki i urządzenia uciążliwe dla otoczenia należy sytuować w takiej odległości od siebie, ażeby ograniczyć lub wyeliminować uciążliwości.

2. W zależności od stopnia uciążliwości obiektów i urządzeń dzieli się je na cztery kategorie, oznaczone symbolami U I do U IV — obejmujące:

- 1) kategoria U I — obiekty i urządzenia mało uciążliwe,
- 2) kategoria U II — obiekty i urządzenia średnio uciążliwe,
- 3) kategoria U III — obiekty i urządzenia bardzo uciążliwe,
- 4) kategoria U IV — obiekty i urządzenia szczególnie uciążliwe.

3. Minimalne odległości budynków mieszkalnych i innych budynków, w których znajdują się pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi, od uciążliwych obiektów i urządzeń poszczególnych kategorii określa poniższa tabela:

Kategoria uciążliwości	Minimalna odległość w metrach od uciążliwego obiektu budowlanego lub urządzenia
U I	15
U II	30
U III	50
U IV	100

4. O zaliczeniu obiektu budowlanego lub urządzenia do określonej kategorii uciążliwości decyduje rodzaj, charakter i zakres ich oddziaływania na otoczenie.

5. Kategorie uciążliwości poszczególnych rodzajów obiektów budowlanych i urządzeń zostaną określone odrębnie w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

6. Uciążliwe obiekty i urządzenia, dla których nie ustalono kategorii uciążliwości, zalicza się do odpowiedniej kategorii uciążliwości na zasadzie porównania ich z uciążliwością zbliżonych rodzajem, charakterem i zakresem oddziaływania na otoczenie obiektów budowlanych lub urządzeń zakwalifikowanych do kategorii uciążliwości.

7. Odległości określone w ust. 3 zmniejsza się, jeżeli uciążliwość obiektu budowlanego lub urządzenia, zaliczonego do danej kategorii uciążliwości, może być ograniczona do wymaganego poziomu przy użyciu odpowiednich środków technicznych albo rozwiązań technologicznych.

8. Terenowy organ administracji państwowej, właściwy w sprawach pozwoleń na budowę, po porozumieniu z terenową służbą ochrony środowiska oraz państwowym wojewódzkim inspektorem sanitarnym:

- 1) rozstrzyga wątpliwości w sprawie zaliczenia określonego uciążliwego obiektu budowlanego lub urządzenia do kategorii uciążliwości,
- 2) może ustalić dla poszczególnych uciążliwych obiektów budowlanych lub urządzeń większe odległości aniżeli określone w ust. 3 bądź też ustalić dodatkowe wymagania chroniące otoczenie przed uciążliwościami, jeżeli jest to niezbędne ze względu na rodzaj lub przeznaczenie budynku wymagającego ochrony przed uciążliwościami.

9. Przepisy ust. 1—8 nie naruszają przepisów szczególnych określających wymagania co do odległości obiektów budowlanych od innych obiektów i urządzeń.

§ 11. Minimalne odległości budynków mieszkalnych wielorodzinnych, budynków zbiorowego zamieszkania oraz budynków użyteczności publicznej powinny wynosić:

- 1) od granicy boiska sportowego lub szkolnego placu ćwiczeń —, 25 m,

- 2) od granicy działki przychodni zdrowia, żłobka, przedszkola lub szkoły — 15 m,
- 3) od placów gospodarczych z trzepakami i przenośnymi zbiornikami na odpady domowe — 10 m.

§ 12. 1. Budynki mieszkalne i gospodarcze na działkach zagrodowych w indywidualnych gospodarstwach rolnych oraz wolno stojące jednorodzinne domy mieszkalne o ścianach z materiałów niepalnych i o pokryciu z materiałów niepalnych lub trudno zapalnych powinny być sytuowane w odległości co najmniej 4 m od granicy działki. Odległość ta może być zmniejszona do 3 m, jeżeli ściana budynku od strony sąsiedniej działki nie ma otworów okiennych lub drzwiowych.

2. Przy istniejącej zabudowie na sąsiedniej działce w odległości większej niż 4 m od granicy działki, odległości określone w ust. 1 mogą ulec zmniejszeniu, z tym że odległość między budynkiem istniejącym a projektowanym powinna wynosić co najmniej 8 m.

§ 13. 1. Dopuszcza się sytuowanie bezpośrednio przy granicy działki budynku gospodarczego ze ścianami z materiałów niepalnych i z dachem o pokryciu z materiałów niepalnych lub trudno zapalnych, jeżeli nie utrudni to prawidłowej zabudowy działki sąsiedniej, a ponadto jest zgodne z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Na terenach zabudowy zagrodowej w indywidualnych gospodarstwach rolnych zgodę na usytuowanie budynku bezpośrednio przy granicy wyraża terenowy organ administracji państwowej, właściwy w sprawach pozwoleń na budowę.

2. W wypadkach określonych w ust. 1 ściany budynku gospodarczego, graniczące z działką sąsiednią, nie powinny mieć okien i drzwi, a wody opadowe z dachu od strony granicy działki nie mogą być odprowadzane na teren działki sąsiedniej. Budynki gospodarcze usytuowane bezpośrednio przy granicy działki nie mogą przylegać do budynków mieszkalnych na sąsiedniej działce.

§ 14. Minimalne odległości budynków inwentarskich, stodoł, suszarni i podobnych budynków gospodarczych od budynków nie zabezpieczonych ścianą oddzielenia przeciwpożarowego określa poniższa tabela:

Budynki inwentarskie, stodoły, suszarnie oraz podobne budynki gospodarcze o	Odległości w metrach od innych budynków o			
	ścianach z materiałów palnych i dachu o pokryciu z materiałów palnych	ścianach z materiałów palnych i dachu o pokryciu z materiałów niepalnych	ścianach z materiałów niepalnych i dachu o pokryciu z materiałów palnych	ścianach z materiałów niepalnych i dachu o pokryciu z materiałów niepalnych
1	2	3	4	5
ścianach z materiałów palnych i dachach o pokryciu z materiałów palnych	25	15	20	12
ścianach z materiałów palnych i dachach o pokryciu z materiałów niepalnych	15	15	15	10
ścianach z materiałów niepalnych i dachach o pokryciu z materiałów palnych	20	15	20	15
ścianach z materiałów niepalnych i dachach o pokryciu z materiałów niepalnych	12	10	15	8

§ 15. 1. W razie budowy lub przebudowy budynków na działce zagrodowej, położonej przy zabudowanych działkach, terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego może wyrazić zgodę na odstępstwo od wymagań określonych w przepisach § 12—14 w stosunku do istniejących budynków, które są użytkowane przez

czas przekraczający 70% okresu amortyzacji ustalonego do celów ubezpieczeniowych, pod warunkiem zapewnienia między nowo wznoszonym budynkiem wolno stojącym a budynkiem istniejącym odległości niezbędnej do prowadzenia prawidłowej eksploatacji i konserwacji budynków.

2. Zgoda na odstępstwa, o których mowa w ust. 1, może być udzielona wyłącznie na określony czas, po którego upływie budynki na działce, powinny być doprowadzone do stanu zgodnego z przepisami.

3. Odległość nowo wznoszonego budynku, ograniczającego dopływ światła dziennego do pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, powinna być równa co najmniej wysokości budynku, lecz nie mniejsza niż 3 m.

§ 16. W indywidualnych gospodarstwach rolnych dopuszcza się umieszczenie w jednym budynku części mieszkalnej i części gospodarczych, z zachowaniem następujących warunków:

- 1) ściany całego budynku powinny być wykonane z materiałów niepalnych, a pokrycie dachu — z materiałów niepalnych albo trudno zapalnych,
- 2) część mieszkalna oraz część przeznaczona do celów gospodarczych powinny mieć odrębne wejścia,
- 3) między częścią mieszkalną a częściami przeznaczonymi do celów gospodarczych powinien być wykonany łącznik jako pomieszczenie izolujące o długości co najmniej 3 m, obudowane ścianami oddzielenia przeciwpożarowego o odporności ogniowej klasy 1; drzwi do pomieszczenia izolującego powinny mieć odporność ogniową co najmniej klasy 0,5,
- 4) poddasze części mieszkalnej oraz stodoły powinno być oddzielone pełną ścianą klasy 1 odporności ogniowej, bez otworów od strony poddasza części inwentarskiej,
- 5) ściana oddzielenia przeciwpożarowego między budynkiem przeznaczonym dla inwentarza żywego (innych celów gospodarczych) a stodołą powinna być przedłużona o 0,3 m poza lico ścian zewnętrznych oraz o 0,6 m ponad pokrycie dachu; ściany łącznika przy styku ze ścianą oddzielenia przeciwpożarowego powinny być rozwiązane w formie ryzalitów cofniętych o 1 m od ściany budynku inwentarskiego.

§ 17. 1. Odległości między budynkami, ze względu na potrzebę zapewnienia ochrony przeciwpożarowej, powinny wynosić:

- 1) między budynkami zaliczonymi do I i II kategorii niebezpieczeństwa pożarowego oraz między tymi a innymi budynkami — 20 m,
- 2) między budynkami zaliczonymi do III—V kategorii niebezpieczeństwa pożarowego a budynkami zaliczonymi do kategorii zagrożenia ludzi, określonych w § 172 — 10 m,
- 3) między budynkami zaliczonymi do kategorii zagrożenia ludzi — 10 m.

2. Odległości między budynkami zaliczonymi do III—V kategorii niebezpieczeństwa pożarowego określa poniższa tabela:

Lp.	Budynki przeznaczone do celów produkcyjnych i magazynowych o obciążeniu ogniowym w kg drewna na 1 m ²	Odległości w metrach od innego budynku o obciążeniu ogniowym w kg drewna na 1 m ²		
		do 25 kg/m ²	ponad 25 do 200 kg/m ²	ponad 200 kg/m ²
1	do 25 kg/m ²	10	15	20
2	ponad 25 do 200 kg/m ²	15	15	20
3	ponad 200 kg/m ²	20	20	20

§ 18. W zależności od klasy odporności ogniowej i zakresu oszklenia ściany od strony sąsiedniego budyn-

ku odległości określone w § 17 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 zmienia się następująco:

- 1) jeżeli ściana jest co najmniej klasy 1 odporności ogniowej i znajdują się w niej tylko 1 drzwi klasy 0,5 odporności ogniowej — odległość zmniejsza się o 50%,
- 2) jeżeli ściana jest oszklona szkłem zwykłym na 35—70% jej powierzchni — odległość zwiększa się o 50%,
- 3) jeżeli ściana jest oszklona szkłem zwykłym na ponad 70% jej powierzchni — odległość zwiększa się o 100%.

§ 19. W razie zastosowania wewnątrz budynku samoczynnych stałych urządzeń gaśniczych, odległości określone w § 17 i 18 zmniejsza się o 25% dla budynków zaliczonych do I, II i III kategorii niebezpieczeństwa pożarowego oraz o 50% dla budynków zaliczonych do IV i V kategorii niebezpieczeństwa pożarowego.

§ 20. 1. Minimalne odległości budynków na terenie zakładu od placów składowych stałych materiałów palnych, zaliczonych do I, II i III kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, określa poniższa tabela:

L.p.	Wyszczególnienie	Odległość w metrach			od granicy działki
		od budynków o obciążeniu ogniowym w kg drewna na 1 m ²			
		do 25 kg/m ²	ponad 25 do 200 kg/m ²	ponad 200 kg/m ²	
1	Place składowe stałych materiałów palnych o obciążeniu ogniowym w kg drewna na 1 m ² :				
	a) do 25 kg/m ²	15	20	30	10
	b) ponad 25 do 200 kg/m ²	20	20	30	10
	c) ponad 200 kg/m ²	30	30	30	15
2	Składy węgla i koks	15	15	15	10

Odległości placów składowych stałych materiałów zaliczonych do IV i V kategorii niebezpieczeństwa pożarowego nie podlegają ograniczeniom.

2. Odległości określone w tabeli odnoszą się również do wiat przeznaczonych do składowania materiałów, o których mowa w ust. 1. Wiaty te powinny być wykonane z materiałów niepalnych z pokryciem z materiałów co najmniej trudno zapalnych.

3. Składowanie materiałów między budynkiem a drogą dojazdową do niego jest zabronione.

§ 21. 1. Na działce budowlanej minimalna odległość studni dostarczającej wodę do picia i na potrzeby gospodarce, liczona od osi studni, powinna wynosić co najmniej:

- 1) do granicy działki — 7,5 m,
- 2) do osi rowu przydrożnego — 7,5 m,
- 3) do budynków inwentarskich i związanych z nimi zbiorników do gromadzenia nieczystości, kompostu, silosów oraz podobnych szczelnych urządzeń — 15 m,
- 4) do nie utwardzonych wybiegów, drenażu oraz do pola filtracyjnego, licząc od osi skrajnego kanalikę rozsączającego — 70 m.

2. Odległość określona w ust. 1 pkt 1 nie dotyczy studni usytuowanych w terenie ze spadkiem od strony

drogi w kierunku studni, umożliwiającym spływ w tym kierunku wód opadowych. W takich wypadkach odległość studni od osi rowu przydrożnego powinna wynosić co najmniej 70 m.

3. Odległość określona w ust. 1 pkt 3 stosuje się, gdy w podłożu zalegają grunty spoiste, mało przepuszczalne. Dla terenów o podłożu przepuszczalnym powinny być stosowane odpowiednie zabezpieczenia lub zachowana odległość określona w ust. 1 pkt 4.

4. Dopuszcza się sytuowanie studni przy granicy, jako wspólnej dla dwóch działek, lub w odległości 2 m od granicy, licząc od zewnętrznej krawędzi ściany studni kopanej lub od osi studni wierconej lub świdrowej, pod warunkiem zachowania odległości, o których mowa w ust. 1 pkt 2—4, na obu działkach.

§ 22. Studnie przeznaczone do awaryjnego zaopatrzenia ludności w wodę do picia i na potrzeby gospodarcze należy sytuować w miejscu oddalonym od sąsiedniej zabudowy, aby w każdej sytuacji były dostępne oraz zabezpieczone przed uszkodzeniem lub zniszczeniem.

§ 23. 1. Odległość szczelnych i krytych zbiorników do gromadzenia nieczystości, dołów ustępowych, ustępów nie skanalizowanych o liczbie oczek do 4 i podobnych urządzeń sanitarno-gospodarczych powinna wynosić co najmniej:

- 1) od otworów okiennych i drzwiowych w pomieszczeniach mieszkalnych, budynkach, w których znajdują się inne pomieszczenia na pobyt ludzi, oraz w magazynach środków spożywczych — 15 m,
- 2) od granicy działki sąsiedniej, pasa drogi publicznej lub chodnika przy ulicy — 7,5 m.

2. W razie budowy zbiornika do gromadzenia nieczystości ciekłych dla wielorodzinnych budynków mieszkalnych lub dla zespołów domów jednorodzinnych — odległość tych zbiorników od budynków mieszkalnych ustala się zgodnie z przepisami § 10.

3. W razie budowy ustępów nie skanalizowanych o liczbie oczek przekraczającej 4 — odległość szczelnych dołów ustępowych od otworów okiennych i drzwiowych w pomieszczeniach i budynkach wymienionych w ust. 1 pkt 1 powinna wynosić co najmniej 30 m.

4. Na nie skanalizowanych terenach zabudowy związanej z gospodarstwami rolnymi i zabudowy jednorodzin-

nej dopuszcza się stosowanie szczelnych zbiorników do gromadzenia nieczystości ciekłych oraz pojedynczych ustępów, ustawianych na szczelnym dole kloaczny w odległości co najmniej 2 m od linii regulacyjnej drogi (ulicy) lub granicy działki oraz co najmniej 5 m od otworów okiennych lub drzwiowych w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi w budynkach sąsiednich.

5. Dopuszcza się sytuowanie szczelnych i krytych zbiorników nieczystości ciekłych oraz dołów ustępowych na granicy działek, gdy będą przylegać do tego rodzaju urządzeń na działce sąsiedniej lub co najmniej w odległości 1 m od granicy; jeżeli będą to urządzenia wolno stojące — pod warunkiem zachowania odległości określonych w ust. 1 pkt 1 i w § 21 ust. 1.

6. Na terenach zabudowy jednorodzinnej, wyposażonych w zorganizowany system usuwania nieczystości stałych, dopuszcza się sytuowanie krytych, zamykanych schowków na przenośne pojemniki na śmieci na granicy działek sąsiednich pod warunkiem, że odległość schowków od okien pomieszczeń mieszkalnych będzie wynosić co najmniej 3 m.

7. W razie podejmowania budowy lub przebudowy budynków na działce zagrodowej, położonej przy zabudowanych działkach, terenowy organ administracji państwowej właściwy w sprawach pozwoleń na budowę, w porozumieniu z państwowym terenowym inspektorem sanitarnym, może wyrazić zgodę na odstępstwa od odległości określonych w ust. 1 i 2 w stosunku do urządzeń sanitarno-gospodarczych na działkach sąsiednich, z wyjątkiem odległości od studni, określonych w § 21 ust. 1.

8. Odległości osadników błota, łapaczy olejów mineralnych i tłuszczu, neutralizatorów ścieków i podobnych zbiorników związanych z technologią produkcji od otworów drzwiowych i części otwieranych okien w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi powinny wynosić co najmniej 5 m.

§ 24. 1. Odległości między budynkami z pomieszczeniami na pobyt ludzi a drogami publicznymi ustala się w zależności od przeznaczenia budynku oraz rodzaju drogi i związanego z nim natężenia ruchu, z uwzględnieniem wymagań przepisów dotyczących ochrony środowiska.

2. Odległości między budynkami z pomieszczeniami na pobyt ludzi a drogami publicznymi, jeżeli z wymagań ust. 1 nie wynika inaczej, określa poniższa tabela:

Lp.	Rodzaje dróg i ulic	Przeznaczenie budynków	
		budynki szpitali i sanatoriów	budynki mieszkalne i zamieszkania zbiorowego, budynki użyteczności publicznej, z wyjątkiem szpitali i sanatoriów, inne budynki
1	2	3	4
1	autostrady i inne drogi lub ulice szybkiego ruchu	150 m	100 m
2	drogi i ulice o charakterze ponadlokalnym — regionalnym i wojewódzkim	100 m	40—80 m
3	drogi i ulice o charakterze lokalnym	60 m	15—40 m
4	drogi i ulice wewnątrzsielowskie	40 m	15—30 m
5	drogi dojazdowe związane z działalnością gospodarczą	40 m	8—15 m

3. Odległości od dróg lub ulic wymienionych w tabeli pod lp. 2—5 dla budynków, o których mowa w kol. 4, w ramach ustalonych w tabeli wielkości należy określać indywidualnie, biorąc pod uwagę uciążliwości wynikające z przewidywanego maksymalnego natężenia ruchu, a także przeznaczenie budynków, warunki terenowe oraz środki zastosowane w celu ograniczenia uciążliwości powodowanych przez ruch na danej drodze lub ulicy.

4. Odległości, o których mowa w ust. 2 i 3, między się od krawędzi jezdni.

5. Terenowy organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego, po porozumieniu z wojewódzkim państwowym inspektorem sanitarnym, na podstawie analizy poziomu hałasu i innych czynników wpływających na poziom uciążliwości, wynikających z przewidywanego maksymalnego natężenia ruchu, może ustalać inne odległości

między budynkami a drogami lub ulicami niż określone w tabeli oraz — w miarę potrzeby — warunki tych zmian.

§ 25. Odległość budynków produkcyjnych oraz magazynowych od zewnętrznej krawędzi jezdni ulic powinna wynosić co najmniej 20 m, a dla budynków i urządzeń zaliczonych do I i II kategorii niebezpieczeństwa pożarowego — co najmniej 30 m.

§ 26. Minimalne odległości stacji redukcyjnych gazu o ciśnieniu ponad 400 kPa od ulic i dróg publicznych w miastach i wsiach określa poniższa tabela.

Lp.	Przebieg ulicy lub drogi publicznej	Odległość w metrach liczona od budynku stacji lub skrajnego elementu wolno stojących, urządzeń technologicznych do krawędzi jezdni dróg publicznych poszczególnych klas			
		I	II i III	IV	V
1	wewnątrz zabudowy miejskiej lub wiejskiej	—	30	20	15
2	na terenach poza zabudową osiedlową	50	40	25	25

Rodzaj budynków	Odległości w metrach					
	od granicy terenów kolejowych przy liczbie pociągów w ciągu doby			od osi skrajnego toru przy liczbie pociągów w ciągu doby		
	do 60	61—120	ponad 120	do 60	61—120	ponad 120
mieszkalne i użyteczności publicznej	30	40	50	60	100	120

2. Odległości określone w ust. 1 mogą ulec zmianie za zgodą wojewódzkiego państwowego inspektora sanitarnego, w wyniku szczegółowej analizy poziomu hałasu, uwzględniającej warunki terenowe związane z usytuowaniem torów (w wykopie, na poziomie terenu lub na nasypie) oraz zabezpieczenia zewnętrzne i wewnętrzne w budynkach, jak pasy zieleni izolacyjnej, okna o odpowiedniej izolacyjności akustycznej.

§ 29. 1. Warunki sytuowania budynków w pobliżu terenów bezpieczeństwa wewnętrznego, wojskowych, lotnisk, lotniczych urządzeń naziemnych i w rejonach lotniczych stref powietrznych określają odrębne przepisy i normy.

2. Przy sytuowaniu budynków w pobliżu lotnisk, lotniczych urządzeń naziemnych i w rejonach lotniczych stref powietrznych należy uwzględniać wymagania bezpieczeństwa ruchu, dotyczące w szczególności:

- 1) dopuszczalnej wysokości zabudowy,
- 2) wymaganej odległości od lotnisk i obiektów lotniczych położonych poza obrębem lotnisk,
- 3) wymaganego oznakowania lub oświetlenia obiektów,
- 4) zabezpieczenia przed zakłóceniami radiolokacji, hałasem itp.

Decyzje terenowych organów administracji państwowej, dotyczące sytuowania tych budynków, powinny być uzgodnione z właściwymi organami nadzoru ruchu lotniczego i lotnisk komunikacyjnych.

DZIAŁ 3

Dojazdy do budynków i urządzeń.

§ 30. 1. Do budynków mieszkalnych powinny prowadzić:

- 1) dojazdy lub dojścia dla pieszych, zaprojektowane w sposób umożliwiający awaryjny dojazd pojazdów uprzywilejowanych o ciężarze całkowitym do 2,5 tony,

§ 27. 1. Minimalne odległości budynków produkcyjnych i magazynowych o pokryciu dachu z materiałów niepalnych lub trudno zapalnych od linii kolejowych o ruchu ciągłym powinny wynosić od granicy terenów kolejowych 10 m, z tym, że od osi skrajnego toru powinny wynosić co najmniej 20 m.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy linii kolejowych użytku niepublicznego oraz budynków służących do celów technologicznych kolei, dla których odległości od torów kolejowych wynikają z obowiązującej skrajni kolejowej i funkcji technologicznej budynku w odniesieniu do transportu szynowego.

3. Jeżeli w przepisach dotyczących budynków produkcyjnych i magazynowych ustalono większe odległości niż określone w ust. 1, należy stosować te przepisy.

§ 28. 1. W zależności od intensywności ruchu kolejowego w ciągu doby minimalne odległości budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, z wyjątkiem budynków służących celom komunikacji, od terenów i urządzeń kolejowych określa poniższa tabela:

- 2) dojazdy do komór śmieciowych w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych,
- 3) dojazdy do szczelnych dolów ustępowych i zbiorników nieczystości na nie skanalizowanych terenach budownictwa.

2. Dojazdy, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, powinny mieć powierzchnię utwardzoną, dostosowaną do nacisku na oś używanych środków transportu o szerokości nie mniejszej niż 3,5 m.

§ 31. 1. Dojazdy pożarowe o utwardzonej i odpowiednio wytrzymałej nawierzchni, umożliwiającej dojazd o każdej porze roku, powinny być zapewnione:

- 1) do budynków zaliczonych do kategorii ZL I i ZL II zagrożenia ludzi,
- 2) do budynków zaliczonych do kategorii ZL III — ZL V zagrożenia ludzi o wysokości powyżej trzech kondygnacji,
- 3) do budynków zaliczonych do kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, a także do urządzeń technologicznych, placów składowych i wiat przeznaczonych do składowania materiałów, zaliczonych do I—III kategorii niebezpieczeństwa pożarowego.

2. Dojazd pożarowy powinien być usytuowany równolegle do dłuższego boku budynku, od strony wejść do klatek schodowych.

3. Dopuszcza się dojazdy pożarowe do budynku o wysokości przekraczającej 25 m, usytuowane nierównolegle do dłuższego jego boku, z uwzględnieniem następujących warunków:

- 1) dojazd należy sytuować od strony głównego wejścia do budynku,
- 2) odległość dojazdu od budynku powinna mieścić się w granicach 5—25 m,

3) odległość dojazdu od wejścia do dźwigu przeznaczonego dla straży pożarnej nie może przekraczać 50 m.

4. Drogi służące jako dojazdy pożarowe do budynków i urządzeń powinny odpowiadać wymaganiom określonym w poniższej tabeli.

Położenie drogi	Najmniejsza szerokość drogi w świetle w metrach	Najmniejsza szerokość jezdni w świetle w metrach	Nośność utwardzonej jezdni oraz nacisk na oś samochodu (w tonach)
w miastach oraz zakładach produkcyjnych	4,5	4,5	20 nacisk na oś—10
na terenach wiejskich jednostek osadniczych	3,5	3,0	10 nacisk na oś—5

5. Dojazd pożarowy powinien być zbudowany w sposób umożliwiający przejazd pojazdu bez zawracania, a jeżeli nie jest możliwe zbudowanie takiego dojazdu — powinno być urządzone miejsce (plac) do wykonania tego manewru o wymiarach co najmniej 20 × 20 m, nie przeznaczone do parkowania pojazdów. Dojazd do placu manewrowego powinien być przedłużony o 5 m poza budynek.

6. Najmniejszy promień zewnętrznych łuków dojazdu pożarowego powinien wynosić co najmniej 11 m, a najmniejszy promień wewnętrznego łuku miejsca, o którym mowa w ust. 5, nie powinien być mniejszy niż 16,5 m.

7. Na terenach uspołecznionych gospodarstw rolnych i hodowlanych dopuszcza się jako dojazdy pożarowe do budynków, stacji transformatorowych oraz innych urządzeń wymagających ochrony pożarowej drogi o nawierzchni utwardzonej lub drogi gruntowe o szerokości co najmniej 3 m.

§ 32. Odległości dojazdu pożarowego od ścian poszczególnych rodzajów budynków oraz związanych z nimi urządzeń technologicznych, placów składowych i wiat przeznaczonych do składowania materiałów określa poniższa tabela:

Lp.	Rodzaje budynków, urządzeń technologicznych, placów składowych i wiat przeznaczonych do składowania materiałów	Odległość w m
1	budynki zaliczone do kategorii niebezpieczeństwa pożarowego; urządzenia technologiczne, place składowe i wiaty, zaliczone do I—III kategorii niebezpieczeństwa pożarowego	5—25*)
2	budynki zaliczone do kategorii ZL I i ZL II zagrożenia ludzi, o wysokości do 25 m	5—10**)
3	budynki zaliczone do kategorii zagrożenia ludzi wyższe niż 25 m oraz budynki zaliczone do kategorii ZL III — ZL V zagrożenia ludzi, o wysokości do 25 m	5—25**)

*) W ramach tych wielkości odległości należy ustalać indywidualnie, biorąc pod uwagę wielkość obciążenia ogniowego.

**) W ramach tych wielkości odległości należy ustalać indywidualnie w zależności od sytuacji lokalnej.

§ 33. 1. Przejazdy na dziedzińce i inne tereny obudowane powinny odpowiadać następującym warunkom:

- 1) wysokość w świetle powinna wynosić co najmniej 4,5 m,
- 2) szerokość w świetle powinna wynosić co najmniej 4,5 m, w tym szerokość jezdni — co najmniej 3,5 m,
- 3) odległość między przejazdami na jeden dziedziniec nie może być większa niż 150 m.

2. W przejazdach, których jezdnie są oddzielone od chodników słupami lub ścianami, szerokość jezdni powinna wynosić co najmniej 4,5 m.

§ 34. Mosty, estakady, przejścia i inne podobne urządzenia, znajdujące się w obrębie nieruchomości, usytuowane ponad dojazdami pożarowymi, powinny mieć prześwit o szerokości co najmniej 4,5 m i wysokości w świetle co najmniej 4,5 m.

§ 35. Na teren ogrodzony o powierzchni przekraczającej 5 ha, na którym znajdują się budynki zaliczone do I—III kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, należy zapewnić co najmniej dwa wjazdy odległe od siebie nie mniej niż o 75 m.

DZIAŁ 4

Warunki konstrukcyjno-budowlane, jakim powinny odpowiadać budynki i urządzenia.

Rozdział 1

Wymagania ogólne.

§ 36. 1. Budynki powinny być projektowane i wznoszone w sposób zapewniający:

- 1) bezpieczeństwo budowy i użytkowania, bezpieczeństwo pożarowe oraz niezbędne warunki zdrowotne,
- 2) układ funkcjonalny dostosowany do przeznaczenia budynku,
- 3) wytrzymałość i ekonomię użytkowania,
- 4) potrzeby obrony cywilnej,
- 5) ochronę środowiska,
- 6) ochronę pomieszczeń i otaczającej przestrzeni przed czynnikami uciążliwymi, np. dźwiękami i drganiami,
- 7) ochronę istniejącej zieleni, przede wszystkim drzewostanów, a w czasie i po zakończeniu budowy — warunki niezbędne do utrzymania i rozwoju zieleni,
- 8) niezbędną izolacyjność cieplną i przeciwwilgociową oraz optymalny stopień przeszklenia,
- 9) zharmonizowanie z sąsiednią zabudową i krajobrazem,
- 10) ochronę sąsiedztwa budowy w zakresie zachowania warunków prawidłowego użytkowania sąsiednich terenów (działek) i obiektów budowlanych, jak zapewnienie dopływu światła dziennego do sąsiednich obiektów, dojazdów do dróg (ulic) publicznych, zaopatrzenia w wodę, odprowadzenia ścieków, wyeliminowania zakłóceń elektrycznych.

2. Usytuowanie zaworów odcinających instalacje wewnętrzne w budynku od sieci zewnętrznych powinno być czytelnie i trwale oznakowane i umożliwiać szybkie dotarcie do nich w razie awarii.

3. Połączenie sieci zewnętrznych z budynkami i ich częściami lub urządzeniami należy wykonać w sposób uniemożliwiający przenikanie przez te połączenia lub kanały, służące do tego celu, substancji lotnych, w szczególności gazu, ułatwiających się w razie nieuszczelnienia przewodów lub urządzeń.

4. Terenow i organ administracji państwowej stopnia wojewódzkiego określa potrzeby i zakres wymagań obrony cywilnej w pomieszczeniach podziemnych budynków.

§ 37. 1. Budynki i urządzenia z nimi związane powinny być tak projektowane, aby w poszczególnych stadiach wznoszenia i eksploatacji nie mogły być osiągnięte stany graniczne nośności i użytkowania konstrukcji, określone w normach.

2. Materiały i elementy budowlane powinny zapewniać: wymaganą trwałość budynku, z uwzględnieniem przewidywanego okresu jego użytkowania, możliwości konserwacji lub wymiany, oraz warunki odpowiednie dla zdrowia ludzi lub inwentarza żywego.

3. Materiały i elementy budowlane pochodzące z rozbórki mogą być stosowane po ocenie ich stanu technicznego w zakresie wytrzymałości, ochrony biologicznej i innej przydatności przez osobę uprawnioną do wykonywania funkcji obejmującej kierowanie robotami budowlanymi.

4. Nadbudowa, rozbudowa lub przebudowa obiektu powinna być poprzedzona badaniem nośności i stanu technicznego istniejących elementów konstrukcyjnych, z uwzględnieniem podłoża gruntowego.

5. Przy robotach remontowych i modernizacyjnych bruzdy, przebiccia, wnęki itp. powinny być wykonywane w sposób nie naruszający dopuszczalnej nośności elementów konstrukcji budynku.

§ 38. Budynki mające drewniane elementy konstrukcyjne mogą być remontowane lub przebudowywane z użyciem drewna, jeżeli spełniają wymagania w zakresie ochrony przeciwpożarowej, określone w dalszych przepisach.

Rozdział 2

Posadowienie budynków.

§ 39. Posadowienie budynku należy dostosować do warunków hydrogeologicznych i cech podłoża gruntowego, rodzaju konstrukcji i charakteru użytkowania budynku lub urządzenia. Powinno ono zapewniać uniknięcie stanów granicznych nośności i użytkowania, przenoszenia wstrząsów i wibracji.

§ 40. Podłoże gruntowe budynków i urządzeń, wymagających utrzymania przez dłuższy okres temperatury niższej od 0°C, powinno być zabezpieczone przed skutkami przemarzania (wysadzin), jeżeli wymaga tego rodzaj gruntu.

§ 41. Fundamenty budynków powinny być wykonane w sposób zapewniający ich trwałość i odporność na niszczące działanie agresywnego środowiska wodnogruntowego.

Rozdział 3

Ściany i słupy budynków.

§ 42. 1. Ściany i słupy konstrukcyjne powinny spełniać wymagania wynikające z ich funkcji nośnej i usztywniającej w budynku, a ściany osłonowe i działowe — wymagania konstrukcyjne, wynikające ze względów bezpieczeństwa oraz użytkowych.

2. Ściany otaczające pomieszczenie powinny spełniać określone w przepisach i normach wymagania w zakresie izolacyjności cieplnej i akustycznej, a w razie potrzeby

i gazoszczelności, oraz być dostosowane do warunków otoczenia i użytkowania budynku.

§ 43. 1. Złącza ścian zewnętrznych powinny zapewniać szczelność na przenikanie powietrza i opadów oraz izolacyjność cieplną zapobiegającą przemarzaniu.

2. Połączenia ścian osłonowych i innych zewnętrznych ze stropami w budynkach wielokondygnacyjnych powinny być wykonywane w poziomie każdego stropu w sposób zapewniający szczelność i izolacyjność akustyczną oraz uniemożliwiający rozprzestrzenianie ognia i dymu z kondygnacji na kondygnację.

Rozdział 4

Stropy i pomosty.

§ 44. 1. Stropy należy konstruować w sposób spełniający wymagania z zakresu funkcji nośnej, przeciwpożarowej oraz inne wymagania zapewniające użytkownikowi właściwe warunki bezpiecznego użytkowania.

2. Izolacyjność cieplną stropów należy dostosować do warunków otoczenia i użytkowania budynku, zgodnie z normami.

3. Stropy powinny charakteryzować się izolacyjnością akustyczną i zdolnością tłumienia dźwięków uderzeniowych, wymaganą przez normy lub przepisy.

§ 45. W pomieszczeniach, w których występują obciążenia zmienne stropów lub pomostów, uzależnione od sposobu użytkowania, należy umieścić trwały napis, określający dopuszczalną wielkość obciążenia oraz sposób i wysokość składowania.

§ 46. Stropy nad i pod pomieszczeniami uciążliwymi ze względu na wydzielanie się par, gazów i zapachów powinny uniemożliwiać ich przenikanie do innych pomieszczeń.

Rozdział 5

Dachy, stropodachy i tarasy.

§ 47. 1. Ukształtowanie i nachylenie dachu należy dostosować do warunków klimatycznych, architektonicznych oraz rodzaju pokrycia.

2. Ukształtowanie dachu powinno zapewniać łatwy spływ wód pochodzących z opadów atmosferycznych, z uwzględnieniem sposobu ich odprowadzania w warunkach obniżonych temperatur.

§ 48. Wielkość i kształt świetlików dachowych oraz ich rozmieszczenie powinny odpowiadać potrzebom właściwego oświetlenia światłem dziennym wnętrza budynku, wynikającym z charakteru budynku, funkcji pomieszczeń lub rodzaju produkcji, jak również zapewniać możliwość mycia zewnętrznej i wewnętrznej strony świetlików.

§ 49. 1. Przy stosowaniu oświetlenia światłem dziennym w poziomej i pochylej pości dachu, stropodachu albo stropu należy używać takich zabezpieczeń lub materiałów, które chronią człowieka przed spadnięciem oraz przed rozpryskami w razie stłuczenia.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy szklarni.

§ 50. 1. Połacie dachów, stropodachów i tarasów położonych powyżej 6 m ponad poziom terenu należy odwadniać za pomocą przewodów spustowych.

2. Rynny i przewody spustowe przeznaczone do zewnętrznego odwodnienia dachów należy umieszczać w sposób ograniczający do minimum możliwość zamarzania w nich wody i nie szpecący elewacji, przy czym przewody spustowe powinny znajdować się w odległości co najmniej 0,5 m od okien.

§ 51. Przewody spustowe do wewnętrznego odprowadzania wody opadowej powinny spełniać wymagania określone dla pionów kanalizacji deszczowej i być zabezpieczone przed zanieczyszczeniem i zamarzaniem.

Rozdział 6

Schody, pochylnie, balkony, loggie, portfenetry, balustrady i podokienniki wewnętrzne.

§ 52. 1. Drzwi wejściowe do budynku oraz układ komunikacji poziomej i pionowej powinny być dostosowane do potrzeb użytkowych i ewakuacyjnych oraz umożliwiać dogodny transport mebli i noszy w pozycji poziomej.

2. Wymiary użytkowe elementów klatek schodowych w budynkach lub w ich częściach o różnym przeznaczeniu określa poniższa tabela:

Lp.	Rodzaje budynków	Przeznaczenie schodów	Minimalna szerokość użytkowa w m		Maksymalna wysokość stopni w m
			biegu	spocznika	
1	2	3	4	5	6
1	budynki jednorodzinne i mieszkania dwupoziomowe	połączenie: — kondygnacji mieszkalnych — piwnic i poddaszy	0,7 0,7	0,8 0,8	0,19 0,2
2	budynki mieszkalne wielorodzinne bez dźwigów osobowo-towarowych	połączenie: — kondygnacji mieszkalnych — piwnic i poddaszy	1,2 1	1,5 1,1	0,165 0,19
3	budynki mieszkalne wielorodzinne z dźwigami osobowo-towarowymi	połączenie: — kondygnacji mieszkalnych — piwnic i poddaszy	1,1 1	1,2 1,1	0,165 0,19
4	budynki użyteczności publicznej oraz zbiorowego zamieszkania	połączenie: — kondygnacji nadziemnych i użytkowych podziemnych — podziemi i poddaszy nie przeznaczonych na pobyt ludzi	1,2 1	1,5 1,1	0,16 0,19
5	budynki lecznictwa zamkniętego	połączenie: — kondygnacji nadziemnych — podziemi i poddaszy nie przeznaczonych na pobyt ludzi	1,4 1,1	1,5 1,2	0,15 0,19
6	przedszkola i żłobki	połączenie: — kondygnacji nadziemnych — piwnic i poddaszy	1,2 1	1,3 1,1	0,15 0,19
7	zakłady produkcyjne	połączenie: — kondygnacji produkcyjnych — podziemi i poddaszy nie przeznaczonych na pobyt ludzi — pomostów roboczych i przejść nad urządzeniami a także schody służące do: — dorywczej obsługi maszyn i urządzeń — ręcznego transportu ciężarów	1,2 0,9 0,7 0,5 1,2	1,5 1 0,8 0,6 1,5	0,175 0,2 0,19 0,19 0,175

§ 53. 1. Szerokość użytkową biegów i spoczników klatek schodowych, określoną w § 52 ust. 2, mierzy się między wykończoną powierzchnią ściany klatki schodowej a wewnętrzną krawędzią poręczy balustrady, w wypadku zaś balustrad obustronnych — w świetle wewnętrznych krawędzi poręczy balustrad.

2. Liczba stopni w jednym biegu schodów łączących kondygnacje nadziemne powinna wynosić nie więcej niż:

- 1) 14 stopni w schodach budynków lecznictwa zamkniętego i przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych oraz w schodach służących do ręcznego transportu ciężarów,
- 2) 17 stopni w schodach innych budynków.

3. Powierzchnia stopni i spoczników klatek schodowych powinna uniemożliwiać poślizg.

4. Szerokość stopni zewnętrznych schodów w budynkach użyteczności publicznej powinna wynosić co najmniej 0,35 m.

5. Schody ze stopniami zabiegowymi mogą być stosowane wyłącznie wtedy, gdy nie mają charakteru dróg ewakuacyjnych.

6. Szerokość stopnia zabiegowego w odległości 0,4 m od poręczy balustrady powinna wynosić co najmniej 0,27 m.

7. Schody przeznaczone do stałego transportu ciężarów powinny być oznaczone umieszczoną w widocznym

miejszu informacją określającą ich dopuszczalne obciążenie.

8. Nachylenie biegu schodów wewnętrznych powinno spełniać warunek określony wzorem: $2h + s = 0,6$ — $0,65$ m, gdzie h oznacza wysokość stopnia, s — jego szerokość.

9. Nachylenie schodów ruchomych nie powinno przekraczać 60%.

§ 54. 1. W budynkach użyteczności publicznej należy zapewnić dojazd na kondygnacje ogólnodostępne osobom niepełnosprawnym, poruszającym się z użyciem wózków inwalidzkich, przez zastosowanie odpowiednich pochylni prowadzących na poziom parteru lub zapewnienie dostępu do dźwigu z poziomu terenu.

2. Poziom posadzek parteru ogólnodostępnych pomieszczeń w budynkach użyteczności publicznej powinien być ujednolicony. W razie konieczności zróżnicowania poziomów pomieszczeń należy przewidzieć pochylnie lub odpowiednio przystosowane dźwigi, umożliwiające korzystanie z tych pomieszczeń osobom niepełnosprawnym, poruszającym się z użyciem wózków inwalidzkich.

3. W budynkach mieszkalnych wyposażonych w dźwigi należy zapewnić osobom niepełnosprawnym, poruszającym się z użyciem wózków inwalidzkich, dostęp do dźwigu z poziomu terenu lub z poziomu parteru przez zastosowanie odpowiedniej pochylni. W budynkach mieszkalnych nie wyposażonych w dźwigi mieszkania dla osób niepełnosprawnych należy sytuować na parterze, stosując do tych mieszkań odpowiednie pochylnie.

4. Wymiary drzwi i kabin dźwigów mających służyć osobom niepełnosprawnym powinny umożliwiać swobodny wjazd i wyjazd wózka inwalidzkiego.

5. Pochylnie przeznaczone dla osób niepełnosprawnych, poruszających się z użyciem wózków inwalidzkich, powinny mieć szerokość co najmniej 1,2 m i być wyposażone w krawężniki. Wymiary płaszczyzny spocznika przy wejściu powinny umożliwiać swobodne manewrowanie wózkiem.

6. Związane z pochylnią drzwi wejściowe powinny mieć szerokość w świetle ościeżnicy co najmniej 0,9 m. W razie projektowania drzwi zewnętrznych dwuskrzydłowych szerokość skrzydła zasadniczego nie może być mniejsza niż 1 m. Stosowanie drzwi wahadłowych lub obrotowych jest zabronione.

§ 55. 1. Maksymalne nachylenie pochylni związanych z budynkami nie może przekraczać:

- 1) 5% dla pochylni umożliwiających dogodny wjazd wózków dla osób niepełnosprawnych do budynków,
- 2) 10% dla pochylni do budynków żłobków,
- 3) 10% dla pochylni służących do ruchu pieszego,
- 4) 15% dla pochylni samochodowych w garażach wielokondygnacyjnych,
- 5) 25% dla pochylni zewnętrznych do garaży indywidualnych.

2. Nawierzchnia pochylni powinna być szorstka lub karbowana.

3. Przepisy ust. 1 nie naruszają wymagań co do nachylenia pochylni, określonych w przepisach dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 56. 1. Pochylnie i schody zewnętrzne, które mają więcej niż 5 stopni i których szerokość nie przekracza 1,5 m, powinny być zaopatrzone w poręcz jednostronną; jeżeli szerokość pochylni lub biegu schodów jest większa niż 1,5 m, poręcze powinny być dwustronne, zamocowane w ścianie lub na balustradzie.

2. Schody zewnętrzne, które mają więcej niż 5 stopni i nachylenie powyżej 35%, oraz pochylnie przeznaczone dla wózków osób niepełnosprawnych powinny mieć obustronne poręcze na wysokości 0,9—1,1 m.

§ 57. 1. Balustrady klatek schodowych oraz pochylni od strony nie ograniczonej ścianą, w zależności od przeznaczenia budynku, powinny spełniać co najmniej warunki określone w poniższej tabeli:

Lp.	Rodzaje budynków	Wymiary balustrad w metrach		Warunki dodatkowe
		wysokość mierzona od krawędzi poziomej stopnia do wierzchu balustrady	odstęp w świetle między pionowymi prętami	
1	budynki mieszkalne wielorodzinne, zbiorowego zamieszkania i użyteczności publicznej	1,1	0,12	—
2	budynki szkolne oraz przeznaczone na pobyt dzieci i młodzieży	1,1	0,12	zabezpieczenie przed wspinaniem i zsuwaniem się dzieci
3	budynki mieszkalne jednorodzinne, małe domy mieszkalne, budynki pensjonatowe, turystyczne itp., do dwóch kondygnacji	0,9	0,12	—
4	budynki produkcyjne, usługowe oraz magazynowe	1,1	0,15	—

2. Warunki określone w tabeli pod lp. 1 nie dotyczą balustrad jednopłaszczyznowych, których wysokość przy spocznikach powinna wynosić co najmniej 0,9 m.

§ 58. Dopuszcza się stosowanie ażurowych biegów w schodach zewnętrznych oraz wewnętrznych budynków służących celom turystyki i wypoczynku do dwóch kondygnacji, w budynkach jednorodzinnych oraz w budynkach zakładów pracy, jako dojścia do stanowisk pracy.

§ 59. 1. Szerokość użytkowa balkonów i loggii powinna wynosić co najmniej 0,9 m, z zachowaniem przepisów o minimum nasłonecznienia pomieszczeń.

2. Balkony i wykusze, łącznie ze wspornikami, powinny być umieszczone na wysokości co najmniej 3 m nad poziomem chodnika przeznaczonego dla ruchu publicznego.

3. W budynkach o wysokości powyżej 55 m nie należy przewidywać balkonów i loggii.

§ 60. 1. Balustrady balkonów, loggii, portfenetrów, galerii i tarasów powinny w zakresie wysokości i odstępów między prętami odpowiadać warunkom określonym w § 57 ust. 1.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy budynków jednorodzinnych, pensjonatowych i służących celom turystyki i wypoczynku do dwóch kondygnacji, w których wysokość balustrad powinna wynosić co najmniej 0,9 m.

3. Odległość dolnej ramy balustradowej od płyty balkonu, loggii, galerii i tarasu nie powinna przekraczać 0,12 m.

4. Balustrady w budynkach powinny mieć konstrukcję zapobiegającą możliwości wypadnięcia dziecka. Ponadto w budynkach mieszkalnych oraz przeznaczonych na pobyt dzieci, a także w budynkach służby zdrowia konstrukcja balustrad powinna uniemożliwiać wspinanie się dzieci.

5. Stosowanie płyt jako wypełnienia balustrad jest dopuszczalne wyłącznie z użyciem materiałów nie kruszących się (np. ze szkła zbrojonego) oraz zapewnieniem takiego umocowania płyt, które by zabezpieczało przed ich wypadaniem.

§ 61. Balustrady odgraniczające poziomy widowni hal sportowych, stadionów, teatrów i kin powinny w zakresie wysokości odpowiadać istniejącym potrzebom i nie ograniczać widoczności.

§ 62. Pomosty obsługi, galerie robocze, galerie ewakuacyjne itp. w pomieszczeniach zakładów pracy, wzniesione ponad 1 m nad poziom podłogi, należy zabezpieczać balustradą o wysokości co najmniej 1,1 m, z poprzeczką w połowie tej wysokości, oraz krawężnikami o wysokości co najmniej 0,15 m.

§ 63. 1. W budynkach o wysokości do 25 m na drугiej i wyższych kondygnacjach wysokość między górną krawędzią wewnętrznego podokiennika okna otwieranego a poziomem podłogi powinna wynosić co najmniej 0,85 m.

2. Wysokość podokiennika określona w ust. 1 może być zmniejszona pod warunkiem zabezpieczenia elementów okien do wysokości 0,85 m od podłogi osłoną spełniającą wymagania § 60 ust. 4.

§ 64. 1. W budynkach na kondygnacjach znajdujących się powyżej 25 m, w których poziom górnej krawędzi podokiennika znajduje się na wysokości 0,85 m od podłogi, otwory okienne należy zabezpieczyć osłoną do wysokości 1,1 m od poziomu podłogi.

2. Osłony, o których mowa w ust. 1, nie są wymagane w razie zastosowania podokiennika o wysokości 1,1 m od poziomu podłogi albo zastosowania szerszego podokiennika, przy którym suma szerokości podokiennika i jego wysokości nad poziomem podłogi wynosi co najmniej 1,2 m.

3. Wymagań określonych w ust. 1 i 2 nie stosuje się do otworów okiennych, umieszczonych w loggiach lub przy balkonach, tarasach nad pomieszczeniami i galeriach, zabezpieczonych balustradami o wysokości 1,1 m.

Rozdział 7

Zaopatrzenie w zimną i ciepłą wodę.

§ 65. 1. W budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi lub dla inwentarza żywego powinna być zapewniona woda do picia i na potrzeby go-

spodarcze, a także w miarę potrzeby woda do celów technologicznych i przeciwpożarowych. W pozostałych budynkach w miarę potrzeby powinna być zapewniona woda do celów gospodarczych i przeciwpożarowych.

2. Jeżeli budynek jest usytuowany na terenie wyposażonym w sieć wodociagową, należy przewidzieć zaopatrzenie budynku z tej sieci, wykonując instalację wodociagową odpowiednią do jego przeznaczenia.

§ 66. 1. Zaopatrzenie budynku w wodę z własnego ujęcia jest dopuszczalne po uprzednim wymaganym jej uzdatnieniu, w razie gdy:

- 1) teren inwestycji budowlanej nie jest wyposażony w sieć wodociagową,
- 2) istniejący wodociąg nie jest w stanie dostarczyć niezbędnej ilości wody,
- 3) względy ekonomiczne lub technologiczne uzasadniają zaopatrzenie w wodę z własnego ujęcia.

2. W szpitalach należy przewidzieć dodatkowe zaopatrzenie w wodę z własnego ujęcia.

§ 67. 1. Wymagania dla instalacji wodociagowych w budynkach określają przepisy dotyczące warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać te instalacje, oraz normy.

2. W instalacji wodociagowej należy zapewnić bezpośredni dostęp do urządzeń pozwalających na bezpośrednie włączenie lub wyłączenie poszczególnych odcinków instalacji w sytuacjach awaryjnych, polegających na uszkodzeniu lub zniszczeniu budynku.

§ 68. 1. Jeżeli budynki z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi lub dla inwentarza żywego nie mogą być zaopatrzone w wodę w sposób, o którym mowa w § 65 ust. 2 lub § 66, należy zapewnić korzystanie w niezbędnym zakresie z wody zdatnej do picia i na potrzeby gospodarcze ze źródeł publicznych, źródeł lub studzien, znajdujących się w odległości nie większej niż 75 m od budynku, przy czym budynki mieszkalne o 4 i więcej lokalach mieszkalnych, budynki zamieszkania zbiorowego, budynki użyteczności publicznej oraz budynki na terenie zakładów pracy powinny być wyposażone w instalację wodociagową.

2. W wyjątkowych wypadkach, na terenach o niedostatecznych zasobach wody, terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego może wyrazić zgodę na odstępstwo co do odległości od źródła poboru wody, określonej w ust. 1. Odległość ta nie może być jednak większa niż 100 m.

§ 69. 1. Ściany studni kopanej, dostarczającej wodę zdatną do picia i na potrzeby gospodarcze, powinny być wykonane z kręgów betonowych lub z innych materiałów nieprzepuszczalnych i nie wpływających ujemnie na jakość wody, a złącza ocembrowania należy prawidłowo uszczelnić. Ocembrowanie studni powinno być uszczelnione od zewnątrz warstwą gliny o grubości 0,15 m, sięgającą na głębokość co najmniej 1,5 m od poziomu przyległego terenu, a przy zwierciadle wody utrzymującym się na głębokości mniejszej niż 1,5 m należy uszczelnienie wykonać co najmniej 0,3 m poniżej zwierciadła wody. Ściany studni wyposażonej w urządzenie pompowe powinny wystawać co najmniej 0,2 m ponad poziom przyległego terenu.

2. Dno studni powinno być pokryte warstwą żwiru lub gruboziarnistego piasku — o grubości minimum 0,1 m.

3. Przykrycie studni wyposażonej w urządzenia pompowe powinno być wykonane w formie płyty żelbetowej

lub z innego nieprzepuszczalnego materiału i szczelnie dopasowane do ocembrowania, w sposób zabezpieczający przed możliwością spływu wód opadowych do studni. Rurociągi pomp, przegrody wentylacyjne itp. należy przeprowadzać szczelnymi przejściami w ścianach. Zamknięcie otworu przeznaczonego do naprawy lub wymiany pomp z osprzętem powinno być wykonane w sposób zapewniający całkowitą szczelność.

4. Część naziemna studni nie wyposażonej w urządzenia pompowe powinna być zabezpieczona szczelną, trwałą obudową, ochraniającą wnętrze studni oraz urządzenia do czerpania wody, a otwór do wyjmowania wiadra powinien być szczelnie zamykany drzwiczkami lub klapą trwale umocowaną do obudowy studni. Część naziemna studni powinna mieć wysokość co najmniej 1,1 m od poziomu otaczającego terenu.

5. Teren otaczający studnię kopaną powinien być zabezpieczony przed przesiąkaniem wody na szerokość co najmniej 2 m, licząc od zewnętrznej powierzchni ocembrowania studni, przy czym zabezpieczenie to powinno składać się z warstwy ubitej gliny grubości co najmniej 0,2 m, pokrytej brukiem lub płytą betonową na podsypce piaskowej, ułożonej ze spadkiem 2‰ w kierunku zewnętrznym.

§ 70. Przy ujęciu wód podziemnych za pomocą studni świdrowej (np. studnia abisyńska) teren w promieniu co najmniej 2 m od rury wkręconej w grunt należy zabezpieczyć w sposób określony w § 69 ust. 5 przed przesiąkaniem wody, a przejście rury studziennej przez warstwę ochronną bruku lub betonu należy odpowiednio uszczelnić.

§ 71. 1. Obudowę otworu studni wierconej powinna stanowić sucha studzienka, zabezpieczona w sposób określony w § 69 ust. 1, 3 i 4.

2. Jeżeli rura studni wierconej jest wyprowadzona na powierzchnię terenu, dopuszcza się jej zabezpieczenie w sposób określony dla studni świdrowej, z tym że otwór rury studziennej powinien być zamknięty szczelnie z zastosowaniem kołpaka (głowicy), przez który w sposób szczelny powinna być przeprowadzona rura tłoczna zainstalowanej pompy.

3. Warunki, jakim powinny odpowiadać studnie wiercone o głębokości przekraczającej 30 m lub o wydajności ponad 6 m³/h, regulują odrębne przepisy.

§ 72. 1. Instalację ciepłej wody należy wykonywać:

- 1) w budynkach mieszkalnych i usługowych w osiedlach mieszkaniowych, znajdujących się w zasięgu systemu centralnego zaopatrzenia w ciepłą wodę,
- 2) w budynkach lub pomieszczeniach, przeznaczonych na zaspokojenie potrzeb higieny osobistej pracowników w zakładach pracy — bez względu na sposób zasilania w ciepło,
- 3) w budynkach zamieszkania zbiorowego i mieszkalnych z mieszkaniem dla osób niepełnosprawnych, budynkach służby zdrowia i opieki społecznej, oświaty i wychowania, zakładach żywienia zbiorowego, a także w pomieszczeniach zbiorowych natrysków i w umywalniach obiektów sportowych — bez względu na sposób podgrzewania wody.

2. Instalacje ciepłej wody w budynkach powinny być dostosowane do potrzeb funkcjonalnych i użytkowych budynków.

Rozdział 8

Urządzenia do usuwania nieczystości stałych, ścieków oraz wód opadowych.

§ 73. Teren, na którym znajduje się budynek mający pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi lub do celów produkcyjnych i magazynowych, powinien być wyposażony w urządzenia potrzebne do usuwania wód opadowych, zużytych i nieczystości.

§ 74. 1. Jeżeli budynek jest usytuowany na terenach wyposażonych w sieć kanalizacji komunalnej, obowiązuje podłączenie budynku do tej sieci i wyposażenie go w odpowiednią instalację kanalizacyjną oraz w razie konieczności w odpowiednie urządzenia wstępnego oczyszczania ścieków; nie dotyczy to budynków dla inwentarza żywego.

2. Odstępstwa od obowiązku określonego w ust. 1 są dopuszczalne, jeżeli warunki miejscowe albo względy ekonomiczne przemawiają za wyposażeniem budynków we własną instalację kanalizacyjną.

§ 75. Do usuwania wydaliny pochodzenia zwierzęcego powinny być przewidziane odpowiednie urządzenia kanalizacyjne oraz zbiorniki na gnojówkę lub gnojownicę.

§ 76. Wymagania dla instalacji kanalizacyjnych określają przepisy dotyczące warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać te instalacje, oraz normy.

§ 77. 1. Na terenach nie wyposażonych w sieć kanalizacyjną budynki mieszkalne, wielorodzinne, budynki zbiorowego zamieszkania, zespoły zabudowy jednorodzinnej, budynki użyteczności publicznej oraz zakłady pracy z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi powinny mieć lokalne oczyszczalnie ścieków z odprowadzeniem do odbiornika.

2. Terenowy organ administracji państwowej, właściwy w sprawach pozwoleń na budowę, w porozumieniu z właściwym terenowym państwowym inspektorem sanitarnym, może wyrazić zgodę na odstępstwa od wymagań określonych w ust. 1.

§ 78. Dachy i tarasy oraz części budynku nie nakryte, zagłębione w stosunku do otaczającego terenu, jak schody, pochylnie i studzienki piwniczne, powinny mieć urządzenia odprowadzające wody opadowe.

§ 79. 1. Odprowadzanie wód opadowych z terenu działki na teren sąsiedniej nieruchomości lub wzdłuż jej granicy w sposób nie zabezpieczający tego terenu lub obiektu przed przenikaniem wód jest zabronione. Zakaz ten nie dotyczy naturalnego spływu wód opadowych.

2. Odprowadzanie wód zużytych, ścieków przemysłowych i nieczystości do rowów przydrożnych oraz do ziemi jest zabronione, jeżeli te wody, ścieki lub nieczystości nie odpowiadają przepisom o odprowadzaniu ścieków do wód powierzchniowych albo do ziemi.

§ 80. 1. Zbiorniki do gromadzenia wszelkich ścieków spływających sieciami kanalizacyjnymi oraz doły ustępów nie skanalizowanych powinny mieć dno i ściany nieprzepuszczalne, odizolowane od ścian budynku, zwentylowane i przesklepione lub przykryte szczelną płytą odpowiedniej wytrzymałości, mającą otwór do usuwania nieczystości, zaopatrzone w podwójne zamknięcie.

2. Gnojowniki, doły kompostowe oraz silosy powinny mieć dno i ściany nieprzepuszczalne, a zbiorniki na gnojówkę, gnojownicę i ścieki powinny mieć poza tym szczelne przykrycie.

3. Dopuszcza się możliwość budowy otwartych zbiorników na gnojownicę, gnojowników, dołów kompostowych i silosów, dla których kategorię uciążliwości i związaną z tym odległość od budynków z pomieszczeniami na pobyt ludzi określa się w trybie przewidzianym w § 10 ust. 5.

§ 81. 1. W miastach i w innych jednostkach osadniczych, w których działają komunalne przedsiębiorstwa (zakłady) oczyszczania, dla zespołów budynków mających nie więcej niż 5 kondygnacji należy przewidzieć placówki gospodarcze, odpowiadające wymaganiom § 283, na pojemniki przenośne do gromadzenia odpadów domowych.

2. W innych wypadkach niż określone w ust. 1 dopuszcza się stosowanie stałych zbiorników na nieczystości stałe. Zbiorniki te powinny mieć szczelne dno i ściany, nadające się do zmywania i dezynfekcji, a także szczelne zamknięcie otworów do wysypywania i usuwania nieczystości oraz otwór wentylacyjny zabezpieczony siatką.

§ 82. 1. Budynki mieszkalne mające więcej niż 5 kondygnacji i budynki zbiorowego zamieszkania, których podłoga najwyższej kondygnacji jest położona powyżej 15 m nad poziomem terenu, powinny być zaopatrzone w wewnętrzne zsypy i komory zsympowe, zabezpieczone pod względem akustycznym, wykonane w sposób zapewniający bezpieczeństwo pożarowe, odpowiadające wymaganiom higienicznym i nie powodujące uciążliwości dla mieszkańców.

2. Wewnętrzny zsymp do usuwania nieczystości stałych w budynku powinien odpowiadać następującym warunkom:

- 1) nie może być usytuowany bezpośrednio przy ścianach pokoi mieszkalnych,
- 2) powinien być zabezpieczony przed zamarzaniem nieczystości i mieć rury zsympowe z odgałęzieniami otworów zsympowych, których dolna krawędź powinna znajdować się na wysokości 0,6 m do 0,8 m od podłogi,
- 3) szyb do prowadzenia rur zsympowych powinien być tak zaprojektowany, aby można było umieścić w nim rurę kielichową o średnicy wewnętrznej co najmniej 0,4 m,
- 4) otwory wysypowe na kondygnacjach powinny być umieszczone w pomieszczeniach oddzielonych drzwiami od spoczników klatki schodowej i korytarzy.

3. Wsymp powinien być zaopatrzony w urządzenie pozwalające na wsypanie śmieci i odpadów do zsypu, a po zamknięciu otworu wysypowego — chroniące pomieszczenie przed wydzielaniem się woni z rury zsympowej.

4. Rury zsympowe powinny być prowadzone pionowo bez załamań, wentylowane odrębnym przewodem wyprowadzonym ponad dach. Rury powinny być gładkie wewnątrz, wykonane z materiałów niepalnych, trwałych, nienasiąkliwych i odpornych na niszczące działania nieczystości oraz mieć u góry nad najwyższym położonym otworem wysypowym komorę z urządzeniem do przemywania zimną i ciepłą wodą, przeczyszczania i dezynfekcji. Komora ta powinna być wyposażona we wpust kanalizacyjny.

§ 83. 1. Dolne komory zsympowe powinny być usytuowane na poziomie dojazdu do budynku. Odstępstwo od tej zasady jest dopuszczalne za zgodą terenowego organu administracji państwowej stopnia wojewódzkiego, jeżeli

pozwalają na to zastosowane urządzenia, usytuowanie przewodu zsympowego oraz dojazd do komory.

2. Komory, o których mowa w ust. 1, powinny mieć ściany i posadzkę z materiału nienasiąkliwego, łatwo zmywalnego, urządzenie do splukiwania zimną i ciepłą wodą oraz wypust kanalizacyjny. Wysokość komór określa Polska Norma.

3. Ściany zsympów i komór zsympowych powinny mieć odporność ogniową co najmniej klasy 1.

4. Komory zsympowe (dolna i górna) powinny mieć dopływ powietrza nawiewnego oraz wywiewną wentylację naturalną, zapewnioną przez pionowe rury wentylacyjne, wyprowadzone ponad dach budynku. Jeżeli budynek jest wentylowany z użyciem wentylacji mechanicznej, również komory zsympowe wentyluje się mechanicznie.

5. Powierzchnia komory zsympowej dolnej i szerokość otworu drzwiowego w niej powinny umożliwiać stosowanie ruchomych pojemników na śmieci o wielkości uzgodnionej z właściwym przedsiębiorstwem (zakładem) oczyszczania, lecz nie większych niż 1,1 m³.

6. Drzwi do komór zsympowych powinny być gazoszczelne, o odporności ogniowej co najmniej klasy 0,5.

Rozdział 9

Zaopatrzenie budynków w gaz.

§ 84. W budynkach, które mogą być zaopatrzone w gaz, należy instalować urządzenia gazowe na potrzeby gospodarstwa domowego i w celach użytkowych.

§ 85. 1. Gaz ziemny, miejski, koksowniczy i inny podobnego rodzaju można stosować w budynkach zaliczonych do kategorii ZL IV zagrożenia ludzi, nie przekraczających wysokości 55 m. W innych budynkach gaz ten można stosować, jeżeli ich wysokość nie przekracza 25 m, a w budynkach wyższych — o wysokości do 55 m — jeżeli wyrazi na to zgodę terenowy organ administracji państwowej, właściwy w sprawach pozwoleń na budowę.

2. Gaz płynny z butli oraz z rozprężalni gazu (stacji redukcyjnej) może być stosowany w budynkach o wysokości do 15 m, z tym że sytuowanie rozprężalni wewnątrz budynku mieszkalnego jest zabronione.

§ 86. Wymagania dla urządzeń i instalacji gazowych określają przepisy dotyczące warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać te urządzenia i instalacje, oraz normy.

Rozdział 10

Ogrzewanie budynków.

§ 87. 1. Budynki z pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi i inne budynki, dla których wymagana temperatura została określona w normach, powinny mieć urządzenia ogrzewcze, zapewniające utrzymanie właściwej temperatury wewnętrznej, odpowiadającej warunkom użytkowania i funkcji tych pomieszczeń oraz przepisom i normom.

2. Budynki powinny być ogrzewane za pomocą instalacji centralnego ogrzewania.

3. W budynkach do 3 kondygnacji włącznie, z wyjątkiem budynków służby zdrowia i opieki społecznej, budynków przeznaczonych dla dzieci i młodzieży oraz budynków, w których nie jest to dopuszczane ze wzglę-

dów technologicznych, mogą być stosowane trzony kuchenne i piece opalane paliwem stałym.

§ 88. 1. Instalacje centralnego ogrzewania powinny być wyposażone w urządzenia zapewniające utrzymanie w pomieszczeniach właściwej temperatury oraz umożliwiające regulację przepływu czynnika grzejącego.

2. Przewody i grzejniki instalacji centralnego ogrzewania w pomieszczeniach narażonych na gwałtowny dopływ chłodnego powietrza (np. w przedsionkach klatek schodowych) powinny być w sposób trwały zabezpieczone przed ujemnymi skutkami ochłodzenia powietrza, a zwłaszcza przed zamarzaniem czynnika grzejącego.

§ 89. W razie usytuowania budynku na terenie uzbrojonym w sieć scentralizowanego zaopatrzenia w energię ciepłą budynek powinien być wyposażony w instalację centralnego ogrzewania zasilaną z tej sieci na warunkach uzgodnionych z dostawcą energii cieplnej.

§ 90. Temperatura czynnika grzejącego w instalacji i urządzeniach centralnego ogrzewania w zakładach lecznictwa otwartego i zamkniętego, zakładach opieki społecznej, sanatoriach, prewentiach, domach dziecka, żłobkach, przedszkolach oraz w obiektach o podobnym przeznaczeniu dla dzieci i młodzieży nie powinna przekraczać $+90^{\circ}\text{C}$.

§ 91. Ogrzewanie elektryczne akumulacyjne należy ograniczać do szczególnie uzasadnionych wypadków, stosując je za zgodą właściwego zakładu energetycznego.

§ 92. Ze względu na niebezpieczeństwo pożaru lub wybuchu należy przestrzegać, aby:

- 1) dobór rodzaju ogrzewania pomieszczeń i budynków był dokonany zgodnie z przepisami obowiązującymi w tym zakresie,
- 2) kotłownie o wydajności powyżej 58 kW (50000 kcal/h) opalane olejem lub gazem, lokalizowane w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej, były oddzielone od pozostałej części budynku ścianami i stropem klasy 2 odporności ogniowej,
- 3) pojedyncze boksy garażowe i drobne warsztaty z ogrzewaniem piecowym miały paleniska niedostępne z wnętrza pomieszczenia,
- 4) w pomieszczeniach, w których występują łatwo zapalne lub niebezpieczne pod względem wybuchowym pyły, gazy lub pary, maksymalna temperatura czynnika grzejącego w urządzeniach grzewczych i przewodach znajdujących się w tych pomieszczeniach, jak też temperatura wtłaczanego do tych pomieszczeń powietrza ogrzewanego nie przekraczały wielkości ustalonych w obowiązujących w tym zakresie przepisach.

Rozdział 11

Wentylacja, klimatyzacja oraz przewody dymowe i spalinowe w budynkach.

§ 93. 1. Budynki powinny mieć urządzenia wentylacyjne lub klimatyzacyjne w zakresie wynikającym z potrzeb użytkowych i funkcji poszczególnych pomieszczeń, z zachowaniem wymiany powietrza przewidzianej w normach.

2. W szkołach, przedszkolach, internatach i innych budynkach przeznaczonych dla dzieci i młodzieży należy przewidzieć przewody dymowe zapewniające w razie potrzeby ogrzewanie piecowe pomieszczeń w tych budynkach.

3. Terenowe organy administracji państwowej stopnia wojewódzkiego określają tereny, na których budynki mieszkalne o wysokości do 5 kondygnacji należy wyposażyć w przewody dymowe umożliwiające stosowanie w nich w razie potrzeby ogrzewania piecowego.

4. Przepisy ust. 2 i 3 nie dotyczą budynków wznoszonych z zastosowaniem uprzemysłowionych metod wykonywania robót budowlanych, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej.

§ 94. 1. Urządzenia i przewody wentylacyjne i klimatyzacyjne w pomieszczeniach należy wykonywać z zachowaniem następujących warunków:

- 1) palne izolacje termiczne i akustyczne w przewodach wentylacyjnych mogą być stosowane tylko na zewnętrznej ich powierzchni, z jednoczesnym osłonięciem okładziną z materiałów niepalnych; wewnętrzna powierzchnia tych przewodów, wymagająca izolacji akustycznej, może być wyłożona wyłącznie materiałami niepalnymi,
- 2) przewody wentylacyjne przeprowadzone przez pomieszczenia, których nie obsługują, powinny być obudowane ściankami o klasie odporności ogniowej odpowiadającej wymaganiom dla ścian tych pomieszczeń,
- 3) łączenie różnych pomieszczeń przewodami wentylacyjnymi z tworzyw sztucznych lub innych materiałów palnych jest zabronione,
- 4) czerpnie powietrza powinny odpowiadać wymaganiom określonym w dalszych przepisach, a wyrzutnie wentylacji mechanicznej wywiewnej powinny być wyprowadzone na wysokość 0,3 m ponad linię łączącą najwyższe punkty przeszkód, a przy braku przeszkód — na wysokość co najmniej 0,4 m ponad połacią dachu budynku; za przeszkodę uważa się wystającą część budynku, świetliki itp. znajdujące się w odległości do 10 m od wyrzutni, mierząc w rzucie poziomym,
- 5) w pomieszczeniach, w których występują pyły, a także w pomieszczeniach, w których wymagania w zakresie utrzymania czystości są zaostrzone, zewnętrzne powierzchnie przewodów znajdujących się w tych pomieszczeniach powinny być gładkie i łatwe do oczyszczenia, zabezpieczone przed możliwościami zanieczyszczenia cieczami łatwo zapalnymi lub mieszaninami innych palnych substancji, a ponadto zabezpieczone przed gromadzeniem się elektryczności statycznej.

2. Niezależnie od wymagań określonych w ust. 1 przy wykonywaniu urządzeń wentylacyjnych i klimatyzacyjnych w pomieszczeniach I i II kategorii niebezpieczeństwa pożarowego należy:

- 1) przewody wentylacyjne i klimatyzacyjne instalować oddzielnie dla każdego pomieszczenia; nie dotyczy to wentylacji i klimatyzacji nawiewnej,
- 2) wentylatory wywiewne wykonywać z materiałów nie iskrzących i w sposób zabezpieczający przed możliwością zaiskrzenia,
- 3) czerpnie powietrza sytuować poza strefami zagrożenia wybuchem.

§ 95. 1. Dopuszcza się przeprowadzenie przewodów wentylacyjnych i klimatyzacyjnych przez ścianę i strop oddzielenia przeciwpożarowego, pod warunkiem, że nie będą nimi przepływały gazy, opary wybuchowe, włókna i pyły palne, tworzące w połączeniu z powietrzem mieszaniny wybuchowe. Przewody te należy wykonać z mate-

riałów niepalnych oraz wyposażyć w klapy samozamykające w miejscach przejścia przez ścianę i strop oddzielenia przeciwpożarowego. Klapy samozamykające się, jeżeli przewody nie są obudowane ściankami, powinny mieć odporność ogniową równą połowie odporności ściany lub stropu oddzielenia przeciwpożarowego.

2. Odległość nie izolowanych przewodów wentylacyjnych od wykładzin i powierzchni palnych powinna wynosić co najmniej 0,5 m.

§ 96. 1. Przewody i urządzenia instalacyjne mogą być osłonięte materiałami dekoracyjnymi trudno zapalnymi lub elementami z drewna o grubości co najmniej 1 cm, pod warunkiem, że długość ich nie przekroczy 25 m, a powierzchnia — 10% podłogi, przy czym ogólna powierzchnia materiałów palnych nie powinna zajmować więcej niż 40% powierzchni podłogi, z uwzględnieniem przepisów § 211 ust. 1 i 2.

2. Dopuszcza się stosowanie drzwiczek rewizyjnych w szybach wentylacyjnych z materiałów co najmniej trudno zapalnych o odporność ogniowej klasy co najmniej 0,5.

§ 97. 1. Wloty i wyloty przewodów wentylacyjnych oraz otwory wentylacyjne stropodachów powinny być zabezpieczone przed ptactwem i innymi zwierzętami.

2. Na dachach powinny być przewidziane łatwe dojścia do wylotów przewodów dymowych, spalinowych i wentylacyjnych. Na dachach stromych o spadku ponad 20%, krytych dachówką, szkłem zbrojonym lub podobnym materiałem, dojścia powinny być umożliwione za pomocą ław kominiarskich. Ponadto na dachach stromych powinny być zamocowane uchwyty do lin bezpieczeństwa lub bariery ochronne.

§ 98. 1. Przewody dymowe i spalinowe powinny być prowadzone w ścianach kominowych lub w kominach wolno stojących w sposób zapewniający należyty ciąg powietrza z palenisk połączonych z tymi przewodami i umożliwiający ich czyszczenie.

2. Przewody dymowe i spalinowe powinny być grupowane razem z ewentualnymi przewodami wentylacyjnymi w kominach i wyprowadzane ponad dach na wysokość zabezpieczającą przed zadmuchiwaniami, a ponadto co najmniej 0,6 m ponad kalenicę przy pokryciu łatwo zapalnym i co najmniej 0,3 m ponad niepalne lub trudno zapalne pokrycie dachu, przy czym odległość wylotu przewodu od powierzchni dachu, mierzona poziomo, powinna wynosić co najmniej 1 m. Przy dachach płaskich, o nachyleniu mniejszym niż 12°, wyloty przewodów powinny, niezależnie od rodzaju pokrycia, znajdować się co najmniej 0,6 m nad poziomem kalenicy, jeżeli odległość kalenicy nie przekracza 10 m.

3. Odchylenie przewodów dymowych i spalinowych od pionu nie powinno przekraczać 30° i wymaga założenia na załamaniach otworów do czyszczenia z hermetycznym zamknięciem niepalnym, zabezpieczonym przed nadmiernym rozgrzaniem. Terenowy organ administracji państwowej, właściwy w sprawach pozwoleń na budowę, może wyrazić zgodę na odstępstwo od tych wymagań.

§ 99. 1. Ściany kominowe i kominy powinny być wykonane szczelnie z materiałów trwałych i niepalnych. Odporność ogniowa ścianek przewodu dymowego powinna być równa co najmniej odporności ogniowej klasy 2.

2. Ściany kominowe i kominy należy wznosić na fundamentach lub na innej niepalnej i odpowiednio wytrzymałej konstrukcji o odporności ogniowej klasy 2.

3. Kominy wolno stojące lub wyprowadzone ponad dach powyżej 1,5 m powinny być zakotwione i wykonane w sposób zapewniający ich stateczność.

4. Kominy prowadzone przy ścianie sąsiedniego, wyższego budynku powinny być połączone z tym budynkiem odpowiednimi kotwami.

5. Ściany kominowe nie mogą być obciążone stropami, jeżeli wytrzymałość tych ścian nie została statycznie udowodniona oraz jeżeli występuje naruszenie szczelności i drożności przewodu lub zmniejszenie wytrzymałości ściany nośnej albo stropu przez szkodliwe działanie gazów i temperatury.

6. Kominy z przewodami dymowymi o przekroju przekraczającym 0,075 m² powinny być wydzielone z konstrukcji budynku.

§ 100. 1. Przekrój przewodu dymowego oraz spalinowego powinien być dostosowany do wysokości przewodu oraz ilości spalin, przy czym średnica równoważna oraz największy wymiar w świetle jego przekroju nie mogą być mniejsze niż 0,14 m.

2. Do jednego przewodu dymowego mogą być włączone najwyżej trzy paleniska w odległości nie mniejszej niż 1,5 m w pionie, a do jednego przewodu spalinowego — dwa piecyki gazowe w odległości nie mniejszej niż wysokość kondygnacji. Oddzielne przewody należy stosować do palenisk kuchennych oraz do piecyków ogrzewczych i piecyków kąpielowych na ostatniej kondygnacji.

3. Do czasu wydania przepisów szczegółowych oraz do czasu ustanowienia odpowiednich norm państwowych o dopuszczalności stosowania przewodów zbiorczych decydują terenowe organy administracji państwowej, właściwe w sprawach pozwoleń na budowę.

4. Poniżej połączenia przewodu z najniższym położonym paleniskiem lub piecykiem kąpielowym powinien być umieszczony w miejscu łatwo dostępnym otwór do czyszczenia z hermetycznym zamknięciem niepalnym.

§ 101. 1. Paleniska powinny być w całości wykonane z materiałów trwałych i niepalnych, z jednoczesnym skutecznym zabezpieczeniem łatwo zapalnych podłóg, oraz zakładane na podłożu o odporności ogniowej klasy 2, grubości co najmniej 0,15 m, a przy piecach metalowych bez nóżek — 0,3 m.

2. Paleniska otwarte mogą być zakładane tylko w pomieszczeniach nie nasuwających zastrzeżeń dotyczących bezpieczeństwa pożarowego i w odległości co najmniej 0,6 m od łatwo zapalnych części budynku. W pomieszczeniach ze stropami drewnianymi paleniska otwarte powinny mieć kominki lub kapy, wystające co najmniej 0,3 m poza krawędź paleniska.

3. Połączenie przewodu dymowego lub spalinowego z paleniskiem należy wykonać z elementów trwałych, niepalnych i szczelnych oraz w sposób umożliwiający ich czyszczenie.

4. Połączenie, o którym mowa w ust. 3, powinno być krótkie, bez ostrych załamów i przewężeń oraz nie powinno w miejscu włączenia do przewodu zmniejszać jego przekroju użytkowego.

5. Połączenie prowadzone przez pomieszczenie o niskiej temperaturze powinno być zabezpieczone przed oziębieniem.

6. Łatwo zapalne części konstrukcyjne obiektu budowlanego powinny być oddalone od wewnętrznego łoża przewodów dymowych i spalinowych co najmniej o 0,3 m.

7. Piece metalowe lub w ramach metalowych, rury dymowe i spalinowe oraz otwory do czyszczenia powinny być oddalone od łatwo zapalnych, nie osłoniętych części konstrukcyjnych obiektu budowlanego co najmniej o 0,6 m, a od osłoniętych okładziną z tynku grubości 0,025 m na siatce lub trzcinie albo inną równorzędną okładziną — co najmniej o 0,3 m.

8. Piece z kamienia, cegły, kafli i podobnych materiałów niepalnych powinny być oddalone od łatwo zapalnych, nie osłoniętych części konstrukcyjnych obiektu budowlanego co najmniej o 0,3 m, a od osłoniętych okładziną z tynku grubości 0,025 m na siatce lub trzcinie albo inną równorzędną okładziną — co najmniej o 0,15 m.

9. W razie zastosowania cegły pełnej, wypalanej z gliny, o wymiarach $0,25 \times 0,12 \times 0,065$ m, wymiary określone w ust. 6—8 mogą być zmniejszone o 17%.

Rozdział 12

Instalacje i urządzenia elektryczne w budynkach.

§ 102. 1. Budynki przeznaczone na pobyt ludzi albo wymagające okresowego dozoru lub konserwacji urządzeń, budynki magazynowe i składowe oraz inwentarskie powinny być wyposażone w instalacje i urządzenia elektryczne dostosowane do funkcji i przeznaczenia budynku i spełniające wymagania przepisów dotyczących warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać instalacje elektroenergetyczne i oświetleniowe, oraz norm.

2. Jako minimalne wyposażenie w instalacje elektryczne ustala się:

- 1) dla izby mieszkalnej — 1 wypust sufitowy i 2 gniazdko wtyczkowe;
- 2) dla innego pomieszczenia — 1 wypust sufitowy lub ścienny, z wyjątkiem komórek lokatorskich w budynkach mieszkalnych, jeżeli są dostatecznie oświetlone światłem z korytarzy piwnicznych.

§ 103. W budynkach zamieszkania zbiorowego, użyteczności publicznej i produkcyjnych o wysokości powyżej 55 m, oprócz wymaganego zasilenia z dwóch niezależnych źródeł energii elektrycznej, należy zapewnić zasilanie elektryczne z agregatu prądotwórczego.

§ 104. Pomieszczenia, w których znajdują się miejsca pracy wymagające nadzorowania lub obsługi w sposób ciągły, należy wyposażyć w samoczynnie włączane oświetlenie zapasowe, wykonane w sposób określony w przepisach dotyczących warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać instalacje elektroenergetyczne i oświetleniowe.

§ 105. 1. Oświetlenie elektryczne pomieszczeń oraz ciągów komunikacyjnych powinno spełniać następujące warunki:

- 1) natężenie powinno być dostosowane do rodzaju wykonywanej pracy lub funkcji pomieszczenia,
- 2) nie powinno powodować oślnienia.

2. Urządzenia służące do oświetlenia nie powinny powodować hałasów (np. brzęczenia dławików lamp jarzeniowych), migotania lub innych uciążliwości.

§ 106. 1. Osłony elektrycznych źródeł światła, umieszczone na drogach komunikacji ogólnej, służącej celom ewakuacji, powinny być wykonane z materiałów niepalnych lub co najmniej trudno zapalnych.

2. Dopuszcza się — w innych wypadkach niż wymienione w ust. 1 — osłony elektrycznych źródeł światła z materiałów palnych, pod warunkiem, że:

- 1) powierzchnia pojedynczej osłony nie jest większa niż 1 m^2 ,
- 2) odległość osłony od innych osłon palnych oraz innych elementów z materiałów palnych wynosi co najmniej 1 m,
- 3) ogólna powierzchnia palnych osłon w pomieszczeniu nie będzie większa niż 20% powierzchni podłogi.

§ 107. 1. W budynkach mieszkalnych o 12 i więcej mieszkaniach należy instalować zbiorowe anteny radiofoniczne i telewizyjne.

2. W istniejących budynkach mieszkalnych o 12 i więcej mieszkaniach zbiorowe anteny radiofoniczne i telewizyjne powinny być instalowane przy przeprowadzaniu w budynkach remontów kapitalnych.

§ 108. 1. Budynki powinny być chronione od wyładowań atmosferycznych w zależności od stopnia ich zagrożenia piorunowego określonego w przepisach dotyczących ochrony obiektów budowlanych przed wyładowaniem atmosferycznym.

2. Przewody instalacji odgromowej powinny być prowadzone w sposób nie powodujący oszpeceń elewacji budynku.

§ 109. Nad pomieszczeniami stacji elektroenergetycznych, których stropy i ściany nie są zabezpieczone przed przenikaniem cieczy i gazów, lub obok tych pomieszczeń nie należy umieszczać urządzeń sanitarnych lub takich, które mogłyby spowodować przeciek wody i innych cieczy czy też przenikanie gazów do pomieszczeń z urządzeniami elektrycznymi.

§ 110. 1. Odległość między obrzeżami otworów wentylacyjnych komór transformatorów olejowych, umieszczonych w ścianie zewnętrznej budynku, w który jest wbudowana stacja elektroenergetyczna, a ościeżnicami otworów okiennych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi powinna wynosić co najmniej 1,1 m.

2. Zachowanie odległości określonej w ust. 1 nie jest wymagane, jeżeli nad lub obok otworów wentylacyjnych komór transformatorowych zostanie wykonany daszek lub ścianka z materiału niepalnego klasy 1 odporności ogniowej i o wysięgu co najmniej 0,6 m.

Rozdział 13

Dźwigi w budynkach.

§ 111. 1. Dźwigi, niezależnie od schodów, powinny być instalowane:

- 1) w budynkach mieszkalnych i budynkach zamieszkania zbiorowego o wysokości powyżej 15 m,
- 2) w każdym budynku mieszkalnym i zamieszkania zbiorowego, w którym powyżej pierwszej kondygnacji znajdują się mieszkania lub pomieszczenia przeznaczone dla osób niepełnosprawnych,
- 3) w budynkach nie wymienionych w pkt 1 i 2, w których podłoga najwyższej kondygnacji jest położona wyżej niż 15 m nad terenem,
- 4) w każdym budynku niezależnie od jego wysokości, jeżeli wymagają tego względy użytkowe lub technologiczne.

2. Liczbę dźwigów należy ustalać na podstawie obliczeń uwzględniających przeznaczenie budynku, jego wysokość i liczbę użytkowników.

§ 112. 1. Wymagany w budynku dźwig powinien być przystosowany do przewozu mebli i ludzi na noszach.

2. Obowiązek określony w ust. 1 nie dotyczy dalszych dźwigów, których zainstalowanie w budynku jest wymagane.

3. W budynkach o wysokości powyżej 25 m należy instalować co najmniej dwa dźwigi.

4. W budynkach mieszkalnych wielorodzinnych o układzie klatkowym, mających nie więcej niż 11 kondygnacji i 3 mieszkania dostępne z klatki schodowej na poszczególnych kondygnacjach, dopuszcza się instalowanie tylko jednego dźwigu w obrębie jednej klatki schodowej, przystosowanego do przewozu mebli i ludzi na noszach, pod warunkiem:

- 1) zapewnienia dojścia do dźwigu na drugiej klatce schodowej za pomocą obudowanego krytego korytarza na najwyższej położonej kondygnacji lub nad tą kondygnacją,
- 2) zaopatrzenia drzwi w korytarzu, o którym mowa w pkt 1, w urządzenie do samoczynnego zamykania.

§ 113. 1. Dźwigi w budynkach należy instalować poza powierzchnią zajęta przez klatki schodowe.

2. Dopuszcza się instalowanie dźwigów w obrębie klatek schodowych w budynkach mieszkalnych o wysokości od 15 do 55 m.

3. Dostęp do dźwigu powinien być zapewniony z każdej kondygnacji.

4. W budynkach niemieszkalnych dopuszcza się odstępstwa od ustaleń ust. 3, uzasadnione względami funkcjonalno-użytkowymi lub technologicznymi.

§ 114. 1. W budynkach o wysokości powyżej 25 m, zaliczonych do kategorii ZL I — ZL III zagrożenia ludzi, oraz w innych budynkach o wysokości powyżej 55 m przynajmniej jeden dźwig w każdej strefie pożarowej powinien być przystosowany do celów przeciwpożarowych.

2. Dźwig, o którym mowa w ust. 1, powinien być oddzielony od dróg komunikacji poziomej przedsięwzięciem przeciwpożarowym, przy czym spocznik dźwigu powinien mieć połączenie z przedsięwzięciem klatki schodowej.

3. Dźwig, o którym mowa w ust. 1, powinien mieć co najmniej nośność 1000 kg, kabinę o wymiarach $1,1 \times 2,1$ m i prędkość 1,5 m/s.

4. Dopuszcza się przystosowanie do celów przeciwpożarowych jednego z dźwigów z ich zespołu znajdującego się w budynku, jeżeli hol, w którym znajduje się dojście do zespołu dźwigów, jest zamykany w razie pożaru drzwiami o odporności ogniowej co najmniej 1,5 godziny.

§ 115. 1. Ściany i stropy szyby dźwigowego powinny mieć klasę odporności ogniowej wymaganą dla ścian nośnych i stropów danego budynku.

2. Szerokość spocznika przed dźwigami powinna wynosić co najmniej:

- 1) dla dźwigów osobowych — 1,6 m,
- 2) dla dźwigów osobowo-towarowych — 1,8 m,
- 3) dla dźwigów służących do przewożenia łóżek z chorymi — 3 m.

3. Szyby dźwigowe powinny być oddylatowane od konstrukcji budynku i ustawione na niezależnych fundamentach oraz odpowiednio zwentylowane.

4. W wypadkach, w których szyby dźwigowe lub maszynownie przylegają do pomieszczenia przeznaczonego na stały pobyt ludzi, lub jeżeli wymagają tego wzglę-

dy użytkowe, szyby należy dodatkowo izolować pod względem akustycznym. Izolacja ta powinna zapewniać w sąsiadujących pomieszczeniach poziom natężenia hałasu poniżej dopuszczalnego.

5. Wymagania dotyczące dylatacji i izolacji akustycznej, określone w ust. 3 i 4, nie dotyczą budynków przemysłowych, jeżeli konieczność zachowania tych wymagań nie wynika ze względów użytkowych lub konstrukcyjnych.

6. Dopuszcza się usytuowanie szybów i pomieszczeń dźwigowych poza obrębem budynków, pod warunkiem zapewnienia ich ogrzewania.

§ 116. 1. Umieszczanie pod dźwigami pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi lub dróg komunikacyjnych jest zabronione.

2. W uzasadnionych wypadkach właściwy organ inspekcji pracy, w porozumieniu z organem dozoru technicznego, może zezwolić na odstępstwa od przepisu ust. 1 w odniesieniu do dróg komunikacyjnych.

§ 117. 1. Umieszczanie w jednym szybie więcej niż 3 dźwigów jest zabronione, natomiast w budynkach przeznaczonych do celów leczniczych i opieki społecznej każdy dźwig powinien być umieszczony w odrębnym szybie.

2. Dźwig powinien mieć w holu wejściowym w budynku wyłącznik awaryjny, umieszczony w oszklonej wnęce, z trwałym napisem „wyłącznik dźwigu”.

3. Zespoły napędowe w maszynowni dźwigu powinny być zabezpieczone przed przenoszeniem drgań na konstrukcję budynku.

4. W razie zastosowania maszynowni górnej dopuszcza się doprowadzenie dźwigu tylko do spocznika międzykondygnacyjnego, z tym że umieszczanie maszynowni obok pomieszczeń mieszkalnych jest zabronione.

§ 118. W szybach dźwigowych można umieszczać jedynie urządzenia i przewody związane z pracą dźwigu.

DZIAŁ 5

Warunki, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia.

Rozdział 1

Pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi.

§ 119. Pomieszczeniu przeznaczonemu na pobyt ludzi należy zapewnić:

- 1) oświetlenie naturalne i sztuczne,
- 2) urządzenia utrzymujące właściwą temperaturę wewnętrzną w okresie ogrzewczym,
- 3) odpowiednią wymianę powietrza,
- 4) zabezpieczenie przed wilgocią,
- 5) zabezpieczenie przed nadmiernymi stratami i zyskami ciepła, szkodliwymi przewiewami itp.,
- 6) zabezpieczenie przed uciążliwymi dźwiękami i drganiami,
- 7) zabezpieczenie przed szkodliwymi wyziewami, gazami, pyłami i promieniowaniem,
- 8) prawidłową ewakuację,
- 9) właściwą odporność ogniową elementów.

§ 120. 1. Dopuszcza się oświetlenie wyłącznie sztuczne w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi.

- 1) jeżeli oświetlenie naturalne jest wykluczone lub niewskazane ze względów technologicznych,

2) jeżeli zastosowanie tego oświetlenia jest uzasadnione względami użytkowymi — po uzyskaniu zgody właściwego państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego, wydanej w porozumieniu z inspektorem pracy zarządu głównego branżowego związku zawodowego,

3) w budynkach mieszkalnych — w wentylowanych wnękach kuchennych, nie mających bezpośredniego światła naturalnego.

2. Pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi, w których zastosowano wyłącznie oświetlenie sztuczne, powinny być wyposażone w urządzenia zapewniające:

- 1) oświetlenie o natężeniu wyższym niż przewidziane dla analogicznych pomieszczeń oświetlonych światłem naturalnym oraz wymagane oświetlenie zapasowe,
- 2) utrzymanie odpowiedniego mikroklimatu z zachowaniem wymaganej czystości powietrza.

§ 121. 1. Oświetlenie pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi powinno odpowiadać potrzebom użytkowym i powinno być rozwiązane w sposób nie stwarzający na zewnątrz i wewnątrz pomieszczenia niebezpieczeństwa zagrożenia dla ludzi i dla ich zdrowia oraz w sposób nie zakłócający i nie utrudniający pracy i ruchu wewnątrz pomieszczenia i w jego bezpośrednim sąsiedztwie.

2. Elementy komunikacji ogólnej, stanowiące dojścia do pomieszczeń zbiorowego użytku, powinny być oświetlone w sposób uwzględniający potrzeby i bezpieczeństwo użytkowników, zgodnie z przepisami dotyczącymi warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać instalacje elektroenergetyczne i oświetleniowe.

§ 122. 1. Temperatury wewnętrzne ogrzewanych pomieszczeń, mierzone zgodnie z normą przy najniższej temperaturze zewnętrznej, nie powinny być niższe od określonych w normach.

2. W pomieszczeniach nie wymagających ogrzewania powinny być instalowane urządzenia do ogrzewania wyłącznie w obudowanych stanowiskach pracy.

3. Przy stosowaniu podłóg układanych bezpośrednio na gruncie należy przyjmować maksymalne wartości współczynnika przyswajania ciepła i oporu przewodzenia w miejscach stałych stanowisk pracy, z wyłączeniem części podłogi, pod którą biegną kanały centralnego ogrzewania.

4. Ściany i stropy w pomieszczeniach powinny mieć określoną w normie wartość współczynnika przenikania ciepła „k” dla przegród budowlanych, z tym że średnia ważona wartość współczynnika każdej ściany łącznie z oknami nie powinna być większa od określonej w normie.

§ 123. 1. W pomieszczeniach ogrzewanych, przeznaczonych na pobyt ludzi, oraz w innych pomieszczeniach, w których wilgotność względna powietrza przekracza 55%, a także gdy różnica temperatur między temperaturą obliczeniową, określoną dla warunków zimowych, a temperaturą pomieszczenia przekracza 32°C, należy stosować okna podwójnie szklone. Nie dotyczy to pomieszczeń magazynowych oraz budynków produkcyjnych, w których ze względu na wydzielanie się ciepła z urządzeń technologicznych ogrzewanie pomieszczeń uruchamia się sporadycznie.

2. W budynkach mieszczących żłobki i przedszkola w pomieszczeniach przeznaczonych do zabaw i wypoczynku oraz w budynkach szpitalnych w pomieszczeniach

przeznaczonych dla chorych okna powinny być szklone potrójnie.

3. W pomieszczeniach o temperaturze wewnętrznej wyższej niż 16°C i wilgotności względnej powietrza wyższej od 55% należy stosować rynienki zbiorcze pod oknami i świetlikami, zaopatrzone w zbiorniczki do gromadzenia skroplin.

§ 124. 1. W budynkach należy stosować przedsionki wejściowe z samoczynnie zamykanymi drzwiami, kurtyny powietrzne lub inne urządzenia chroniące przed gwałtownym dopływem chłodnego powietrza.

2. Przy drzwiach wejściowych do pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, bezpośrednio dostępnych z zewnątrz, należy stosować odpowiednie urządzenia zabezpieczające przed gwałtownym dopływem chłodnego powietrza, nie utrudniające wchodzenia i wychodzenia. Nie dotyczy to wyjść awaryjnych.

§ 125. Drzwi z tafli szklanych do budynków i pomieszczeń powinny być wykonane ze szkła hartowanego i oznakowane w sposób widoczny.

§ 126. 1. Pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi powinny mieć zapewnioną odpowiednią wymianę powietrza przez zastosowanie wentylacji naturalnej lub mechanicznej albo łącznie jednej i drugiej.

2. Wielkość wymiany powietrza powinna być zgodna z przepisami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy oraz normami.

3. Przy okresowym działaniu wentylacji mechanicznej należy zapewnić na okres przerwy wentylację naturalną lub mechaniczną wywiewną na co najmniej półkrotną wymianę powietrza w ciągu godziny, przyjmując wysokość pomieszczeń do 4 m przy obliczaniu kubatury wentylowanej. Nie jest wymagana wentylacja naturalna, jeżeli pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi są wyposażone w urządzenia klimatyzacyjne.

§ 127. W pomieszczeniach zagrożonych wydzielaniem się lub przenikaniem z zewnątrz substancji trujących w ilości szkodliwej dla zdrowia lub substancji palnej mogącej stworzyć zagrożenie wybuchem należy stosować awaryjną wentylację wyciągową, odpowiadającą wymaganiom bezpieczeństwa ludzi i mienia. Wentylacja ta powinna zapewnić wymianę powietrza dostosowaną do potrzeb, co najmniej 10-krotną w ciągu godziny.

§ 128. 1. W pomieszczeniach, w których ze względu na charakter ich użytkowania zachodzi potrzeba uniezależnienia stanu powietrza wewnętrznego od zmian stanu powietrza zewnętrznego, powinny być stosowane urządzenia klimatyzacyjne. Zakres klimatyzacji powinien być dostosowany do niezbędnych potrzeb.

2. Stosowana w pomieszczeniach wymiana powietrza nie powinna stwarzać uciążliwych warunków dla użytkowników.

§ 129. 1. W pomieszczeniach piwnicznych, służących celom obrony cywilnej, instalacje przebiegające przez te pomieszczenia lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie powinny być tak rozwiązane, aby można je było w razie potrzeby odłączyć od sieci.

2. Terenowe organy administracji państwowej stopnia wojewódzkiego mogą wprowadzić obowiązek wykonywania piwnic w budynkach wznoszonych na określonych przez nich terenach w sposób odpowiadający potrzebom obrony cywilnej i zapewnienia pomieszczeniom piwnicznym wymaganych warunków.

§ 130. 1. Skrzydła okien rozwierane, uchylno-rozwierane i górne wywietrzniki okienne oraz świetliki wykorzystywane do wietrzenia pomieszczeń powinny być zaopatrzone w urządzenia pozwalające na łatwe ich otwieranie z poziomu podłogi lub pomostu oraz na ustawienie części otwieranych w pożądanym położeniu, umożliwiającym uzyskiwanie regulowanej wymiany powietrza w pomieszczeniu, z zapewnieniem bezpiecznego użytkowania, czyszczenia okien i ich naprawy.

2. Nawietrzaki stosowane do dopływu powietrza zewnętrznego do pomieszczeń powinny być wykonane w sposób nie powodujący obniżenia normalnej temperatury pomieszczenia w strefie przebywania ludzi.

§ 131. W pomieszczeniach z paleniskami na opał stały, płynny lub z urządzeniami gazowymi, mającymi grawitacyjne odprowadzenie spalin, stosowanie mechanicznej wentylacji wyciągowej jest zabronione. Przepisu tego nie stosuje się do wentylacji nawiewno-wywiewnej, zblokowanej.

§ 132. 1. Urządzenia wentylacyjne i klimatyzacyjne, doprowadzające świeże powietrze i odprowadzające powietrze zanieczyszczone, powinny zapewniać zachowanie wymagań dotyczących dopuszczalnych stężeń szkodliwych dla zdrowia pyłów, par i gazów.

2. Przy urządzeniach wentylacyjnych i klimatyzacyjnych czerpnie świeżego powietrza i wyrzutnie powietrza zanieczyszczonego należy sytuować tak, aby odległość między nimi nie była mniejsza niż 10 m. Wyrzutnia powinna być usytuowana na poziomie lub powyżej poziomu czerpni świeżego powietrza.

3. W instalacjach wentylacyjnych i klimatyzacyjnych — w wypadkach technicznie i ekonomicznie uzasadnionych — należy wykorzystywać ciepło zawarte w powietrzu usuwanym do podgrzewania powietrza świeżego, jeżeli przepisy nie stanowią inaczej.

§ 133. 1. Urządzenia w budynkach, w których powstają substancje zanieczyszczające, zagrażające zdrowiu ludzkiemu, powinny być szczelne oraz wyposażone w miejscowe odciągi wentylacji mechanicznej.

2. Jeżeli ilości wydalanых substancji zanieczyszczających mogłyby spowodować przekroczenie dopuszczalnych stężeń tych substancji w powietrzu atmosferycznym, należy zastosować urządzenia chroniące powietrze przed zanieczyszczeniem.

§ 134. W mieszkaniach, w których znajdują się nie zamykane drzwiami wnęki kuchenne, dostępne bezpośrednio z pokoju, stosowanie gazu do celów gospodarstwa domowego jest zabronione.

§ 135. 1. Poziom podłogi pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi w budynkach mieszkalnych, zamieszkania zbiorowego, budynkach przeznaczonych dla dzieci i młodzieży oraz w budynkach służby zdrowia i opieki społecznej powinien znajdować się co najmniej 0,3 m nad powierzchnią przyległego terenu.

2. W pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi w innych budynkach aniżeli wymienione w ust. 1 dopuszcza się niższy poziom podłogi, pod warunkiem zapewnienia:

- 1) oświetlenia naturalnego,
 - 2) skutecznej izolacji przeciwwilgociowej,
 - 3) utrzymania odpowiedniego mikroklimatu z zachowaniem czystości powietrza wymaganej przez przepisy,
 - 4) prawidłowego oświetlenia sztucznego,
 - 5) prawidłowej ewakuacji
- oraz uzyskania zgody państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego.

§ 136. 1. Minimalne warunki użytkowe, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia na pobyt ludzi, określa poniższa tabela:

Parametry pomieszczeń	Pomieszczenia przeznaczone na stały pobyt ludzi			Pomieszczenia przeznaczone na czasowy pobyt ludzi
	mieszkania w budynkach jedno- i wielorodzinnych oraz w budynkach związanych z gospodarstwami rolnymi, jak też pokoje sypialne 1—4-osobowe w budynkach zbiorowego zamieszkania	pomieszczenia do pracy i innych celów, w których nie występują czynniki uciążliwe lub szkodliwe dla zdrowia	pomieszczenia do pracy i innych celów, w których występują czynniki uciążliwe lub szkodliwe dla zdrowia	
Wysokość pomieszczeń w świetle*)	2,5 m**)	3 m	3,3 m	2,5 m
Graniczna wielkość powierzchni okien w świetle ościeżnic w stosunku do powierzchni podłogi***)	min. 1 : 8 maks. 1 : 5	min. 1 : 8****) maks. 1 : 5	min. 1 : 8****) maks. 1 : 5	min. 1 : 12 maks. 1 : 8
Udział procentowy części otwieranej okna	100%	50%	50%*****)	30%
Minimalna powierzchnia pomieszczenia dla jednej osoby	8 m ²	6 m ²	6 m ²	—

*) Przy stropie pochyłym decydująca jest średnia wysokość pomieszczenia, przy czym w najniższym miejscu wysokość nie może być mniejsza niż 2 m; nie dotyczy to budynków lub pomieszczeń, o których mowa w ust. 5 i 6.

**) W budynkach mieszkalnych wysokość przejść pod pawlaczami może wynosić 2,05 m.

***)) Przepis nie dotyczy pomieszczeń, w których nie jest wymagane oświetlenie dzienne.

****)) Stosunek powierzchni okien do powierzchni podłogi może być w razie potrzeby określony na podstawie szczegółowej analizy techniczno-ekonomicznej, uwzględniającej charakter pomieszczenia (np. krawalnia, laboratorium naukowe, sale do nauki, sale dla chorych), jego wysokość, głębokość, położenie w stosunku do stron świata itp. oraz ustaleń określone w przepisach i normach.

*****)) Przy zastosowaniu wentylacji mechanicznej powierzchnia otwieranej części okna może być zmniejszona do 30%.

2. Powierzchnia pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi powinna być dostosowana do ich funkcji i zapewniać prawidłowe warunki użytkowania.

3. Jeżeli funkcja pomieszczenia przeznaczonego na pobyt ludzi nie odpowiada funkcji podstawowej pomieszczeń na danej kondygnacji, dopuszcza się odstępstwa od wysokości w świetle pomieszczeń określonych w ust. 1, pod warunkiem utrzymania wynikającej z przepisów kubatury pomieszczenia przez odpowiednie powiększenie jego powierzchni.

4. Odstępstwa określone w ust. 3 nie mogą być stosowane w pomieszczeniach, w których obciążenie cieplne przekracza 23 W/m^3 ($20 \text{ kcal/m}^3/\text{h}$).

5. Dopuszcza się wysokość 2,5 m w dyżurkach, portierniach, wartowniach, kantorach i podobnych pomieszczeniach biurowych, przeznaczonych dla nie więcej niż trzech osób, pod warunkiem utrzymania wynikającej z przepisów kubatury pomieszczenia przez odpowiednie zwiększenie jego powierzchni.

6. Dopuszcza się wysokość pomieszczeń 2,2 m w świetle w domach letniskowych.

7. W budynkach mieszkalnych i w domach letniskowych dopuszcza się przy stropie łamanym lub pochylonym obniżenie wysokości pomieszczeń poniżej 2,2 m w świetle na powierzchni nie przekraczającej $\frac{1}{4}$ powierzchni podłogi.

Rozdział 2

Pomieszczenia higienicznosanitarne.

§ 137. 1. Pomieszczeniami higienicznosanitarnymi są łaźnie oraz pomieszczenia przeznaczone na natryski, łazienki, ustępy, umywalnie, szatnie, przebieralnie, palarnie, pomieszczenia higieny osobistej kobiet, jak też pomieszczenia służące do odkażania i czyszczenia odzieży oraz do ogrzewania się pracowników i spożywania posiłków podczas przerw w pracy.

2. Rodzaj i wielkość pomieszczeń higienicznosanitarnych w budynkach zakładów pracy oraz wymagania dla tych pomieszczeń określają przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy, z uwzględnieniem przepisów rozporządzenia.

3. Pomieszczenia higienicznosanitarne powinny być ogrzewane i wyposażone w wentylację zgodnie z przepisami i normami.

§ 138. 1. W budynkach mieszkalnych wielorodzinnych każde mieszkanie powinno mieć łazienkę z wanną lub urządzeniem natryskowym oraz umywalkę.

2. Powierzchnia łazienki powinna zapewniać prawidłowe jej wyposażenie i użytkowanie. Należy uwzględnić w łazience miejsce na pralkę oraz podłączenie jej do wodociągu, kanalizacji i sieci elektrycznej.

3. W budynkach zbiorowego zamieszkania dopuszczalne jest projektowanie natrysków do wspólnego użytku mieszkańców.

§ 139. 1. Kubatura pomieszczenia łazienki lub wydzielonej kabiny natryskowej powinna wynosić co najmniej:

1) $6,5 \text{ m}^3$ przy doprowadzeniu centralnej ciepłej wody lub elektrycznym urządzeniu do ogrzewania wody albo gdy urządzenie do ogrzewania wody znajduje się poza pomieszczeniem,

2) 8 m^3 przy innym rodzaju urządzeń do ogrzewania wody, instalowanych w pomieszczeniu.

2. Dopuszcza się połączenie przestrzeni powietrznej łazienki lub wydzielonej kabiny natryskowej z przestrzenią powietrzną sąsiednich pomieszczeń komunikacyjnych lub higienicznosanitarnych, z wyjątkiem pomieszczeń do spożywania posiłków, palarni i pomieszczeń do ogrzewania się pracowników, przez wykonanie otworów u dołu i góry przegród pionowych o wielkości niezbędnej do zapewnienia swobodnego przepływu powietrza.

3. Kabina natryskowa, stanowiąca wydzieloną część pomieszczenia higienicznosanitarnego, powinna mieć wymiary w świetle nie mniejsze niż $0,9 \times 1,1 \text{ m}$.

4. Urządzenia natryskowe w kabinie natryskowej powinny umożliwiać zmianę wysokości zawieszenia i kierunku strumienia wody z natrysku; nie dotyczy to zbiorczych urządzeń natryskowych.

5. W sąsiedztwie kabiny natryskowej powinna znajdować się kabina z miską ustępową.

§ 140. 1. Dolna część ścian łazienek i kabiny natryskowej powinna być pokryta do wysokości co najmniej 2 m łatwo zmywalnymi materiałami nienasiąkliwymi, gładkimi i odpornymi na działanie wilgoci.

2. Podłoga łazienki i kabiny natryskowej powinna być łatwo zmywalna i nienasiąkliwa; należy też zapewnić odpływ wody z kabiny natryskowej.

3. Drzwi łazienki i kabiny natryskowej powinny otwierać się na zewnątrz i mieć w dolnej części otwory do dopływu powietrza o ogólnym przekroju nie mniejszym niż $0,02 \text{ m}^2$. Przepis ten nie dotyczy łazienek mających dostęp z dwóch stron przez dwoje drzwi; w tym wypadku jedno z nich mogą otwierać się do wnętrza i nie muszą być zaopatrzone w dolnej części w otwory dopływu powietrza.

§ 141. W budynkach zbiorowego zamieszkania i w budynkach użyteczności publicznej, w których natryski, umywalnie i inne pomieszczenia higienicznosanitarne są przeznaczone do wspólnego użytku, pomieszczenia przewidziane na natryski i umywalnie powinny odpowiadać faktycznym potrzebom użytkowym i mogą być łączone w zespoły z innymi pomieszczeniami higienicznosanitarnymi, z wyjątkiem pomieszczeń do spożywania posiłków, palarni i pomieszczeń do ogrzewania się pracowników. Pomieszczenia te powinny spełniać wymagania określone w § 139 i 140 oraz odpowiadać wymaganiom obrony cywilnej, których potrzebę i zakres należy uzgodnić z terenowym organem administracji państwowej stopnia wojewódzkiego.

§ 142. 1. W budynkach mieszkalnych wielorodzinnych oraz w domach jednorodzinnych każde mieszkanie powinno mieć ustęp dostępny z przedpokoju.

2. W mieszkaniach przeznaczonych dla nie więcej niż 3 osób miska ustępowa może znajdować się w łazience; w mieszkaniach przeznaczonych dla więcej niż 3 osób ustęp należy projektować jako wydzielony.

§ 143. 1. W budynkach użyteczności publicznej, w których są przewidziane ustępy ogólnodostępne, zwane dalej „ustępami wspólnego użytku”, liczba ustępów powinna być dostosowana do faktycznych potrzeb, z uwzględnieniem wymagań wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy.

2. W budynkach zamieszkania zbiorowego dopuszcza się stosowanie ustępów do wspólnego użytku mieszkańców, dostępnych z dróg komunikacji ogólnej. Liczba ustępów powinna być zgodna z przepisami, a w razie ich braku — ustalana w zależności od potrzeb.

§ 144. W budynkach niemieszkalnych przeznaczonych na pobyt ludzi ustępy powinny znajdować się na każdej kondygnacji. Jeżeli jednak liczba osób przewidzianych w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi na danej kondygnacji jest mniejsza od 10, można zaniechać projektowania ustępu na tej kondygnacji, pod warunkiem zapewnienia łatwego dostępu i korzystania z ustępu położonego o jedną kondygnację wyżej lub niżej.

§ 145. 1. W zakładach pracy ustępy powinny być przewidziane w każdym budynku, w którym przebywają ludzie, niezależnie od liczby zatrudnionych.

2. Jeżeli przepisy dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy nie stanowią inaczej, należy przewidywać co najmniej 1 miskę ustępową i 1 pisuar dla 35 zatrudnionych mężczyzn oraz co najmniej 1 miskę ustępową dla 25 zatrudnionych kobiet.

3. Dopuszcza się za zgodą terenowego organu administracji państwowej, właściwego w sprawach pozwoleń na budowę, udzieloną w porozumieniu z państwowym wojewódzkim inspektorem sanitarnym, odstępstwo od przepisu ust. 1, jeżeli procesy technologiczne i charakter pracy nie wymagają stałego pobytu ludzi w budynku, pod warunkiem, że odległość od stanowiska pracy do najbliższego ustępu nie będzie większa niż 75 m.

§ 146. 1. Ustęp powinien być oddzielony szczelnymi ścianami od pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi; nie dotyczy to ustępów w aresztach i w zakładach karnych.

2. Wymiary kabiny ustępowej w świetle wykończonych ścian powinny wynosić co najmniej 1,2 m długości i 0,8 m szerokości; nie dotyczy to kabin w ustępach publicznych.

3. Drzwi ustępu i kabiny ustępowej w ustępie powinny otwierać się na zewnątrz.

4. Wewnątrz budynków przeznaczonych na pobyt ludzi mogą być przewidziane wyłącznie ustępy splukiwane.

5. Okna ustępu publicznego wbudowanego w inny obiekt nie powinny być skierowane na ścianę okienną lub wejściową sąsiednich budynków i pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi. W razie niemożliwości spełnienia tego warunku odległość okien ustępu od okien i wejść do sąsiednich budynków nie może być mniejsza niż 15 m, a od wejść do klatek schodowych lub od wejść do innych lokali i od otworów okiennych, znajdujących się w tym samym budynku — nie może być mniejsza niż 10 m.

§ 147. 1. Ustępy wspólnego użytku w budynkach zamieszkania zbiorowego i w zakładach pracy powinny być

dostępne z dróg komunikacji wewnętrznej w budynkach. W ustępach tych należy przewidzieć:

- 1) przedsionek izolacyjny, oddzielny dla kobiet i dla mężczyzn, oddzielający pełnymi ścianami ustęp od drogi komunikacji wewnętrznej,
- 2) umywalki w liczbie 1 umywalka na 5 misek ustępowych lub pisuarów, lecz co najmniej 1; umywalki mogą być umieszczone w przedsionku izolacyjnym,
- 3) miski ustępowe w oddzielnych kabinach ze ściankami o wysokości co najmniej 2 m, z wolną przestrzenią nad podłogą w tych ściankach nie mniejszą niż 0,15 m; wysokość 2 m nie dotyczy aresztów i zakładów karnych,
- 4) pokrycie ścian pomieszczeń ustępowych i kabin, o których mowa w pkt 3, do wysokości co najmniej 2 m od podłogi materiałami łatwo zmywalnymi, odpornymi na działanie wilgoci, nienasiąkliwymi i odpornymi na działanie środków dezynfekujących,
- 5) podłogi łatwo zmywalne, nie przepuszczające wilgoci, nienasiąkliwe i odporne na działanie środków dezynfekujących,
- 6) przegrody dzielące ustęp damski od męskiego, wykonane jako ściany pełne na całej wysokości pomieszczenia,
- 7) wpusty kanalizacyjne i zawory czerpalne ze złączką do węża,
- 8) instalacje lub urządzenia do ogrzewania pomieszczeń.

2. Ustępy przy salach zajęć w przedszkolach oraz w uzasadnionych wypadkach również przy pokojach dla chorych w szpitalach mogą być bez przedsionków izolacyjnych. Przedsionków tych można także nie stosować w ustępach urządzanych w łazienkach i pomieszczeniach natrysków zbiorowych.

3. Ustępy w budynkach przeznaczonych dla dzieci i młodzieży oraz w budynkach służby zdrowia i opieki społecznej należy sytuować przy ścianach zewnętrznych budynku.

4. Ustępy wspólnego użytku, sytuowane przy ścianach zewnętrznych budynku, powinny mieć okna zapewniające oświetlenie światłem naturalnym oraz możliwość wietrzenia pomieszczeń. Oświetlenie światłem naturalnym nie jest wymagane w odniesieniu do ustępu o 1 misce ustępowej.

5. Ustępy, o których mowa w ust. 1, usytuowane w wewnętrznej części budynku bądź w podziemiu, poza oświetleniem sztucznym oraz stale działającą wentylacją naturalną, należy wyposażać w wentylację mechaniczną, zapewniającą wymaganą wymianę powietrza.

§ 148. 1. Ustępy publiczne można budować jako obiekty wolno stojące lub wbudowane w obiekty o innym przeznaczeniu. Ustępy te mogą być naziemne, częściowo zagłębione lub podziemne.

2. Ustępy publiczne sytuowane na terenach wyposażonych w sieć wodociągową i kanalizacyjną powinny być skanalizowane. Ustępy sytuowane na innych terenach powinny być skanalizowane w miarę istniejących możliwości.

3. Ustęp publiczny powinien być podzielony na zespoły pomieszczeń ustępowych dla kobiet i mężczyzn, z odrębnymi wejściami i przedsionkami izolacyjnymi. W zespołach tych powinna być wydzielona część ustępowa i część toaletowa. W części toaletowej należy zapew-

nić możliwość umycia rąk i twarzy, powieszenia ubrania wierzchniego, odstawienia bagaży, odkurzenia ubrania, oczyszczenia obuwia, a w męskim zespole pomieszczeń — również ogolenia.

4. W ustępie publicznym nie skanalizowanym oraz ustępie skanalizowanym, obejmującym do 4 kabin ustępowych łącznie w zespołach dla kobiet i mężczyzn, dopuszcza się łączenie części ustępowej z częścią toaletową.

5. Przy połączeniu w ustępie publicznym części ustępowej z częścią toaletową należy zapewnić szerokość przejść między:

- 1) umywalkami i kabinami ustępowymi — co najmniej 2 m,
- 2) umywalkami i ścianą z pisuarami — co najmniej 2 m,
- 3) umywalkami i ścianą przeciwną — co najmniej 1,3 m.

6. W ustępie publicznym o liczbie kabin większej niż 4 należy przewidzieć:

- 1) w zespole pomieszczeń ustępowych dla kobiet — wydzieloną kabinę ustępową dla dzieci, wyposażoną w niższą muszlę ustępową,
- 2) w zespole pomieszczeń ustępowych dla mężczyzn — niżej zawieszony pisuar.

7. Ustęp publiczny nie może obejmować mniej niż jedną kabinę ustępową dla kobiet i jedną dla mężczyzn oraz pisuar.

8. W ustępie publicznym należy przewidzieć pomieszczenie dla obsługi stałej lub pomieszczenie gospodarcze dla obsługi dochodzącej okresowo. Powierzchnia tych pomieszczeń powinna umożliwiać zainstalowanie zlewu oraz szafek do przechowywania środków służących do utrzymania czystości oraz odzieży roboczej i własnej obsługi ustępu, a podłoga w pomieszczeniach powinna umożliwiać łatwe utrzymanie czystości.

9. W części toaletowej ustępu publicznego oraz w pomieszczeniu obsługi stałej lub pomieszczeniu gospodarczym należy zapewnić co najmniej dwukrotną wymianę powietrza na godzinę.

§ 149. 1. W ustępie publicznym:

- 1) minimalna wysokość powinna wynosić 2,5 m,
- 2) wymiary kabin ustępowych powinny wynosić co najmniej 1,3 m długości i 1 m szerokości,
- 3) drzwi kabin ustępowych powinny mieć szerokość 0,7 m, a inne drzwi wewnętrzne ustępu — 0,8 m,
- 4) w kabinach ustępowych należy przewidzieć możliwość zawieszenia odzieży wierzchniej,
- 5) szerokość przejść w części ustępowej powinna wynosić:
 - przy jednostronnym rozmieszczeniu kabin — 1,3 m,
 - przy dwustronnym rozmieszczeniu kabin — 2 m,
 - pomiędzy kabinami a ścianą z pisuarami — 2 m,
- 6) będącym obiektem wolno stojącym naziemnym i częściowo zagłębionym okna powinny umożliwiać oświetlenie światłem naturalnym; obowiązuje to także w ustępie wbudowanym, który w związku z tym powinien być sytuowany przy ścianach zewnętrznych budynków i mieć możliwość wietrzenia pomieszczeń,
- 7) podziemnym i częściowo zagłębionym przed wejściem należy stosować wpusty kanalizacyjne.

2. Ustęp publiczny powinien spełniać także wymagania określone w § 147 ust. 1 pkt 3—8.

3. W części toaletowej skanalizowanego ustępu publicznego należy przewidzieć:

- 1) w ustępie obejmującym do 6 kabin w częściach ustępowych dla kobiet i mężczyzn i ze stałą obsługą — 1 umywalkę na 3 kabiny ustępowe,
- 2) w ustępie obejmującym powyżej 6 kabin w częściach ustępowych dla kobiet i mężczyzn i ze stałą obsługą — 1 umywalkę na 2 kabiny ustępowe,
- 3) w ustępie o części ustępowej połączonej z częścią toaletową — co najmniej po jednej umywalce w części dla kobiet i w części dla mężczyzn,
- 4) w ustępie sezonowym — 1 umywalkę na 2 kabiny, lecz zawsze co najmniej po jednej umywalce w części dla kobiet i w części dla mężczyzn.

4. Wejście do ustępu publicznego wbudowanego w inny obiekt nie może prowadzić bezpośrednio z klatki schodowej, pomieszczenia przeznaczonego na pobyt ludzi ani też z drogi komunikacji ogólnej w obiekcie. Wejście to nie powinno znajdować się w odległości mniejszej niż 10 m od wejścia do klatki schodowej lub do innych lokali oraz od otworów okiennych znajdujących się w tym samym obiekcie. Wejście do ustępu publicznego nie powinno być skierowane na ścianę okienną lub wejściową sąsiednich budynków. W razie niemożliwości spełnienia tego warunku odległość wejścia do ustępu od okien sąsiednich budynków i wejść do tych budynków nie może być mniejsza niż 15 m.

5. W skanalizowanym ustępie publicznym należy stosować miski ustępowe siedzeniowe, a w zespole pomieszczeń ustępowych dla mężczyzn także pisuary zawieszone na wysokości 0,7 m od podłogi. W ustępie obejmującym łącznie do 4 kabin ustępowych zamiast misek ustępowych siedzeniowych mogą być stosowane tzw. miski tureckie, osadzone na wysokości 0,15 m nad podłogą, z równoczesnym wyposażeniem kabiny w uchwyt na ścianach.

6. W ustępie publicznym skanalizowanym należy stosować instalację wody ciepłej i zimnej oraz zapewnić odprowadzanie ścieków, a także ogrzewanie z uwzględnieniem przepisów § 87 ust. 1, § 89 i § 91. W ustępie podziemnym i częściowo zagłębionym nie jest dopuszczalne stosowanie ogrzewania gazowego. Skanalizowany ustęp publiczny użytkowany sezonowo może być nie ogrzewany pod warunkiem odpowiedniego zabezpieczenia przed zamrażaniem.

7. Ustęp publiczny nie skanalizowany powinien odpowiadać warunkom określonym w ust. 1 oraz w § 80 ust. 1 i § 147 ust. 1 pkt 3—6, a ponadto:

- 1) należy stosować w nim wyłącznie tzw. miski tureckie, z równoczesnym zainstalowaniem uchwytów na ścianach kabiny,
- 2) należy przewidzieć:
 - a) umywalkę na 6 kabin, lecz nie mniej niż jedną,
 - b) zbiornik z wodą umieszczony nad umywalką, zapewniający grawitacyjny spływ wody do umywalki,
 - c) zbiornik zapewniający odprowadzenie zużytej wody z umywalki.

8. Ustęp publiczny wolno stojący oraz wejście do ustępu publicznego wbudowanego w obiekt o innym przeznaczeniu powinny być trwale oznakowane w sposób widoczny w ciągu całej doby, z zachowaniem wymagań zawartych w § 271—274.

Rozdział 3

Pomieszczenia techniczno-gospodarcze.

§ 150. 1. Wysokość w świetle pomieszczeń nie przeznaczonych na pobyt ludzi określa poniższa tabela:

Rodzaj pomieszczeń	Minimalna wysokość pomieszczenia w świetle w metrach
piwnice w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych, pralnie domowe i suszarnie bielizny, inne pomieszczenia techniczno-gospodarcze	2,2
elementy komunikacji wewnętrznej, służące do utrzymania stałego ruchu, jak korytarze piwniczne lub na poddaszu, tunele, galerie, pomosty	2,2
piwnice i pomieszczenia techniczno-gospodarcze w jednorodzinnych domach mieszkalnych	2
wnęki i nisze otwarte do większego wnętrza	2

2. Wysokość pomieszczeń techniczno-gospodarczych, jak kotłownie lokalne, hydrofornie, węzły ciepłone, maszynownie wentylacji, powinna odpowiadać wymaganiom norm i przepisów oraz być przystosowana do wymiaru maszyn i urządzeń, potrzeb montażu oraz warunków eksploatacji zainstalowanych urządzeń.

3. Jeżeli pod stropem poziomych dróg komunikacji ogólnej znajdują się przewody instalacyjne lub inne urządzenia, wysokość przejść pod nimi powinna wynosić co najmniej 2 m w świetle, a w wypadku przejść prowadzących na poddasze — 1,9 m w świetle.

4. Wysokość tzw. przestrzeni instalacyjnych pod budynkami, przełazowych kanałów instalacyjnych oraz studzienek kontrolnych powinna wynosić co najmniej 1,9 m w świetle. Odległość pomiędzy włączami kontrolnymi w przełazowych kanałach instalacyjnych nie może przekraczać 30 m. Włazy te powinny znajdować się także na każdym załamaniu kanału.

5. Poziom posadzki piwnic powinien być wzniesiony co najmniej 0,3 m powyżej najwyższego znanego poziomu wody gruntowej, chyba że zastosowano specjalną izolację wodoszczelną.

§ 151. Pomieszczenia nie przeznaczone na pobyt ludzi powinny mieć zapewnioną wymaganą, odpowiednio do potrzeb użytkowych, wymianę powietrza.

§ 152. Pomieszczenia na kurek główny gazu, wodomierz i zawór główny wody powinny odpowiadać wymaganiom określonym odpowiednio w przepisach dotyczących warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać instalacje gazowe oraz wodociągowe.

§ 153. 1. Pralnie i suszarnie domowe powinny być zaprojektowane w sposób zapewniający ich użytkowanie zgodnie z przeznaczeniem oraz mieć:

- 1) zewnętrzne przegrody pionowe, stropy lub stropodachy zabezpieczone przed przemarzaniem i skraplaniem się pary wodnej,

- 2) szczelne drzwi oddzielające pralnie od suszarni i od dróg komunikacji ogólnej.

2. Pralnie i farbiarnie zawodowe oraz pralnie w zakładach pracy powinny odpowiadać wymaganiom obrony cywilnej, określonym przez terenowe organy administracji państwowej stopnia wojewódzkiego.

§ 154. Pomieszczenie na węzeł ciepłny powinno być suche, zabezpieczone przed przeciekami wody i działaniem mrozu oraz mieć odpowiednią izolację akustyczną, jak również powinno odpowiadać innym wymaganiom określonym w przepisach i normach.

Rozdział 4

Pomieszczenie garaży dla samochodów.

§ 155. 1. Garaże dla samochodów osobowych mogą być wykonane jako:

- 1) wolno stojące i podziemne, jedno- i wielopoziomowe,
- 2) wbudowane w budynki o różnym przeznaczeniu, z wyjątkiem budynków lecznictwa oraz budynków przeznaczonych do celów opiekuńczych i wychowawczych dla dzieci i młodzieży; w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych garaże mogą być umieszczane tylko w ich części podziemnej.

2. Do przechowywania większej liczby samochodów mogą być wykonywane parkingi wielopoziomowe bez ścian lub o ścianach niepełnych jako:

- 1) budynki wolno stojące,
- 2) budynki dobudowane do innych budynków,
- 3) części budynków wykorzystywanych do innych celów (np. stacje obsługi, budynki handlowo-usługowe).

3. Garaż boksowy dla 1 samochodu osobowego może być wykonany z materiałów palnych.

§ 156. 1. Minimalne odległości wolno stojących garaży dla samochodów osobowych od budynków sąsiednich na terenach zabudowy jednorodzinnej, liczone od ścian garaży nie mających otworów okiennych lub drzwiowych, określa poniższa tabela:

Lp.	Wielkość garażu i rodzaj materiałów na ściany i dachy	Odległość garażu od budynków sąsiednich wykonanych z materiałów	
		niepalnych	palnych
1	garaże z materiałów niepalnych oraz garaże o powierzchni do 20 m ² włącznie z materiałów palnych	3 m	10 m
2	garaże z materiałów palnych o powierzchni do 60 m ² włącznie	5 m	15 m

2. Wolno stojący garaż na terenie zabudowy jednorodzinnej, wyposażony w kanał rewizyjny, powinien być sytuowany w odległości co najmniej 10 m od okien sąsiednich budynków, licząc od wjazdu do garażu.

3. Odległość w pionie między wrotami garażu a ościeżnicami otworów okiennych pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi, znajdujących się nad wbudowanym garażem, powinna wynosić co najmniej 1,1 m.

4. Odległość garażu od budynków przeznaczonych na pobyt ludzi, niezbędną do ograniczenia uciążliwości związanych z użytkowaniem garażu, określa się w trybie § 10 ust. 5.

§ 157. Wolno stojące budynki garażowe oraz pomieszczenia parkingów wielopoziomowych powinny mieć wysokość 2,2 m w świetle oraz przewiew naturalny.

§ 158. 1. Pomieszczenie garażu indywidualnego lub zbiorowego do 3 stanowisk powinno mieć wentylację naturalną nawiewno-wywiewną z kanałami wywiewnymi, wyprowadzonymi nad dach budynku lub nad dach wyższego budynku, jeżeli garaż jest do niego przybudowany albo wbudowany. Otwory nawiewne powinny być umieszczone w dolnej części wrót lub ściany zewnętrznej.

2. Pomieszczenie garażowe jednoprzestrzenne powyżej 3 stanowisk powinno być wyposażone w wentylację mechaniczną.

§ 159. 1. W garażu dla samochodów osobowych instalowanie przewodów gazowych, umieszczanie wszelkich otworów do czyszczenia kanałów dymowych, spalinowych i wentylacyjnych oraz studzienek rewizyjnych instalacji jest zabronione.

2. W garażu ogrzewanym piecem na paliwo stałe palenisko może być dostępne tylko z zewnątrz pomieszczenia garażu.

§ 160. Kanały rewizyjne w pomieszczeniu garażu dla samochodów osobowych mogą być wykonywane wyłącznie w budynku garażowym wolno stojącym lub dobudowanym do budynku jednorodzinny, z zapewnieniem odprowadzenia ścieków i gazów z dołu rewizyjnego.

§ 161. 1. Garaż wbudowany, bez względu na wielkość powierzchni użytkowej, powinien mieć szczelne stropy i ściany, stanowiące oddzielenia między garażem a pomieszczeniami przeznaczonymi na pobyt ludzi, oraz zapewnioną wymaganą izolację dźwiękochłonną stropów i ścian.

2. Podłoga w garażu powinna być nienasiąkliwa, trudno ścieralna, łatwo zmywalna oraz nieśliska. W garażu wielostanowiskowym podłoga powinna mieć spadek w kierunku wpustu podłogowego z osadnikami błota i separatora tłuszczów i benzyny. W garażu z pojedynczym stanowiskiem należy przewidzieć spadek podłogi w kierunku wrót wjazdowych.

§ 162. Garaż wbudowany w domu jednorodzinnym może być bezpośrednio połączony z korytarzem lub klatką schodową drzwiami klasy 0,5 odporności ogniowej, a w innych budynkach połączenie takie jest dopuszczalne pod warunkiem wykonania pośredniego przedsionka, zamkniętego drzwiami klasy 0,5 odporności ogniowej.

§ 163. Wielopoziomowy parking i garaż powinny odpowiadać niżej podanym warunkom:

- 1) transport pionowy samochodów może odbywać się po pochylniach o własnej sile motoru lub za pomocą dźwigów bądź innych urządzeń mechanicznych,
- 2) ruch samochodów na poszczególnych poziomach powinien zapewniać bezkolizyjność przejazdów,
- 3) ruch pieszy użytkowników powinien odbywać się obudowaną klatką schodową zamykaną drzwiami,

4) stanowiska postojowe dla samochodów mogą być wydzielone siatką lub też rozwiązane jako hale jednoprzestrzenne bez wydzielonych stanowisk,

5) stanowiska postojowe powinny mieć zapewniony bezkolizyjny wjazd i wyjazd,

6) najniższej położona kondygnacja w parkingach i garażach może być zagłębiona maksymalnie 1,5 m poniżej poziomu terenu, pod warunkiem wykonania szerokoprzestrzennego wykopu dookoła budynku dla zapewnienia wentylacji przez ażurowe ściany boczne,

7) podłogi powinny być wykonane zgodnie z przepisem § 161 ust. 2, z tym że wpusty z osadnikami powinny być umieszczone na najniższej kondygnacji budynku,

8) przewiew naturalny w parkingu i garażu ze ścianami niepełnymi powinny zapewniać ażurowe ściany, w stopniu niezbędnym do zwentylowania budynku w najbardziej niekorzystnych warunkach pracy silników,

9) garaż podziemny powinien być wyposażony w wentylację mechaniczną oraz odpowiadać wymaganiom obrony cywilnej,

10) parking wielopoziomowy i garaż o więcej niż 2 kondygnacjach powinny być rozwiązane w sposób zabezpieczający przed kolizją przy przejazdach wewnętrznych.

§ 164. Przepisów § 155—163 nie stosuje się do garaży dla samochodów o przeznaczeniu specjalnym, dla których warunki i wymagania określają odrębne przepisy.

Rozdział 5

Pomieszczenia dla inwentarza żywego.

§ 165. 1. Pomieszczenie przeznaczone dla inwentarza żywego powinno odpowiadać potrzebom wynikającym z zasad racjonalnego chowu i hodowli oraz wymaganiom w zakresie:

- 1) nasłonecznienia,
- 2) wymiany powietrza i regulacji temperatury wewnętrznej,
- 3) zabezpieczenia przed wpływami atmosferycznymi i wilgocią,
- 4) ochrony przed szkodliwym promieniowaniem,
- 5) ochrony przeciwpożarowej,
- 6) bezpiecznej i nieuciążliwej pracy osób obsługujących inwentarz.

2. Pomieszczenie przeznaczone dla inwentarza żywego powinno odpowiadać wymaganiom obrony cywilnej, a ponadto mieć:

- 1) izolację przeciwwilgociową fundamentów, ścian zewnętrznych oraz izolację ścian wewnętrznych — do wysokości co najmniej 0,3 m nad przewidywaną wysokość zalegania nawozu, a w pozostałych częściach pomieszczenia oraz przy bezściółkowym utrzymaniu zwierząt do 0,15 m,
- 2) odpowiednie nasłonecznienie i oświetlenie światłem dziennym, przystosowane do gatunku i grupy zwierząt,
- 3) przewody wentylacyjne, zapewniające wymaganą dla określonego gatunku i grupy zwierząt wymianę powietrza,
- 4) instalacje i urządzenia elektryczne odpowiadające przepisom i normom,

- 5) odprowadzenie ścieków ze stanowisk dla zwierząt do zewnętrznych lub wewnętrznych zbiorników na gnojówkę lub gnojownicę.

3. Instalacja wodociągowa w razie jej zastosowania powinna być doprowadzona do stanowisk dla zwierząt.

§ 166. Składowanie paszy (siana, słomy) i ściółki na poddaszu budynku inwentarskiego jest dopuszczalne pod warunkiem zabezpieczenia:

- 1) przewodów i osprzętu elektrycznego w sposób wymagany przez przepisy dotyczące warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać instalacje elektroenergetyczne i oświetleniowe, oraz przez normy,
- 2) kominów przez omurowanie ich ze wszystkich stron ścianką z cegły pełnej grubości co najmniej 0,065 m z otynkowaniem jej płaszczyzny zewnętrznej; między kominem a ścianką należy pozostawić pustą przestrzeń o szerokości co najmniej 0,05 m.

§ 167. W budynkach inwentarskich kotłowni, paszarnie i inne pomieszczenia, wyposażone w paleniska lub trzony kuchenne, powinny mieć podłogi, ściany i stropy wykonane z materiałów niepalnych.

§ 168. Budynki inwentarskie powinny spełniać następujące wymagania ewakuacyjne:

- 1) odległość od najdalszego stanowiska dla zwierzęcia do wyjścia ewakuacyjnego nie powinna przekraczać: przy ściółkowym utrzymaniu zwierząt i dla drobiu — 50 m, a przy bezściółkowym utrzymaniu zwierząt — 75 m,
- 2) w bezściółkowych tuczarniach bydła, trzody chlewnej i owiec, jeżeli liczba bydła i trzody chlewnej nie przekracza 15 sztuk, a owiec — 200 sztuk, należy stosować co najmniej jedno wyjście ewakuacyjne,
- 3) w budynkach przeznaczonych dla większej liczby zwierząt aniżeli wymieniono w pkt 2 należy stosować co najmniej dwa wyjścia, a z pomieszczeń podzielonych na sekcje — co najmniej jedno wyjście ewakuacyjne z każdej sekcji,
- 4) wrota i drzwi w budynkach inwentarskich powinny otwierać się na zewnątrz pomieszczeń,
- 5) w piętrowych budynkach inwentarskich należy stosować pochylnie ewakuacyjne.

DZIAŁ 6

Warunki zabezpieczenia przed pożarem i wybuchem.

Rozdział 1

Zasady ogólne.

§ 169. 1. Warunki zabezpieczenia budynków przed pożarem i wybuchem ustala się odpowiednio do ich zagrożenia pożarowego oraz związanego z tym zagrożenia ludzi.

2. Budynki należy zabezpieczać przed pożarem i wybuchem w szczególności przez:

- 1) dobranie odpowiedniej klasy odporności ogniowej budynku,
- 2) podział na strefy pożarowe,
- 3) zachowanie wymaganych odległości,

- 4) zapewnienie bezpiecznej ewakuacji ludzi,
- 5) zapewnienie dojazdów dla straży pożarnej.

3. Szczegółowe wymagania co do sposobu i zakresu zabezpieczeń wynikają z zagrożenia pożarowego budynków (ich części) i w zależności od kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, kategorii zagrożenia wybuchem lub kategorii zagrożenia ludzi oraz występującego obciążenia ogniowego są ustalane zgodnie z przepisami rozporządzenia, innymi przepisami i normami.

4. Nazwy i określenia w zakresie klasyfikacji pożarowej materiałów i elementów budowlanych, metody badań oraz obliczenia obciążenia ogniowego ustalają normy.

§ 170. 1. Budynki i ich części, urządzenia, składowiska oraz zakłady pracy kwalifikuje się do kategorii niebezpieczeństwa pożarowego lub kategorii zagrożenia ludzi.

2. Zakwalifikowaniu do kategorii niebezpieczeństwa pożarowego podlegają budynki, ich części i urządzenia związane z budynkami oraz składowiska, w których stosuje się, przechowuje lub składowe materiały mogące ulec zapaleniu lub samozapaleniu.

3. Zakwalifikowaniu do kategorii zagrożenia ludzi podlegają budynki lub ich części, przeznaczone do celów mieszkalnych i użyteczności publicznej.

§ 171. Zasady zaliczania budynków i ich części oraz składowisk, a także urządzeń związanych z budynkami do odpowiedniej kategorii niebezpieczeństwa pożarowego określają przepisy dotyczące klasyfikacji obiektów budowlanych i zakładów pracy pod względem niebezpieczeństwa pożarowego i zagrożenia wybuchem.

§ 172. 1. Wprowadza się 5 kategorii zagrożenia ludzi, oznaczonych symbolami ZL I — ZL V.

2. Do poszczególnych kategorii zagrożenia ludzi zalicza się:

- 1) do kategorii ZL I — budynki użyteczności publicznej lub ich części, w których mogą przebywać ludzie w grupach ponad 50 osób, jak domy towarowe, sale sprzedaży, teatry, kina, sale zabaw i widowiskowe, sale konferencyjne, zamknięte obiekty sportowe, obiekty kultu religijnego, sale wystawowe, hale targowe, restauracje, bary i inne podobne,
- 2) do kategorii ZL II — budynki lub ich części przeznaczone do użytku ludzi o ograniczonej zdolności poruszania się, jak np. szpitale, sanatoria, żłobki, przedszkola, domy rencistów, zakłady pracy zatrudniające inwalidów, szkoły specjalne i inne podobne,
- 3) do kategorii ZL III — budynki biurowe, szkoły, domy studenckie, internaty, hotele, hotele robotnicze, koszary, areszty śledcze, zakłady karne, budynki socjalne w zakładach pracy i inne podobne,
- 4) do kategorii ZL IV — budynki mieszkalne; łącznie z wydzielonymi mieszkaniami dla osób o ograniczonej zdolności poruszania się,
- 5) do kategorii ZL V — archiwa, muzea i biblioteki.

§ 173. 1. Ustanawia się pięć klas odporności ogniowej budynków, oznaczonych literami: A, B, C, D i E.

2. Zasady ustalania klasy odporności ogniowej budynków określa poniższa tabela:

Klasa odporności ogniowej budynku	Budynki zaliczone do kategorii niebezpieczeństwa pożarowego	Budynki zaliczone do kategorii zagrożenia ludzi
A	budynki o obciążeniu ogniowym większym od 200 kg/m ²	budynki zaliczone do kategorii ZL V, dwukondygnacyjne i wyższe
B	budynki o obciążeniu ogniowym od 100 do 200 kg/m ² oraz budynki wielokondygnacyjne o wysokości powyżej 25 m, o obciążeniu ogniowym do 200 kg/m ²	budynki zaliczone do kategorii: a) ZL I i ZL II trzykondygnacyjne i wyższe, b) ZL III o wysokości powyżej 25 m, c) ZL IV o wysokości powyżej 55 m, d) ZL V jednokondygnacyjne
C	budynki o obciążeniu ogniowym od 50 do 100 kg/m ² oraz budynki wielokondygnacyjne o wysokości od 15 do 25 m, o obciążeniu ogniowym do 100 kg/m ²	budynki zaliczone do kategorii: a) ZL I do dwóch kondygnacji, b) ZL II dwukondygnacyjne, c) ZL III powyżej dwóch kondygnacji o wysokości do 25 m, d) ZL IV o wysokości od 4 kondygnacji do 55 m
D	budynki o obciążeniu ogniowym od 25 do 50 kg/m ² oraz budynki wielokondygnacyjne o wysokości do 15 m	budynki zaliczone do kategorii: a) ZL II jednokondygnacyjne, b) ZL III do dwóch kondygnacji, c) ZL IV trzykondygnacyjne
E	budynki jednokondygnacyjne o obciążeniu ogniowym do 25 kg/m ² bez względu na wysokość	budynki zaliczone do kategorii: a) ZL I jednokondygnacyjne z materiałów niepalnych, b) ZL IV do dwóch kondygnacji.

3. Klasę odporności ogniowej podziemnej części budynku ustala się odrębnie w zależności od obciążenia ogniowego występującego w tej części.

4. Zgodnie z wymaganiami ochrony przeciwpożarowej za kondygnację budynku nie uważa się przestrzeni ograniczonej ścianami i stropem, jeżeli powierzchnia otworów w stropie, jak otwory ażurowe, stropy i pomosty, nie obudowane szyby instalacyjne oraz klatki schodowe, przekracza 80% powierzchni kondygnacji, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

§ 174. 1. Właściwości elementów budowlanych pod względem wymagań przeciwpożarowych określa się ich odpornością ogniową i stopniem rozprzestrzeniania ognia.

2. Ustala się następujące klasy odporności ogniowej elementów budowlanych:

- 1) klasa 4 — o odporności ogniowej 4 godzin,
- 2) klasa 2 — o odporności ogniowej 2 godzin,
- 3) klasa 1 — o odporności ogniowej 1 godziny,
- 4) klasa 0,5 — o odporności ogniowej 0,5 godziny,
- 5) klasa 0,25 — o odporności ogniowej 0,25 godziny,
- 6) klasa N — o odporności ogniowej od 0 do 0,25 godziny.

3. Wprowadza się ze względu na stopień rozprzestrzeniania się ognia podział elementów budowlanych na:

- 1) elementy nie rozprzestrzeniające ognia (np. elementy budowlane wykonane z materiałów niepalnych lub niezapalnych),
- 2) elementy słabo rozprzestrzeniające ogień (np. elementy budowlane wykonane z materiałów trudno zapalnych),
- 3) elementy silnie rozprzestrzeniające ogień (np. elementy budowlane wykonane z materiałów łatwo zapalnych).

4. Odporność ogniowa elementów budowlanych i stopień rozprzestrzeniania ognia w nich określa się na pod-

stawie badań lub opinii upoważnionych placówek naukowych lub naukowo-badawczych.

§ 175. Materiały budowlane dzielą się na:

- 1) materiały niepalne, do których zalicza się naturalne lub sztuczne materiały nieorganiczne,
- 2) materiały palne, do których zalicza się materiały pochodzenia organicznego lub uzyskane z ich przerobu; materiały palne dzielą się na niezapalne, trudno zapalne i łatwo zapalne.

Rozdział 2

Szczególne warunki dla budynków zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi.

§ 176. Od wymagań dotyczących klasy odporności ogniowej budynków określonych w § 173 zwalnia się budynki:

- 1) do dwóch kondygnacji:
 - a) mieszkalne jednorodzinne wolno stojące,
 - b) mieszkalne i administracyjne w państwowych gospodarstwach leśnych,
 - c) przeznaczone do celów turystyki i wypoczynku o kubaturze do 1500 m³,
- 2) jednokondygnacyjne wolno stojące:
 - a) gospodarcze przeznaczone do zaspokajania potrzeb własnych budującego i w państwowych gospodarstwach leśnych, z uwzględnieniem wymagań dotyczących stref pożarowych,
 - b) wznoszone przez jednostki gospodarki nieuspołecznionej i osoby fizyczne, o kubaturze do 1000 m³, przeznaczone do wykonywania zawodu lub działalności usługowej,
 - c) przeznaczone do celów turystyki i wypoczynku, jeżeli liczba osób mogących w nich jednocześnie przebywać nie przekroczy 100.

§ 177. 1. W budynkach jednokondygnacyjnych zaliczonych do kategorii ZL I zagrożenia ludzi dopuszcza się stosowanie słupów i zasadniczych elementów nośnych dachów (np. dźwigary, rygle, łuki) słabo rozprzestrzeniających ogień (np. z trudno zapalnego drewna klejowego).

2. W budynkach zaliczonych do kategorii ZL III zagrożenia ludzi, o wysokości 2 kondygnacji, dopuszcza się stosowanie głównych elementów konstrukcyjnych i stropów oraz ścian słabo rozprzestrzeniających ogień, pod warunkiem spełnienia wymagań w zakresie odporności ogniowej tych elementów co najmniej klasy 0,5.

Rozdział 3

Szczególne warunki dla budynków zaliczonych do kategorii niebezpieczeństwa pożarowego.

§ 178. 1. Dopuszcza się wykonywanie budynków jednokondygnacyjnych w klasie E odporności ogniowej, niezależnie od obciążenia ogniowego, pod warunkiem zastosowania:

- 1) wszystkich elementów budynku nie rozprzestrzeniających ognia, z uwzględnieniem § 180 ust. 5,
- 2) pionowych oddzieleni przeciwpożarowych, odpowiadających wymaganiom ustalonym dla klasy A odporności ogniowej budynku,
- 3) samoczynnych klap dymowych w budynkach o obciążeniu ogniowym powyżej 25 kg/m^2 i o powierzchni ponad 2000 m^2 lub o szerokości powyżej 40 m.

2. Jednokondygnacyjne budynki magazynowe zaliczone do I i II kategorii niebezpieczeństwa pożarowego powinny mieć ściany zewnętrzne wykonane w klasie odporności ogniowej odpowiadającej występującemu obciążeniu ogniowemu. Wymagania te nie dotyczą budynków wyposażonych w stałe samoczynne urządzenia gaśnicze.

3. W budynkach jednokondygnacyjnych przeznaczonych do celów produkcyjnych, zaliczonych do III, IV lub V kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, dopuszcza się stosowanie dachów i stropodachów wykonanych z elementów słabo rozprzestrzeniających ogień, pod warunkiem:

- 1) podzielenia dachu lub stropodachu przez całą jego grubość pasami odległymi od siebie nie dalej niż 50 m, wykonanymi z materiałów niepalnych lub niezapalnych, o szerokości co najmniej 0,5 m lub też przy dachach płaskich wykonania takich pasów dzielących dach lub stropodach na sektory o powierzchni nie większej niż 1000 m^2 ,
- 2) wykonania drabin prowadzących na dach lub stropodach z bocznicą przystosowaną do podawania wody, przy rozstawie drabin co najmniej co 70 m.

4. Dopuszcza się stosowanie dodatkowego oświetlenia za pomocą pojedynczych świetlików umieszczonych w dachu lub stropodachu, o łącznej powierzchni nie przekraczającej 20% powierzchni podłogi, wykonanych z materiałów łatwo zapalnych.

5. Przepisów ust. 3 i 4 nie stosuje się do budynków produkcyjnych przemysłu chemicznego.

§ 179. 1. Nad pomieszczeniami zaliczonymi do I i II kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, zagrożonymi wybuchem, należy stosować lekkie dachy, wykonane z materiałów niepalnych lub trudno zapalnych o ciężarze nie przekraczającym 75 kg/m^2 rzutu, licząc bez ciężaru

konstrukcji nośnej dachu (tj. bez podciągów, wiązarów i belek).

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy pomieszczeń, w których łączna powierzchnia urządzeń odciążających (przeciwwybuchowych), jak przepony, kłapy oraz otwory oszkłone pojedynczym szkłem zwykłym, osiągnie wskaźnik $0,065 \text{ m}^2/\text{m}^3$ objętości pomieszczenia.

3. Urządzenia odciążające (przeciwwybuchowe), jak przepony, kłapy i otwory w ścianach, nie mogą być skierowane na przejścia i drogi służące do stałej komunikacji, jeżeli:

- 1) nie zastosowano rozwiązań pozwalających na samoczynne otwarcie urządzeń odciążających bez powstania odprysków mogących razić przechodnia lub nie wykonano przed urządzeniami odciążającymi ścian parawanowych o odpowiedniej wytrzymałości, osłaniających przejścia lub drogi przed odpryskami,
- 2) odległość otworów odciążających od przejść i dróg komunikacji ogólnej jest mniejsza niż dopuszczalna minimalna odległość danego budynku od innych budynków.

4. Przepisów ust. 1 i 3 nie stosuje się do budynków lub pomieszczeń, dla których wymagania dotyczące zabezpieczeń przed wybuchem zostały określone w odrębnych przepisach.

5. Sytuowanie pomieszczeń zaliczonych do I i II kategorii niebezpieczeństwa pożarowego w piwnicach jest zabronione.

6. Pomieszczenia zaliczone do I i II kategorii niebezpieczeństwa pożarowego w budynkach zaliczonych do III, IV i V kategorii niebezpieczeństwa pożarowego należy sytuować na najwyższej kondygnacji budynku.

7. W wypadkach uzasadnionych względami technologicznymi dopuszcza się odstępstwo od przepisu ust. 6, jeżeli wyrazi na to zgodę terenowy organ administracji państwowej, właściwy w sprawach pozwoleń na budowę.

§ 180. 1. W jednokondygnacyjnych budynkach produkcyjnych, zaliczonych do III, IV i V kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, dopuszcza się wykonywanie ścian osłonowych zewnętrznych słabo rozprzestrzeniających ogień, pod warunkiem:

- 1) wykonania stropodachu nie rozprzestrzeniającego ognia,
- 2) dokonania podziału ścian zewnętrznych na pola o powierzchni nie przekraczającej 500 m^2 , oddzielone od siebie pionowymi pasami o szerokości co najmniej 0,5 m, wykonanymi z materiałów niepalnych lub niezapalnych, przy czym odległość między nimi nie powinna przekraczać 50 m.

2. Dopuszcza się stosowanie w ścianach zewnętrznych dodatkowych naswietli z materiałów łatwo zapalnych, w formie pasów poziomych o wysokości nie przekraczającej 1,5 m.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do budynków produkcyjnych przemysłu chemicznego oraz do budynków inwentarskich.

4. Jeżeli budynek wielokondygnacyjny jest chroniony samoczynnymi stałymi urządzeniami gaśniczymi, można obniżyć klasę odporności ogniowej o jedną w stosunku do klasy wynikającej z przepisu § 173 ust. 2, a w budynkach jednokondygnacyjnych stosować elementy kon-

strukcyjne zaliczone do klasy N odporności ogniowej, nie rozprzestrzeniające ognia. Zasady te mają zastosowanie również do budynków zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi.

5. Dopuszcza się stosowanie słupów i zasadniczych elementów nośnych dachu lub stropodachu (np. dźwigary, rygle, łuki) słabo rozprzestrzeniających ogień (np. z trudno zapalnego drewna klejonego) w budynkach jednokondygnacyjnych wszystkich kategorii niebezpieczeństwa pożarowego.

6. W razie stosowania obudowy urządzeń przenośnikowych (transporterów) obudowa ta powinna być wykonana z materiałów niepalnych.

Rozdział 4

Szczególne warunki dla budynków rolniczych.

§ 181. Od wymagań dotyczących klasy odporności ogniowej budynków określonych w § 173 ust. 2 zwalnia się:

- 1) stodoły w gospodarstwach indywidualnych,
- 2) budynki inwentarskie bez poddasza użytkowego w gospodarstwach indywidualnych,
- 3) pojedyncze wolno stojące boksy dla zwierząt.

§ 182. 1. Budynki inwentarskie jednokondygnacyjne z poddaszem użytkowym powinny być co najmniej klasy D odporności ogniowej, z tym że ściany zewnętrzne i działowe

powinny stanowić elementy nie rozprzestrzeniające ognia.

2. Dopuszcza się stosowanie boksów dla zwierząt, wykonanych z materiałów palnych, o wysokości obudowy do 2 m, jeżeli jest to konieczne ze względów technologicznych.

§ 183. *Budynki wielokondygnacyjne przeznaczone do produkcji rolnohodowlanej powinny być wykonane co najmniej w klasie C odporności ogniowej.

§ 184. Budynki magazynowe przeznaczone do płodów rolnych i leśnych mogą być wykonane jako:

- 1) jednokondygnacyjne — w klasie E odporności ogniowej z elementów nie rozprzestrzeniających ognia, niezależnie od obciążenia ogniowego, z tym że dopuszcza się stosowanie konstrukcji nośnych wykonanych z trudno zapalnego drewna (np. klejonego) oraz stosowanie drewna na konstrukcję dachu, z uwzględnieniem przepisu § 182 ust. 1,
- 2) wielokondygnacyjne — w klasie odporności ogniowej wynikającej z obciążenia ogniowego.

Rozdział 5

Odporność ogniowa elementów.

§ 185. Elementy budynków zaliczonych do odpowiednich klas odporności ogniowej budynków powinny odpowiadać wymaganiom określonym w poniższej tabeli:

Klasa odporności ogniowej budynku	Elementy budynku							
	główne elementy konstrukcyjne (ściany, słupy, podciąg, ramy)		stropy		ściany działowe i osłonowe*)		stropodachy, tarasy, konstrukcja nośna dachu	
	klasa odporności ogniowej elementu	rozprzestrzenianie ognia	klasa odporności ogniowej elementu	rozprzestrzenianie ognia	klasa odporności ogniowej elementu	rozprzestrzenianie ognia	klasa odporności ogniowej elementu	rozprzestrzenianie ognia
A	4	nie rozprzestrzeniające	2	nie rozprzestrzeniające	1	nie rozprzestrzeniające	0,5	nie rozprzestrzeniające
B	2	nie rozprzestrzeniające	1	nie rozprzestrzeniające	0,5	nie rozprzestrzeniające	0,5	nie rozprzestrzeniające
C	1	nie rozprzestrzeniające	1	nie rozprzestrzeniające	0,25	nie rozprzestrzeniające	0,25	nie rozprzestrzeniające
D	0,5	nie rozprzestrzeniające	0,5	nie rozprzestrzeniające	N	nie rozprzestrzeniające	N	słabo rozprzestrzeniające
E	N**)	słabo rozprzestrzeniające	N	słabo rozprzestrzeniające	N	nie stawia się wymagań	N	nie stawia się wymagań

*) Dopuszcza się wykonywanie ścian osłonowych w loggiach z materiałów słabo rozprzestrzeniających ogień. Wymagania klasy odporności ogniowej w ścianach osłonowych dotyczą tylko pasa podokienne-nadprożowego; w pasie okiennym mogą być stosowane elementy słabo rozprzestrzeniające ogień.

**) Przy III kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, jeżeli nie ma klap dymowych lub stałych urządzeń gaśniczych, główne elementy konstrukcyjne powinny mieć klasę 0,5 odporności ogniowej, a ściany osłonowe i działowe powinny być wykonane z materiałów słabo rozprzestrzeniających ogień. Główne elementy konstrukcyjne w jednokondygnacyjnych budynkach inwentarskich bez poddasza użytkowego mogą być wykonane w klasie N odporności ogniowej.

U w a g a: Budynki produkcyjne i magazynowe powinny być wykonane z elementów nie rozprzestrzeniających ognia, jeżeli przepisy rozporządzenia nie stanowią inaczej.

§ 186. 1. Stosowanie pokryć dachowych z materiałów łatwo zapalnych jest zabronione. Wyjątki od tej zasady są dopuszczalne w budownictwie w stylu regionalnym, za zgodą terenowego organu administracji państwowej, właściwego w sprawach pozwoleń na budowę.

2. Kłapy dymowe w dachach i stropodachach mogą być wykonywane z materiałów palnych.

§ 187. 1. Części budynku zaliczone do różnych kategorii zagrożenia ludzi powinny być oddzielone od części o innym przeznaczeniu stropami i ścianami oddzielen przeciwpożarowych o odporności ogniowej określonej w § 202.

2. W budynkach zaliczonych do kategorii ZL IV zagrożenia ludzi i w hotelach ściany oddzielające mieszkania i pokoje hotelowe od dróg komunikacji ogólnej oraz od innych mieszkań i pokoi hotelowych powinny być wykonane w klasie odporności ogniowej:

- 1) 0,5 — w budynkach o wysokości do 25 m włącznie,
- 2) 1 — w budynkach o wysokości powyżej 25 m i w budynkach jednorodzinnych przy zabudowie bliźniaczej, szeregowej lub atrialnej.

§ 188. 1. W budynkach zaliczonych do kategorii ZL II zagrożenia ludzi stosowanie ścian zewnętrznych, osłonowych zawierających warstwę izolacyjną lub okładzinę z tworzyw sztucznych lub innych materiałów palnych jest zabronione.

2. W ścianach zewnętrznych budynków o wysokości powyżej 25 m, w których okładzina wewnętrzna nie ma odporności ogniowej co najmniej klasy 0,5, materiały izolacyjne palne mogą być stosowane w takiej ilości, aby przy ich spalaniu ilość wydzielanego ciepła nie przekroczyła 28 MJ z 1 m² całkowitej powierzchni ściany w pomieszczeniu.

3. Okładziny ścian zewnętrznych budynków o wysokości powyżej 25 m powinny być wykonane z materiałów niepalnych, nie ulegających w razie pożaru pękaniu i odpadaniu. Dopuszcza się okładziny ze szkła hartowanego.

§ 189. 1. Otwory w ścianach zewnętrznych powinny być od siebie oddalone w pionie na odległość co najmniej 0,8 m.

2. Jako równorzędne rozwiązanie można stosować oddzielenie poziome w formie daszków, gzymsów i balkonów o wysięgu co najmniej 0,6 m, jak też oddzielenie poziome i pionowe o łącznej długości co najmniej 0,8 m.

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie dotyczą podokienników w holach i w ciągach komunikacyjnych budynków.

4. W budynkach powyżej 2 kondygnacji zewnętrzna warstwa ścian oraz daszki, gzymsy i balkony powinny być wykonane z materiałów niepalnych lub niezapalnych.

§ 190. W budynkach powyżej dwóch kondygnacji w pomieszczeniach przeznaczonych na magazyny, zaliczonych do III i IV kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, wysokość nadproży okiennych powinna wynosić co najmniej 0,4 m, a parapetów podokiennych — co najmniej 1,5 m, licząc od powierzchni podłogi.

§ 191. 1. Dach lub stropodach budynku niższego przylegającego do ściany z otworami w budynku wyższym powinien być wykonany z materiałów niepalnych co najmniej w klasie 0,5 odporności ogniowej oraz mieć niepalne pokrycie na długości co najmniej 8 m, licząc od ściany budynku wyższego.

2. W części dachu lub stropodachu określonej w ust. 1 mogą znajdować się tylko otwory wentylacyjne i przewodów spalinowych od aparatów gazowych.

3. W budynku niższym, o którym mowa w ust. 1, nie należy sytuować pomieszczeń zaliczonych do I i II kategorii niebezpieczeństwa pożarowego w odległości mniejszej niż 8 m od ściany z otworami budynku wyższego. Nie dotyczy to budynków produkcyjnych przemysłu chemicznego.

§ 192. 1. Palna izolacja cieplna dachu lub stropodachu powinna być z obu stron osłonięta materiałami niepalnymi lub niezapalnymi. Dopuszcza się pokrycie palnej izolacji od góry co najmniej trzema warstwami papy.

2. Przy stosowaniu blach faldowanych, w celu uniemożliwienia tworzenia się kanałów powietrznych, fałdy blachy (kanały) powinny być wypełnione wkładami co 18 m. Wkładki należy również stosować na krawędziach dachu, przy kalenicy, świetlikach itp.

§ 193. W budynkach zaliczonych do kategorii ZL III i ZL IV zagrożenia ludzi, o wysokości do 25 m włącznie, dopuszcza się wykonywanie konstrukcji dachu z materiałów palnych pod warunkiem oddzielenia poddasza stropami i ścianami w klasie 1 odporności ogniowej i drzwiami (klapami) klasy 0,5 odporności ogniowej.

Rozdział 6

Strefy pożarowe.

§ 194. 1. Budynki powinny być podzielone na strefy pożarowe. Za strefę pożarową uważa się:

- 1) powierzchnię budynku lub jego część, oddzieloną od innych budynków lub innych części budynku elementami oddzielen przeciwpożarowych, lub powierzchnię oddzieloną od innych obiektów budowlanych pasami wolnego terenu o szerokości nie mniejszej niż minimalne dopuszczalne odległości od innych obiektów budowlanych,
- 2) powierzchnię składu otwartego, oddzielonego od innych obiektów budowlanych ścianami klasy 4 odporności ogniowej lub wolnymi pasami terenu o szerokości nie mniejszej niż dopuszczalna odległość danego składowiska od innych obiektów budowlanych,
- 3) w budynkach zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi każdą kondygnację budynku, oddzieloną od innych kondygnacji w sposób zabezpieczający przed przenikaniem ognia.

2. Dopuszczalne wielkości stref pożarowych dla budynków produkcyjnych, magazynowych oraz wiat określa poniższa tabela:

Kategoria niebezpieczeństwa pożarowego	Obciążenie ogniowe w kg na m²	Powierzchnia strefy pożarowej w m² w budynkach lub pomieszczeniach					
		produkcyjnych			magazynowych		
		budynki jednokondygnacyjne	budynki powyżej 1 kondygnacji do 25 m wysokości	budynki o wysokości powyżej 25 m	budynki jednokondygnacyjne	budynki powyżej 1 kondygnacji do 25 m wysokości	budynki o wysokości powyżej 25 m
I i II	powyżej 200	1.000	—	—	500	—	—
	od 100 do 200	2.000	—	—	1.000	—	—
	od 50 do 100	4.000	1.000*)	—	2.000	500*)	—
	od 25 do 50	6.000	2.000*)	—	3.000	1.000*)	—
	do 25	8.000	3.000*)	—	4.000	2.000*)	—
III	powyżej 200	2.000	1.000	—	3.000	1.000	—
	od 100 do 200	4.000	2.000	—	4.000	2.000	—
	od 50 do 100	8.000	4.000	—	6.000	3.000	—
	od 25 do 50	15.000	8.000	1.000	8.000	4.000	1.000
	do 25	nie ogranicza się	10.000	2.500	10.000	6.000	2.500
IV i V		nie ogranicza się	nie ogranicza się	2.500	nie ogranicza się	nie ogranicza się	2.500

*) Z uwzględnieniem § 179.

3. Strefy pożarowe w podziemnej części budynku nie mogą przekroczyć 25% powierzchni określonych w tabeli.

§ 195. 1. Strefy pożarowe w jedno- i wielokondygnacyjnych budynkach zaliczonych do III kategorii niebezpieczeństwa pożarowego można powiększyć o 100% powierzchni pod warunkiem zastosowania urządzeń tryskaczowych.

2. Strefy pożarowe w jednokondygnacyjnych budynkach zaliczonych do III kategorii niebezpieczeństwa pożarowego można powiększyć o 50% powierzchni, jeżeli zostaną zastosowane samoczynnie otwierane klapy dymowe.

3. Powiększeń powierzchni stref pożarowych wymienionych w ust. 1 i 2 nie należy sumować.

§ 196. W budynkach jednokondygnacyjnych produkcyjnych, zaliczonych do III kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, nie ogranicza się wielkości stref pożarowych, jeżeli:

- 1) budynek jest wykonany z elementów nie rozprzestrzeniających ognia,
- 2) zastosowano urządzenia gaśnicze tryskaczowe i klapy dymowe.

§ 197. Strefy pożarowe w budynkach produkcyjnych należy zmniejszyć o 50% powierzchni, jeżeli w danej strefie przewiduje się większe zagęszczenie stanowisk pracy niż 1 na 10 m².

§ 198. 1. Strefy pożarowe w budynkach przeznaczonych na magazyny zboża, słomy, siana, roślin oleistych, nasion, włókien roślinnych oraz ziół suszonych nie mogą przekraczać 600 m² powierzchni lub 5.000 m³ objętości.

2. Strefa pożarowa na poddaszu użytkowym, przeznaczonym na magazynowanie paszy i ściółki, może mieć powierzchnię, która przy istniejącej wysokości poddasza daje jego objętość nie przekraczającą 2.500 m³.

§ 199. 1. W budynkach zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi wielkości stref pożarowych określa poniższa tabela:

Kategoria zagrożenia	Dopuszczalna wielkość stref pożarowych w m² dla budynków			
	jednokondygnacyjnych	od dwóch kondygnacji do 15 m wysokości	wielokondygnacyjnych o wysokości powyżej 15 do 25 m	wyższych od 25 m
ZL I	10.000	7.500	5.000	2.500
ZL II	8.000	5.000	3.500	2.000
ZL III	10.000	8.000	5.000	2.500
ZL IV	10.000	8.000	6.000	2.500
ZL V	8.000	5.000	3.500	2.000

2. Strefy pożarowe w podziemnej części budynków, o których mowa w ust. 1, należy zmniejszyć do 50% ich powierzchni.

3. W razie zastosowania urządzeń gaśniczych tryskaczowych powierzchnie stref pożarowych, określone w

ust. 1, mogą być zwiększone o 100%. Nie dotyczy to budynków o wysokości powyżej 25 m.

§ 200. Powierzchnie kondygnacji połączonych ze sobą wewnętrznymi schodami lub innymi nie zamkniętymi

otworami należy sumować przy określaniu wielkości stref pożarowych z uwzględnieniem przepisu § 173 ust. 4.

§ 201. 1. W budynkach inwentarskich i dla drobiu wielkości stref pożarowych określa poniższa tabela:

Liczba kondygnacji	Największa dopuszczalna strefa pożarowa w m ²	
	przy hodowli ściółkowej	przy hodowli bezściółkowej
1	5.000	nie ogranicza się
2	2.500	5.000
powyżej 2 kondygnacji do 25 m wysokości	1.000	2.500
ponad 25 m wysokości	nie dopuszcza się hodowli	

Rozdział 7

Oddzielenia przeciwpożarowe.

§ 202. Oddzielenia przeciwpożarowe w budynkach zaliczonych do poszczególnych klas odporności ogniowej powinny odpowiadać wymaganiom co do odporności ogniowej, określonym w poniższej tabeli:

Klasa odporności ogniowej budynku	Ściany		Elementy nośne i przykrycia stropów		Zamknięcia otworów*)	
	klasa odporności ogniowej elementu	palność materiału	klasa odporności ogniowej elementu	palność materiału	klasa odporności ogniowej elementu	palność materiału
A	4	niepalne	4	niepalne	2 lub 2×0,5	—
B	2	niepalne	2	niepalne	2 lub 2×0,5	—
C	2	niepalne	2	niepalne	1 lub 2×0,5	—
D	1	niepalne	1	niepalne	0,5 lub 2×0,25	—
E	1	niepalne	—	niepalne	0,5 lub 2×0,25	—

*) Przy zastosowaniu pary drzwi należy wykonać przedsionek z materiałów niepalnych, wentylowany (co najmniej wentylacja grawitacyjna), o klasie odporności ogniowej ścian i stropu określonej w tabeli. Odległość między drzwiami nie może być mniejsza niż 1,2 m. Drzwi powinny być samozamykające i mogą być wykonane z materiałów palnych.

§ 203. 1. Otwory w ścianach oddzielen przeciwpożarowych powinny mieć zamknięcia zapewniające spełnienie wymagań określonych w § 202. Dopuszcza się również wypełnienie płaszczyzn ściany luksferami lub cegłą szklaną, jednak na powierzchni nie większej niż 10% ściany, przy czym ogólna powierzchnia otworów zamkniętych i wypełnianych luksferami nie może przekraczać 25% powierzchni ściany.

2. Jeżeli ze względów technologicznych jest niezbędne zastosowanie otworu nie zamykanego w ścianie oddzielenia przeciwpożarowego, pomieszczenia po obu stronach ściany powinny być połączone korytarzem (tunelem) o długości co najmniej 4 m, obudowanym ścianami i stropem z materiałów niepalnych, o odporności ogniowej co najmniej klasy 1. Korytarz (tunel) powinien być na całej długości chroniony urządzeniem tryskaczowym lub zraszaczowym.

§ 204. W stropach będących oddzieleniami przeciwpożarowymi dopuszcza się stosowanie otworów o powierzchni do 0,5% powierzchni stropu i do 0,5 m² każdy, zamkniętych kłapą przeciwpożarową lub innym równorzędnym zamknięciem o odporności ogniowej równej poziomie odporności ogniowej stropu.

Rozdział 8

Warunki wykończenia wnętrz pomieszczeń i budynków.

§ 205. W budynkach biurowych o wysokości do 25 m dopuszcza się stosowanie w jednoprzestrzennych po-

mieszczeniach pracy meblościanek o wysokości nie przekraczającej 1/4 wysokości pomieszczenia, wykonanych z materiałów palnych, pod warunkiem:

- 1) wydzielenia klatek schodowych drzwiami lub przedścionkiem w razie bezpośredniego dostępu z tych pomieszczeń do klatek schodowych,
- 2) zapewnienia odległości od najdalszego miejsca pracy do drzwi klatki schodowej, nie przekraczającej 20 m.

§ 206. Wykonywanie osłon i przegród stanowisk pracy z materiałów trudno lub łatwo zapalnych w pomieszczeniach budynków produkcyjnych oraz magazynowych jest zabronione.

§ 207. 1. W budynkach zaliczonych do kategorii ZL IV zagrożenia ludzi dopuszcza się stosowanie ścianek działowych w poszczególnych mieszkaniach z materiałów palnych. Wymagania dla ścianek określa poniższa tabela:

Grupa wysokości budynku	Ścianki o stopniu rozprzestrzeniania ognia
do 25 m włącznie	silnie rozprzestrzeniające ogień
od 26 do 55 m	słabo rozprzestrzeniające ogień

2. W salach konferencyjnych, restauracjach i podobnych pomieszczeniach dopuszcza się stosowanie działo-

wych ścianek składanych (rozsuwanych), wykonanych z materiału co najmniej trudno zapalnego.

§ 208. 1. Na drogach komunikacji ogólnej, służących celom ewakuacji, stosowanie palnych elementów wystroju wnętrz jest zabronione, a okładziny ścian powinny spełniać wymagania określone dla elementów nie rozprzestrzeniających ognia.

2. W holach wejściowych do budynku dopuszcza się stosowanie boazerii z drewna twardego liściastego, zamocowanej bezpośrednio do niepalnego podłoża.

§ 209. 1. W pomieszczeniach zaliczonych do kategorii ZL I zagrożenia ludzi dopuszcza się stosowanie okładzin ściennych z materiałów co najmniej trudno zapalnych i boazerii z drewna twardego liściastego do wysokości 2,5 m od poziomu podłogi; mogą one być mocowane do konstrukcji z łat drewnianych.

2. Odległość od ściany okładziny ściennej lub boazerii, mocowanych do łat drewnianych, nie powinna przekraczać 0,05 m.

3. Konstrukcja z łat drewnianych, do której mocuje się okładziny ścienną lub boazerię, powinna być dzielona na pola o powierzchni nie przekraczającej 9 m², przy czym odległość między łatami nie powinna przekraczać 3 m. Poszczególne elementy tej konstrukcji, umocowane do ściany, powinny być zabezpieczone z boków materiałem niepalnym lub środkami ogniochronnymi.

4. Okładzina ścienna lub boazeria z drewna twardego liściastego na wysokości powyżej 2,5 m, licząc od poziomu podłogi, powinna być mocowana bezpośrednio do niepalnego podłoża.

§ 210. 1. Stosowanie łatwo zapalnych wykładzin podłogowych jest zabronione:

- 1) na drogach komunikacji ogólnej, służących celom ewakuacyjnym,
- 2) w pomieszczeniach budynków zaliczonych do kategorii ZL II zagrożenia ludzi,
- 3) w pomieszczeniach, w których może przebywać jednocześnie więcej niż 50 osób,
- 4) w pomieszczeniach zaliczonych do kategorii niebezpieczeństwa pożarowego.

2. Podłogi w pomieszczeniach zagrożonych wybuchem powinny być wykonane z materiałów niepalnych, nie iskrzących i nie gromadzących ładunków elektrycznych.

3. W pomieszczeniach, o których mowa w ust. 1, dopuszcza się stosowanie kostki z drewna twardego, ułożonej słojami prostopadle do powierzchni stropu, oraz innych trudno zapalnych wykładzin podłogowych, których stosowanie jest dopuszczalne na podstawie decyzji uprawnionej placówki naukowo-badawczej.

§ 211. 1. Stosowanie palnych wykładzin sufitowych jest zabronione.

2. Sufity podwieszone powinny być wykonane z materiałów niepalnych lub niezapalnych i umieszczone na niepalnym ruszcie.

3. W pomieszczeniach zaliczonych do kategorii ZL I zagrożenia ludzi, w których jednocześnie przebywać może nie więcej niż 100 osób, dopuszcza się stosowanie podwie-

szonych sufitów wykonanych z materiałów trudno zapalnych, zamocowanych na konstrukcji z materiałów trudno zapalnych.

4. Sufity podwieszone w budynkach inwentarskich mogą być wykonywane z materiałów palnych, pod warunkiem osłonięcia od dołu warstwą materiału niepalnego. Przejścia instalacyjne przez strop podwieszony należy zabezpieczyć warstwą materiału niepalnego o szerokości 1 m, a w przestrzeni nad sufitem podwieszonym nie można prowadzić instalacji.

§ 212. Przestrzeń między podwieszonym sufitem i stropem powinna być podzielona w pomieszczeniach na sektory o powierzchni nie większej niż 1.000 m², a w korytarzach przegrodami co 50 m, wykonanymi z materiałów niepalnych lub niezapalnych.

§ 213. 1. W łazienkach z piecykami gazowymi i termami gazowymi lub elektrycznymi dopuszcza się stosowanie wykładzin ściennych z materiałów łatwo zapalnych, z tym że odległość aparatu od wykładziny powinna wynosić co najmniej 0,2 m.

2. Stosowanie wykładzin ściennych z materiałów łatwo zapalnych w łazienkach z piecem kąpielowym na paliwo stałe jest zabronione.

§ 214. W budynkach teatralnych, widowiskowych, produkcyjnych itp. dopuszcza się wykonywanie pomostów technicznych z materiałów trudno zapalnych. Szerokość takich pomostów nie powinna przekraczać 1,5 m.

§ 215. W budynkach produkcyjnych stosowanie podwieszonych przestrzennych ustrojów dźwiękochłonnych, wykonanych z materiałów łatwo zapalnych, z wyjątkiem wypadków, o których mowa w § 217, jest zabronione.

§ 216. W budynkach użyteczności publicznej dopuszcza się stosowanie podwieszonych ustrojów dźwiękochłonnych na warunkach określonych w poniższej tabeli:

Parametry wymiarowe	Jednostka	Zastosowane materiały	
		łatwo zapalne	trudno zapalne
maksymalna powierzchnia 1 elementu	m ²	1	1,5
odległość między elementami, od innych materiałów palnych oraz od urządzeń i instalacji elektrycznych	m	1	0,5
maksymalna powierzchnia łączna elementów, wyrażona w udziale procentowym w stosunku do powierzchni podłogi	%	20	40

§ 217. W budynkach użyteczności publicznej oraz w budynkach produkcyjnych zaliczonych do III—V kategorii niebezpieczeństwa pożarowego dopuszcza się stosowanie podwieszonych ustrojów dźwiękochłonnych, zestawionych z elementów wykonanych z materiałów niepalnych, osłoniętych folią z tworzywa sztucznego o grubości nie przekraczającej 0,04 mm lub płytą o grubości do 4 mm, wykonaną z materiału trudno zapalnego (uodpornionego

na działanie ognia w całej masie), pod następującymi warunkami:

- 1) odległość pomiędzy rzędami elementów nie powinna wynosić mniej niż 0,3 m,
- 2) odległość pomiędzy czołami elementów w rzędzie powinna wynosić co najmniej 0,1 m,
- 3) zamocowanie elementów powinno być wykonane z materiałów niepalnych i obejmować cały przekrój elementu.

§ 218. 1. W pomieszczeniach budynków użyteczności publicznej dopuszcza się stosowanie trudno zapalnych elementów wystroju wewnątrz w postaci rusztów z desek drewnianych, zawieszonych w ten sposób, aby wymiar długości deski miał układ poziomy, a szerokości — pionowy. Deski powinny mieć co najmniej 1 cm grubości oraz szerokość nie przekraczającą 20 cm, z tym, że ilość zastosowanego drewna nie powinna przekraczać 6 kg na m² rzutu pomieszczenia.

2. W pomieszczeniach budynków użyteczności publicznej, w których może przebywać jednocześnie więcej niż 50 osób, kotary, zasłony i inne stałe elementy wyposażenia oraz wystroje wewnątrz powinny być wykonane z materiałów co najmniej trudno zapalnych.

§ 219. W pomieszczeniach zagrożonych wybuchem należy stosować drzwi i okna nie iskrzące przy zamykaniu. Dopuszcza się wykonanie drzwi i okien stalowych pod warunkiem zabezpieczenia ich przed iskrzeniem.

Rozdział 9

Ewakuacja z pomieszczeń i budynków.

§ 220. 1. Z pomieszczeń, w których mogą przebywać ludzie, należy zapewnić bezpieczne wyjście prowadzące bezpośrednio na przestrzeń otwartą albo bezpośrednio lub pośrednio na poziome lub pionowe drogi komunikacji ogólnej, zwane dalej „drogami ewakuacyjnymi”.

2. Za drogi ewakuacyjne nie uważa się wewnętrznych schodów i pochylni w mieszkaniach wielopiętrowych oraz innych wewnętrznych połączeń między poszczególnymi kondygnacjami w budynkach.

3. Wyjścia z budynku mogą prowadzić na plac (dziedziniec) pod warunkiem połączenia go z przestrzenią otwartą bezpośrednio lub za pośrednictwem przejść lub przejazdów, obudowanych jak poziome drogi komunikacji ogólnej.

§ 221. 1. Długości przejść w pomieszczeniach, mierzone od najdalszego miejsca, w którym może przebywać człowiek, do osi wyjścia służącego celom ewakuacji z pomieszczenia, zwanego dalej „wyjściem ewakuacyjnym”, nie mogą przekraczać w pomieszczeniach zaliczonych do:

- 1) I lub II kategorii niebezpieczeństwa pożarowego — 40 m,
- 2) III kategorii niebezpieczeństwa pożarowego — 75 m, a w budynkach jednokondygnacyjnych — 100 m,
- 3) ZL I — ZL III i ZL V kategorii zagrożenia ludzi — 40 m.

2. Nie ogranicza się długości przejść, o których mowa w ust. 1, w pomieszczeniach zaliczonych do IV i V kategorii niebezpieczeństwa pożarowego oraz do ZL IV ka-

tegorii zagrożenia ludzi, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

3. Do wyjść ewakuacyjnych z pomieszczeń nie zalicza się drzwi prowadzących do:

- 1) sąsiednich pomieszczeń zaliczonych do I lub II kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, jeżeli nie są one oddzielone przedziałem przeciwpożarowym,
- 2) sąsiednich pomieszczeń zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi, w których może przebywać jednocześnie więcej niż 50 osób.

§ 222. W pomieszczeniach o wysokości przekraczającej 5 m, długości wyjść ewakuacyjnych mogą być zwiększone o 25%, a przy zastosowaniu urządzeń tryskaczowych w pomieszczeniach — o 100%. Zwiększeń długości wyjść ewakuacyjnych nie należy sumować.

§ 223. Należy projektować co najmniej 2 wyjścia ewakuacyjne z pomieszczeń, jeżeli:

- 1) powierzchnia pomieszczeń zaliczonych do I i II kategorii niebezpieczeństwa pożarowego przekracza 100 m²,
- 2) powierzchnia pomieszczeń zaliczonych do III kategorii niebezpieczeństwa pożarowego lub do kategorii ZL I, ZL II, ZL III i ZL V zagrożenia ludzi przekracza 300 m²,
- 3) powierzchnia pomieszczeń zaliczonych do IV i V kategorii niebezpieczeństwa pożarowego przekracza 1000 m² lub gdy długość pomieszczenia przekracza 50 m, bez względu na to, na której kondygnacji pomieszczenie jest usytuowane,
- 4) liczba osób przebywających jednocześnie w pomieszczeniu przekracza 50.

§ 224. Wyjścia ewakuacyjne z pomieszczeń zaliczonych do I i II kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, prowadzące na drogę ewakuacyjną, powinny być zamknięte przedziałkami przeciwpożarowymi odpowiadającymi wymaganiom § 202.

§ 225. Szerokość wyjścia ewakuacyjnego (drzwi) należy dostosować do liczby osób mogących przebywać jednocześnie w pomieszczeniu, przyjmując 0,6 m szerokości wyjścia na 100 osób, przy czym:

- 1) szerokość w świetle drzwi powinna wynosić co najmniej:
 - a) z pomieszczeń sanitarnych o jednym oczku i z kabin — 0,6 m,
 - b) z pomieszczeń, w których pracuje lub przebywa nie więcej niż 5 osób, i z pomieszczeń sanitarnych nie wymienionych pod lit. a) — 0,7 m,
 - c) z pomieszczeń nie wymienionych pod lit. a) i b) — 0,8 m;
- 2) najmniejsza wysokość w świetle drzwi powinna wynosić co najmniej:
 - a) dla wejścia na strych — 1,6 m,
 - b) dla wejścia do maszynowni nie przeznaczonych na pobyt ludzi — 1,8 m,
 - c) w przejściach prowadzących do piwnic bez pomieszczeń przeznaczonych na pobyt ludzi — 1,9 m,
 - d) dla drzwi nie objętych lit. a) — c) — 2 m.

§ 226. Drzwi wyjść ewakuacyjnych powinny otwierać się na zewnątrz pomieszczeń:

- 1) zaliczonych do I i II kategorii niebezpieczeństwa pożarowego,
- 2) do których lub z których możliwe jest niespodziewane przedostawanie się substancji trujących, duszących lub niebezpiecznych pod względem wybuchowym,
- 3) w których może przebywać jednocześnie więcej niż 40 osób,
- 4) magazynowych o powierzchni ponad 200 m²,
- 5) w których zachodzi konieczność ewakuacji ludzi na noszach lub wózkach inwalidzkich, jeżeli są one przeznaczone dla więcej niż 6 osób niepełnosprawnych.

§ 227. Wejścia do sal zbiorowego użytku, w których przewiduje się zmiany publiczności następujące bezpośrednio po sobie, nie mogą jednocześnie służyć jako wyjścia ewakuacyjne, a drogi dla wychodzących nie mogą się stykać ani krzyżować z drogami dla wchodzących.

§ 228. 1. W budynkach o wysokości powyżej 25 m powinny być co najmniej 2 obudowane klatki schodowe, oddzielone od poziomych dróg komunikacji ogólnej przedziałem zamykanym obustronnie samozamykającymi się drzwiami co najmniej klasy 0,5 odporności ogniowej.

2. W budynkach wymienionych w ust. 1 dopuszcza się stosowanie tylko jednej klatki schodowej, jeżeli powierzchnia rzutu budynku lub strefa pożarowa budynku nie przekracza 750 m².

3. W budynkach o wysokości powyżej 25 do 55 m, zaliczonych do kategorii ZL IV zagrożenia ludzi, dopuszcza się wykonywanie klatek schodowych nie wydzielonych pożarowo, pod następującymi warunkami:

- 1) liczba mieszkań na każdej kondygnacji obsługiwanych przez jedną klatkę schodową nie może przekraczać 5,
- 2) każde mieszkanie będzie oddzielone od klatki schodowej samozamykającymi się drzwiami co najmniej klasy 0,5 odporności ogniowej.

§ 229. Obudowane klatki schodowe zamykane drzwiami należy stosować w budynkach:

- 1) o wysokości do 15 m, zaliczonych do:
 - a) I—III kategorii niebezpieczeństwa pożarowego,
 - b) ZL II kategorii zagrożenia ludzi,
- 2) o wysokości od 15 do 25 m, zaliczonych do:
 - a) I—III kategorii niebezpieczeństwa pożarowego,
 - b) ZL I — ZL III i ZL V kategorii zagrożenia ludzi.

§ 230. 1. Schody i pochylnie służące celom ewakuacji należy obudować ścianami i stropami o klasie odporności ogniowej wymaganej dla ścian nośnych i stropów danego budynku, zgodnie z § 185.

2. Odporność ogniowa biegów, spoczników i pochylni w budynkach, o których mowa w § 229, oraz w budynkach z nie obudowanymi klatkami schodowymi powinna być co najmniej:

- 1) klasy 1 w budynkach klasy A—C odporności ogniowej,
- 2) klasy 0,5 w budynkach klasy D i E odporności ogniowej.

3. Dopuszcza się pośrednie połączenie dróg ewakuacyjnych, o których mowa w ust. 1, z przestrzenią otwartą

przez hol, korytarz, przedsionek lub przejazd, pod warunkiem obudowania ścianami i stropami spełniającymi wymagania określone w § 185.

§ 231. 1. Poziome drogi ewakuacyjne należy obudować ścianami nie rozprzestrzeniającymi ognia, o klasie odporności ogniowej odpowiadającej klasie odporności ogniowej ścian działowych dla danego budynku, lecz nie mniejszej niż klasa 0,25 odporności ogniowej, i oddzielić od pomieszczeń drzwiami.

2. W ścianach wewnętrznej obudowy dróg ewakuacyjnych dopuszcza się umieszczanie nie otwieranych naswietli na wysokości ponad 2 m od poziomu posadzki w budynkach zaliczonych do III, IV i V kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, w budynkach biurowych i szkolnych, jeżeli obciążenie ogniowe pomieszczeń nie przekracza 50 kg/m² lub nie przechowuje się w nich cieczy palnych.

3. Szerokość poziomych dróg ewakuacyjnych oblicza się, przyjmując 0,6 m na 100 osób mogących przebywać na danej kondygnacji budynku. Szerokość ta nie może być mniejsza niż 1,4 m, a wysokość — 2,2 m.

§ 232. Na drogach ewakuacyjnych jest zabronione:

- 1) wykonywanie rozsuwanych, obrotowych i podnoszonych drzwi wyjściowych,
- 2) stosowanie mniej niż 3 stopni dla pokonania w jednym przejściu różnicy poziomów,
- 3) wykonywanie schodów ze stopniami zabiegowymi oraz spoczników ze stopniami,
- 4) umieszczanie przewodów z cieczami palnymi oraz gazami technicznymi, z wyjątkiem przejść poprzecznych przez drogi poziome; w takim wypadku przewody z cieczami lub gazami powinny być prowadzone w rurach ochronnych.

§ 233. W budynkach zaliczonych do kategorii niebezpieczeństwa pożarowego dopuszcza się ewakuowanie ludzi przez specjalne korytarze i tunele ewakuacyjne.

§ 234. Do ewakuacji mogą służyć również:

- 1) dźwigi, których spocznik jest oddzielony przedziałem przeciwpożarowym od reszty kondygnacji lub jeżeli hol dźwigowy zostanie oddzielony drzwiami co najmniej 1,5-godzinnej odporności ogniowej; zastosowanie dźwigu do celów ewakuacji nie może powodować zmniejszenia szerokości wyjść i dróg ewakuacyjnych,
- 2) przejścia nad urządzeniami technologicznymi, obudowane materiałami niepalnymi.

§ 235. 1. Odległość od wyjścia z pomieszczeń na drogę ewakuacyjną do wyjścia na zewnątrz budynku lub do drzwi klatki schodowej, pochylni albo dźwigu, zwana dalej „dojściem ewakuacyjnym”, mierzy się wzdłuż osi dojścia.

2. Jeżeli klatki schodowe są nie obudowane, długości dojść ewakuacyjnych mierzy się wzdłuż osi dojścia, od wyjścia z pomieszczenia do spocznika schodów. Można przewidywać jeden lub więcej kierunków dojść ewakuacyjnych.

3. Dopuszczalne długości dojść ewakuacyjnych w budynkach o wysokości do 25 m określa poniższa tabela:

Lp.	Kategoria niebezpieczeństwa pożarowego lub kategoria zagrożenia ludzi, budynków albo ich części	Długość dojść w m	
		przy jednym dojściu	przy dwu lub większej liczbie dojść
1	2	3	4
1	I i II kategoria niebezpieczeństwa pożarowego	10	40
2	III kategoria niebezpieczeństwa pożarowego	20	75
3	IV i V kategoria niebezpieczeństwa pożarowego	nie normuje się	nie normuje się
4	ZL I i ZL II kategoria zagrożenia ludzi	10	30
5	ZL III kategoria zagrożenia ludzi	20	45
6	ZL IV kategoria zagrożenia ludzi	20	60
7	ZL V kategoria zagrożenia ludzi	20	45

4. W budynkach o wysokości powyżej 25 m długość dojść ewakuacyjnych nie może przekroczyć 10 m — przy jednym dojściu, a 30 m — przy dwu lub więcej liczbie dojść.

5. Długości dojść ewakuacyjnych określone w ust. 3 mogą być zwiększone o 100% przy zastosowaniu urządzeń tryskaczowych.

§ 236. Korytarze w budynkach zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi należy dzielić drzwiami na odcinki nie dłuższe niż 50 m.

§ 237. 1. W budynkach o wysokości powyżej 25 m, wymienionych w § 228 ust. 1 i 2, klatki schodowe i przedsionki do nich należy wyposażać w urządzenia zapobiegające przenikaniu dymów i gazów pożarowych w razie powstania pożaru na jakiegokolwiek kondygnacji.

2. Każdą kondygnację w budynkach, o których mowa w ust. 1, należy wyposażać w urządzenia do awaryjnego usuwania z niej dymów i gazów pożarowych.

3. Klatki schodowe, o których mowa w § 228 ust. 3 i § 229, należy wyposażać w urządzenia zapobiegające przenikaniu dymów i gazów pożarowych i awaryjnego usuwania tych dymów i gazów lub tylko w urządzenia do awaryjnego usuwania dymów i gazów pożarowych.

4. Klatki schodowe nie obudowane ścianami, znajdujące się wewnątrz budynków o wysokości powyżej 15 do 25 m, należy wyposażać w urządzenia do awaryjnego usuwania dymów i gazów pożarowych.

§ 238. 1. W elementach konstrukcyjnych schodów służących do ewakuacji dopuszcza się stosowanie drewna i innych materiałów palnych:

- 1) przy remontach budynków drewnianych o wysokości do 3 kondygnacji,
- 2) w budynkach klasy D i E odporności ogniowej, realizowanych przez inwestorów będących osobami fizycznymi lub poza granicami miast, w budynkach kategorii ZL III i ZL IV zagrożenia ludzi,
- 3) w stodołach,
- 4) w tymczasowych budynkach,
- 5) w mieszkaniach dwukondygnacyjnych.

2. W budynkach, o których mowa w § 228 ust. 1 i 2, dopuszcza się stosowanie schodów i spoczników o konstrukcji stalowej nie osłoniętej.

§ 239. Jeżeli w budynku znajdują się części podziemne o dwóch lub więcej poziomach użytkowych, powinny one mieć dodatkowe bezpośrednie wyjście na zewnątrz budynku.

§ 240. Drogi komunikacji ogólnej powinny być oddzielone od schodów prowadzących do piwnicy o charakterze techniczno-gospodarczym niepalnymi ścianami i stropami o odporności ogniowej klasy I i zamknięte drzwiami klasy 0,5.

§ 241. 1. W budynkach o trzech lub więcej kondygnacjach należy zapewnić możliwość wyjścia na dach od wewnątrz budynku, przynajmniej z jednej klatki schodowej.

2. W budynkach o wysokości powyżej 55 m wieloklatkowych wyjścia na dach powinny prowadzić z każdej klatki schodowej.

3. Połączenie pionowych dróg komunikacji ogólnej ze strychem lub poddaszem jest dopuszczalne przez drzwi zaopatrzone w urządzenia do samoczynnego zamykania lub wylazy o odporności ogniowej co najmniej:

- 1) klasy 0,25 w budynkach o jednej lub dwóch kondygnacjach,
- 2) klasy 0,5 w budynkach o trzech lub więcej kondygnacjach.

§ 242. 1. W budynkach zaliczonych do kategorii niebezpieczeństwa pożarowego jako dodatkowe wyjście ewakuacyjne dla ludzi z drugiej kondygnacji można wykorzystać wyjścia na drabiny ewakuacyjne prowadzące na zewnątrz. Dopuszcza się to w budynkach o dwóch kondygnacjach, jeżeli liczba osób przebywających jednocześnie na drugiej kondygnacji nie przekracza 50 w budynkach zaliczonych do III kategorii niebezpieczeństwa pożarowego i 15 osób w budynkach zaliczonych do kategorii I i II.

2. Drabiny należy umieszczać w miejscach łatwo dostępnych. Sytuowanie drabin naprzeciw świetlików i okien jest zabronione.

3. Dopuszcza się wykonywanie drabin pionowych bez poręczy:

- 1) służących do schodzenia z części wyższej budynku na niższą, gdy różnica wysokości nie przekracza 10 m,
- 2) dla pojedynczych stanowisk pracy na pomostach związanych z obsługą maszyn i urządzeń oraz dla pomieszczeń przeznaczonych na czasowy pobyt ludzi, jeżeli liczba osób przebywających jednocześnie w nich nie przekracza 5.

§ 243. Stosowanie drabin ewakuacyjnych i zewnętrznych schodów ewakuacyjnych do ewakuacji ludzi o ograniczonej zdolności poruszania się jest zabronione.

§ 244. Dopuszcza się przedzielanie korytarzy w piwnicach pod warunkiem umożliwienia dostępu do każdego odcinka korytarza z co najmniej dwóch klatek schodowych (biegów schodowych).

§ 245. Oznakowanie dróg i wyjść ewakuacyjnych w budynkach należy wykonywać w kolorze białym na zielonym tle.

DZIAŁ 7

Niektóre wymagania szczególne dla budynków i pomieszczeń.

Rozdział 1

Przechowywanie cieczy palnych w budynkach zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi.

§ 246. 1. Ciecze palne w zależności od temperatury zapłonu dzieli się na klasy niebezpieczeństwa pożarowego cieczy:

- 1) klasa I — ciecze o temperaturze zapłonu do 21°C,
- 2) klasa II — ciecze o temperaturze zapłonu powyżej 21°C do 55°C,
- 3) klasa III — ciecze o temperaturze zapłonu powyżej 55°C do 100°C.

2. Ciecze o temperaturze zapłonu powyżej 100°C nie zalicza się do żadnej z klas niebezpieczeństwa pożarowego cieczy.

3. Dopuszczalne ilości cieczy palnych i sposób ich przechowywania w różnych pomieszczeniach budynków zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi określają odrębne przepisy.

4. Przekroczenie dopuszczalnej ilości przechowywanych lub stosowanych cieczy palnych w pomieszczeniach budynków zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi wymaga przekwalifikowania pomieszczeń do odpowiedniej kategorii niebezpieczeństwa pożarowego.

§ 247. Sytuowanie pomieszczeń zaliczonych do I i II kategorii niebezpieczeństwa pożarowego w budynkach zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi jest zabronione, z wyjątkiem budynków użyteczności publicznej, w których ze względu na ich przeznaczenie lub zasady użytkowania jest konieczne usytuowanie takich pomieszczeń. W tych wypadkach pomieszczenia te powinny być sytuowane na najwyższej kondygnacji budynku oraz spełniać warunki techniczne ustalone dla pomieszczeń zaliczonych do I lub II kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, a także powinny być wyposażone w stałe urządzenia gaśnicze.

§ 248. 1. Pomieszczenia magazynowe, przeznaczone do przechowywania cieczy palnych, znajdujące się w budynkach zaliczonych do kategorii zagrożenia ludzi, powinny być oddzielone od pomieszczeń sąsiednich ścianami i stropami oddzielen przeciwpożarowych zgodnie z § 202.

2. Pomieszczenia, o których mowa w ust. 1, należy zabezpieczyć przed możliwością wypłynięcia cieczy na zewnątrz lub do pomieszczeń sąsiednich.

§ 249. Pomieszczenia, o których mowa w § 248, przeznaczone do przechowywania cieczy palnych powinny spełniać następujące warunki:

- 1) nie mogą mieć połączenia bezpośredniego z innymi pomieszczeniami, w których znajduje się lub może znajdować się ogień otwarty,
- 2) nie mogą mieć żadnych odpływów na zewnątrz i do kanalizacji ogólnej oraz otworów łączących je z przewodami dymowymi i wentylacji ogólnej budynku,
- 3) powinny mieć ogrzewanie i instalacje elektryczne odpowiadające wymaganiom przepisów dotyczących wa-

runków technicznych, jakim powinny odpowiadać te instalacje ze względu na niebezpieczeństwo pożaru lub wybuchu,

- 4) powinny mieć wentylację zapewniającą wymaganą wymianę powietrza,
- 5) powinny mieć podłogę wykonaną z materiałów co najmniej trudno zapalnych i nienasiąkliwych,
- 6) powinny mieć drzwi przeciwpożarowe o klasie 0,5 odporności ogniowej, otwierane na zewnątrz pomieszczenia, otwory okienne zabezpieczone przed możliwością zaprószenia ognia z zewnątrz i odpowiednie zabezpieczenie przed nagraniem pomieszczenia promieniami słonecznymi.

Rozdział 2

Zabezpieczenie przed hałasem i drganiami.

§ 250. 1. Budynki mieszkalne, zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej powinny być sytuowane w miejscach najmniej narażonych na uciążliwość powodowane dźwiękami i drganiami pochodzącymi z zewnątrz.

2. Budynki lub urządzenia, które ze względu na prowadzoną w nich działalność lub sposób eksploatacji mogą stwarzać uciążliwe dla otoczenia dźwięki lub drgania, należy sytuować i projektować tak, aby te dźwięki lub drgania nie powodowały uciążliwości dla otoczenia.

3. Ściany zewnętrzne, otwory okienne, ściany wewnętrzne oddzielające poszczególne mieszkania, pomieszczenia lub zespoły pomieszczeń, ściany klatek schodowych i szybów dźwigowych oraz stropy między kondygnacjami powinny zapewniać wymaganą ochronę przed przenikaniem dźwięków lub drgań.

§ 251. Sposób posadowienia i łączenia hydroforów, sprzężarek, pomp, wentylatorów i podobnych urządzeń oraz sposób zamocowania przewodów wentylacyjnych, wodociągowych, kanalizacyjnych i innych do elementów konstrukcyjnych budynku powinien zapobiegać powstawaniu i rozchodzeniu się dźwięków i drgań do innych pomieszczeń budynku.

§ 252. Budynki oraz urządzenia i instalacje w zakładach pracy, w których ze względu na sposób użytkowania powstają dźwięki lub drgania uciążliwe dla pracowników i otoczenia, należy zaopatrzyć w odpowiednie zabezpieczenia, przy czym maksymalny poziom dźwięków i drgań emitowanych na zewnątrz nie powinien przekraczać dopuszczalnych wartości.

Rozdział 3

Zabezpieczenie przed wilgocią, korozją i nadmiernym nasłonecznieniem.

§ 253. 1. Budynki oraz związane z nimi urządzenia należy zabezpieczać przed szkodliwymi wpływami opadów atmosferycznych i wody gruntowej oraz przed innymi czynnikami powodującymi korozję, a także przed szkodliwymi skutkami użytkowania.

2. W budynkach zagrożonych korozją:

- 1) rozwiązania konstrukcyjnobudowlane powinny umożliwiać wymianę skorodowanych elementów,
- 2) powierzchnia narażona na szkodliwe działania agresywnych pyłów, cieczy lub gazów powinna być dostępna do łatwego jej oczyszczenia.

3. W budynkach wymagających konserwacji należy zapewnić bezpośredni dostęp do elementów podlegających konserwacji.

§ 254. W budynkach należy wykonać izolację poziomą i pionową w sposób uniemożliwiający kapilarne podnoszenie poziomu wody gruntowej przez konstrukcję ścian i stropów oraz zabezpieczający ściany i podłogi budynku, stykające się z gruntem, przed zawilgoceniem.

§ 255. Budynki powinny mieć cokoły o wysokości co najmniej 0,3 m powyżej terenu, wykonane z materiałów odpornych na działanie wilgoci, oraz urządzenia zapewniające odprowadzenie wód opadowych od budynku.

§ 256. Zagłębienie posadzki pomieszczeń poniżej poziomu wody gruntowej jest dopuszczalne tylko w wyjątkowych, uzasadnionych wypadkach, pod warunkiem wykonania odpowiedniej izolacji wodoszczelnej.

§ 257. 1. Powierzchnie przegród budowlanych w pomieszczeniach, w których ze względu na ich przeznaczenie może występować skraplanie się pary lub zawilgocenie przewodów instalacyjnych, powinny być wykonane z materiałów niewrażliwych na zawilgocenie, nienasiąkliwych i łatwo zmywalnych.

2. Elementy konstrukcyjne oraz zewnętrzne przegrody budowlane budynków powinny być zabezpieczone przed skraplaniem się pary wodnej w warstwach izolacji termicznej przez właściwe rozwiązanie techniczne pod względem konstrukcji, doboru materiałów, wentylacji i ogrzewania.

§ 258. Posadzki na tarasach oraz posadzki w pomieszczeniach, narażone na działanie wody, powinny być wykonane z materiałów nieprzepuszczalnych, nienasiąkliwych, łatwo zmywalnych i mieć izolację wodoszczelną oraz w razie potrzeby urządzenia do odprowadzania wody.

§ 259. Elementy drewniane i inne wykonane z materiałów organicznych należy w odpowiedni sposób zabezpieczyć przed wilgocią i korozją biologiczną.

§ 260. 1. Jeżeli ze względu na położenie otworów okiennych w stosunku do stron świata lub na charakter użytkowy pomieszczenia może powstać uciążliwe przegrzanie pomieszczeń albo oślnienie pracowników przez promienie słoneczne lub przez odbłaski od płaszczyzny roboczej, należy stosować skuteczne zabezpieczenia wewnętrzne lub zewnętrzne.

2. Jako zabezpieczenie przed nadmiernym nasłonecznieniem należy stosować:

- 1) w otworach okiennych — specjalne gatunki szkła rozpraszającego i nie przepuszczającego promieni podczerwonych,
- 2) zasłony mające urządzenia do łatwego regulowania ich położenia z poziomu podłogi lub pomostu,
- 3) stałe przesłony, żaluzje, daszki lub markizy.

DZIAŁ 8

Warunki szczególne, jakim powinny odpowiadać budynki tymczasowe.

§ 261. Budynki tymczasowe przeznaczone na stały pobyt ludzi oraz budynki przeznaczone do czasowego magazynowania materiałów budowlanych nie mogą mieć więcej niż 2 kondygnacje. Budynki dwukondygnacyjne należy wykonywać co najmniej w klasie E odporności ogniowej.

§ 262. 1. W razie stosowania do budowy tymczasowych budynków warstwowych elementów z drewna lub materiałów drewnopochodnych warstwę środkową elementów należy wypełnić materiałem niepalnym.

2. Przy stosowaniu warstw zewnętrznych elementów ściennych z materiałów trudno zapalnych dopuszcza się wykonanie warstwy środkowej z materiałów palnych.

§ 263. 1. Tymczasowe budynki wykonane z materiałów palnych lub z palną izolacją należy przegradzać w odstępach nie przekraczających 24 m ścianami oddzielenia przeciwpożarowych co najmniej klasy 1 odporności ogniowej; nie dotyczy to wypadków określonych w § 268—270.

2. Ściany oddzielenia przeciwpożarowego powinny wystawać co najmniej o 0,6 m poza lico ścian zewnętrznych i ponad łatwo lub trudno zapalne pokrycie dachu.

§ 264. 1. Jeżeli części tymczasowego budynku drewnianego łączą się pod kątem, ściana oddzielenia przeciwpożarowego znajdująca się w miejscu połączenia części budynku powinna być przedłużona poza to miejsce co najmniej o 3 m, jako odcinek ściany zewnętrznej budynku.

2. Jeżeli ściana oddzielenia przeciwpożarowego jest odsunięta od miejsca połączenia części budynku, odległość jej od tego miejsca powinna wynosić co najmniej 3 m.

§ 265. Dostęp do poddasza tymczasowego budynku drewnianego powinien być umożliwiony za pomocą wewnętrznego wjazdu o wymiarach $0,6 \times 0,6$ m lub przez drabinę i drzwi zewnętrzne o wymiarach $0,6 \times 1,6$ m, umieszczone w szczytowej ścianie budynku.

§ 266. Zakres wyposażenia budynków tymczasowych przeznaczonych na pobyt ludzi w instalacje ogrzewcze, wodociągowo-kanalizacyjne, wentylacyjne, gazowe i elektryczne powinien być dostosowany do sposobu użytkowania budynku.

§ 267. 1. Instalowanie przewodów elektrycznych lub gazowych na strychu tymczasowego budynku drewnianego jest zabronione.

2. W tymczasowych budynkach drewnianych, przeznaczonych na pobyt ludzi, stosowanie okiennic lub okratowań nie dających się otworzyć od wewnątrz jest zabronione.

§ 268. Budynki tymczasowe mogą być przeznaczone na cele widowiskowe, jeżeli:

- 1) są jednokondygnacyjne,
- 2) widownia ich jest usytuowana na poziomie terenu,
- 3) dachy lub stropodachy mają pokrycie co najmniej trudno zapalne,
- 4) mają wyjścia o szerokości i liczbie określonych w przepisach rozporządzenia, dotyczących ewakuacji z pomieszczeń lub budynków,
- 5) mają oświetlenie ewakuacyjne i światła bezpieczeństwa,
- 6) mają instalację elektryczną, wykonaną zgodnie z przepisami dotyczącymi warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać instalacje elektroenergetyczne i oświetleniowe.

§ 269. 1. Obiekty o konstrukcji pneumatycznej mogą być wykorzystywane do użytku publicznego dla więcej niż 50 osób, a także na magazyny III—V kategorii niebezpieczeństwa pożarowego oraz na pomieszczenia

produkcyjne i usługowe zaliczone do V kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, pod warunkiem:

- 1) zapewnienia odległości co najmniej 20 m od innych obiektów,
- 2) użycia jako powłoki materiału co najmniej trudno zapalnego,
- 3) zastosowania wyłącznie ogrzewania powietrznego,
- 4) wykonania instalacji elektrycznej zgodnie z przepisami dotyczącymi warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać instalacje elektroenergetyczne i oświetleniowe,
- 5) zapewnienia ilości i szerokości wyjść ewakuacyjnych oraz długości dojść ewakuacyjnych wymaganych przez przepisy rozporządzenia,
- 6) odpowiedniego oznakowania wyjść.

2. Obiekty o konstrukcji pneumatycznej, przeznaczone do celów widowiskowych, powinny być dodatkowo wyposażone w:

- 1) maszty umieszczone wewnątrz obiektu, które umożliwiłyby opadnięcie powłoki w razie awarii, lub też maszty zewnętrzne z awaryjnym podwieszeniem linowym powłoki pneumatycznej,
- 2) awaryjny wentylator do utrzymywania ciśnienia w powłoce, zasilany z niezależnego źródła energii,
- 3) awaryjną wentylację mechaniczną do wymiany powietrza, zasilaną z niezależnego źródła,
- 4) oświetlenie ewakuacyjne i bezpieczeństwa,
- 5) wyjścia rozmieszczone możliwie równomiernie na obwodzie,
- 6) krzesła połączone ze sobą w sposób trwały i unieruchomione w rzędach po co najmniej 8 sztuk, z zachowaniem maksymalnej liczby krzeseł w rzędzie i szerokości przejść, określonych w przepisach.

§ 270. Obiekty tymczasowe typu namiotowego powinny w zakresie ewakuacji spełniać warunki określone w § 269.

DZIAŁ 9

Wymagania związane z wyglądem budynków.

§ 271. 1. Ściany zewnętrzne oraz elementy budynków, jak balustrady balkonów i loggii, kraty okienne, szyldy, reklamy, lampy, latarnie itp. oraz wolno stojące szafki reklamowe, słupy lub tablice ogłoszeniowe i inne urządzenia, mające wpływ na wygląd budynków, powinny być wykonane z materiałów odpornych na wpływy atmosferyczne lub odpowiednio zabezpieczonych i nie stanowiących zagrożenia pożarowego.

2. Kształt, kolor i sposób wykonania elementów i urządzeń, o których mowa w ust. 1, powinny być zharmonizowane z otoczeniem, nie oszpecać budynku i nie zagrażać bezpieczeństwu ludzi i mienia.

3. Stałe szyldy i podobne urządzenia mogą być umieszczone na balkonach i w loggiach po uzyskaniu zgody terenowego organu administracji państwowej, właściwego w sprawach pozwoleń na budowę.

4. W budynkach mieszkalnych zabronione jest umieszczanie reklam świetlnych na loggiach i balkonach oraz umieszczanie ich w odległości mniejszej niż 1,2 m od otworów okiennych i drzwiowych.

§ 272. Afisze i plakaty mogą być umieszczane wyłącznie w specjalnie w tym celu wyznaczonych miejscach, na odpowiednich tablicach lub słupach ogłoszeniowych.

§ 273. 1. Napisy, dekoracje, iluminacje i podobne urządzenia powinny odpowiadać wymaganiom bezpieczeństwa ludzi i mienia oraz nie mogą powodować uszkodzenia lub oszpecenia budynku.

2. Reklamy świetlne, uciążliwe ze względu na kolor, jaskrawość światła, emisję dźwięków i pulsację, należy umieszczać na odpowiednich wysokościach i w miejscach nie powodujących szkodliwych skutków dla otoczenia.

3. Barwne reklamy świetlne powinny być umieszczane w sposób nie kolidujący ze światłami regulacji ruchu i znakami drogowymi.

§ 274. 1. Witryny sklepowe i szafki reklamowe powinny być dostosowane do architektury budynku i nie mogą wystawać poza płaszczyznę elewacji, jeżeli szerokość chodnika przy budynku wynosi mniej niż 2 m.

2. W pasażach, przejazdach, bramach i podobnych miejscach przed witrynami i szafkami reklamowymi należy pozostawić wolną przestrzeń, określoną w przepisach o ewakuacji.

3. Oświetlenie wystaw sklepowych i szafek reklamowych nie powinno powodować oślnienia użytkowników jezdni i przechodniów.

§ 275. Markizy powinny być umieszczane na wysokości co najmniej 2,4 m nad poziomem chodnika, a odległość markizy od krawężnika jezdni powinna wynosić co najmniej 0,6 m.

§ 276. Terenowy organ administracji państwowej stopnia podstawowego określa zasady umieszczania na budynkach:

- 1) tablic i latarni domowych z oznaczeniem nazwy ulicy i numeru domu, tablic określających położenie przewodów sieci uzbrojenia i podobnych urządzeń oraz tablic informacyjnych z nazwami jednostek organizacyjnych,
- 2) szafek reklamowych, gablot itp.

§ 277. Zabronione jest:

- 1) umieszczanie na chodniku stopni wejściowych prowadzących na wyższy lub niższy poziom budynku, odboi żelaznych, wycieraczek do obuwia itp. urządzeń wystających ponad poziom chodnika oraz nie zabezpieczonych zagłębień poniżej poziomu chodnika, np. otwartych studzienek przy zsykach, włazach i okienkach piwnicznych,
- 2) umieszczanie anten radiowych i telewizyjnych nad otwartymi przejściami dla pieszych.

DZIAŁ 10

Warunki, jakim powinny odpowiadać terenowe urządzenia budowlane.

§ 278. 1. Ogrodzenia należy wykonywać w linii regulacyjnej ulicy lub drogi, jeżeli terenowy organ administracji państwowej, właściwy w sprawach pozwoleń na budowę, nie ustalił innego usytuowania.

2. Ogrodzenia nie mogą ograniczać dostępu światła słonecznego do sąsiedniej działki ani utrudniać naturalnego spływu wód opadowych, a ponadto powinny być zharmonizowane z otoczeniem.

3. Ogrodzenia stałe powinny być wykonywane z materiałów odpornych na wpływy atmosferyczne.

4. Stosowanie ogrodzeń zagrażających bezpieczeństwu ludzi i zwierząt, a w szczególności stosowanie na wysokości mniejszej niż 2 m drutu kolczastego, tłuczonego szkła i podobnych materiałów jest zabronione.

5. Bramy i furtki ogrodzeń powinny otwierać się do wewnątrz nieruchomości.

§ 279. 1. Na terenach zabudowy mieszkaniowej i usługowej oprócz oświetlenia ulic należy zapewnić również, właściwe oświetlenie elektryczne dojazdów, ciągów pieszo-jezdnych, dojeżdż do placyków gospodarczych i przejść dla pieszych oraz ogrodu osiedlowego.

2. Wejście do każdej klatki schodowej powinno mieć odrębne oświetlenie.

3. Plaszczyzny przed wejściami do budynków powinny być wykonane z materiałów uniemożliwiających poślizg.

§ 280. Na terenach o zróżnicowanej rzeźbie, na których znajdują się budynki mieszkalne lub użyteczności publicznej, oprócz schodów terenowych należy wykonywać pochylnie o nachyleniu umożliwiającym wjazd wózków dziecięcych i inwalidzkich.

§ 281. 1. Placyki do zabaw dziecięcych powinny być sytuowane w otoczeniu zieleni z zapewnieniem ich odpowiedniego nasłonecznienia.

2. Placyki do zabaw dziecięcych nie mogą mieć utwardzonej nawierzchni. Odległości tych placyków od placyków gospodarczych i miejsc postoju samochodów powinny wynosić co najmniej 15 m.

3. Górki-sanieczkowe nie mogą mieć zjazdu w kierunku ulic, dojazdów osiedlowych i przejść dla pieszych.

§ 282. Pokrywy urządzeń instalacji zewnętrznych oraz osłony kratowe przy drzewach powinny być założone na poziomie chodnika.

§ 283. 1. Placyki gospodarcze powinny mieć:

- 1) zadaszone pomieszczenie przeznaczone do ustawiania pojemników na odpady (dla budynków bez zsyków śmieciowych), z utwardzoną nawierzchnią mającą spadek na zewnątrz lub w kierunku wpustu kanalizacyjnego,
- 2) hydrant zainstalowany w sąsiedztwie placyku do okresowego zmywania pomieszczenia do składowania pojemników,
- 3) trzepak z ławką do składania dywanów.

2. Odległość placyku gospodarczego od dojazdu do budynku nie powinna przekraczać 15 m, a od wejść do klatek schodowych — 50 m. Między dojazdem a placikiem należy przewidzieć chodnik umożliwiający przewożenie pojemników wózkami. W razie użycia kontenerów należy stosować dojazd do placyku, odpowiadający warunkom określonym w § 30 ust. 2.

3. Placyki gospodarcze powinny być otoczone zielenią izolującą.

DZIAŁ 11

Przepisy przejściowe i końcowe.

§ 284. 1. Dopuszcza się do dnia 31 grudnia 1985 r. rozpoczynanie budowy budynków mieszkalnych wielorodzinnych o wysokości do 55 m oraz budynków zamieszkania zbiorowego i użyteczności publicznej o wysokości do 25 m bez dźwigów osobowo-meblowych, z klatkami schodowymi o szerokości biegów 1,1 m i szerokości spocznika 1,2 m, zaprojektowanych z zastosowaniem uprzedzonych systemów konstrukcyjno-montażowych. Odstępstwo to dotyczy wymagań określonych pod lp. 2, 4 i 6 tabeli zamieszczonej w § 52 ust. 2.

2. Dopuszcza się odstępstwo od obowiązku stosowania drzwi przeciwpożarowych, o których mowa w § 228 ust. 3 pkt 2, w budynkach, których budowa zostanie rozpoczęta do dnia 31 grudnia 1982 r.

§ 285. Z dniem wejścia w życie rozporządzenia tracą moc przepisy dotyczące spraw uregulowanych rozporządzeniem, a w szczególności:

- 1) rozporządzenie Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 11 czerwca 1966 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane budownictwa powszechnego (Dz. U. Nr 26, poz. 157),
- 2) zarządzenie nr 130 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 29 czerwca 1966 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane budownictwa powszechnego (Dz. Bud. z 1966 r. Nr 10, poz. 44 i Nr 16, poz. 69, z 1968 r. Nr 11, poz. 55, z 1969 r. Nr 14, poz. 46 i Nr 15, poz. 49),
- 3) zarządzenie nr 10 Ministra Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych z dnia 26 stycznia 1967 r. w sprawie stref pożarowych (Dz. Bud. Nr 4, poz. 27),
- 4) zarządzenie nr 24 Ministra Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 8 maja 1974 r. w sprawie tymczasowych wytycznych przestrzegania bezpieczeństwa pożarowego przy stosowaniu w budownictwie izolacji i elementów dekoracyjnych (Dz. Bud. Nr 4, poz. 7).

§ 286. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1981 r.

Minister Administracji, Gospodarki Terenowej
i Ochrony Środowiska: J. Kępa

63

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA LEŚNICTWA I PRZEMYSŁU DRZEWNEGO

z dnia 1 sierpnia 1980 r.

w sprawie okresów polowań na zwierzęta łowne.

Na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1959 r. o hodowli, ochronie zwierząt łownych i prawie łowieckim (Dz. U. z 1973 r. Nr 33, poz. 197) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Ustala się następujące okresy polowań na zwierzęta łowne:

1) na łosie:

a) byki — od 1 września do 31 grudnia,

b) klempy i łoszaki — od 1 października do 31 grudnia,

2) na jelenie gatunku jeleni europejski:

a) byki — od 21 sierpnia do 31 stycznia,

b) łanie i cielęta — od 1 września do 31 stycznia,

3) na jelenie gatunku sika: byki, łanie i cielęta — od 1 października do 31 grudnia,

4) na daniela: byki, łanie i cielęta — od 1 października do 31 stycznia,